

K Hälsa- och sjukvård, djurskydd

K 1 LL om hälso- och sjukvården 19.10.1993/60

1 §. Landskapet Åland svarar för att befolkningen i landskapet erhåller hälso- och sjukvård. Landskapet svarar även för att andra personer som vistas i landskapet erhåller sådan sjukvård som bör ges utan dröjsmål samt vård som andra personer skall ges enligt internationella överenskommelser vilka bringats i kraft i landskapet. Dessutom svarar landskapet för att veterinärvård tillhandahålls.

Med befolkningen i landskapet avses de personer som har hemort i landskapet.

2 §. Befolkningen i landskapet har utan diskriminering och inom de gränser som står till hälso- och sjukvårdens förfogande vid respektive tidpunkt rätt till sådan hälso- och sjukvård som vars och ens hälsotillstånd förutsätter.

3 §. Landskapsstyrelsen skall årligen anta en plan för hälso- och sjukvården i landskapet. Planen skall antas så snart det är möjligt efter det att budgeten för det år som planen omspannar har antagits av lagtinget.

En preliminär plan skall fogas till landskapsstyrelsens budgetförslag.

4 §. Den hälso-, sjuk- och veterinärvård som landskapet svarar för tillhandahålls av en hälso- och sjukvårdsmyndighet. Myndighetens namn är Ålands hälso- och sjukvård. Myndigheten fullgör sina uppgifter genom att själv upprätthålla verksamhet samt genom att köpa tjänster av andra i enlighet med den i 3 § nämnda planen. Myndigheten har även rätt att sälja tjänster, om det kan ske utan att försämringsmyndighetens förutsättningar att fullgöra sina uppgifter.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan genom den i 3 § nämnda planen påföras även andra än i 1 mom. avsedda hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten är underställd landskapsstyrelsen.

5 §. Landskapsstyrelsen tillsätter en styrelse för hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Styrelsen består av en ordförande och en viceordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar. För varje medlem utses även en personlig ersättare. Styrelsens mandattid är två år.

Landskapsstyrelsen kan skilja styrelsen eller medlem eller ersättare i styrelsen från uppdraget.

Landskapsstyrelsen beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar styrelseuppdrag.

6 §. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller viceordföranden.

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av antalet medlemmar är närvarande, bland dem ordföranden eller viceordföranden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av en förvaltningschef. Styrelsen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör förvaltningschefen. Om beslutsfattandet i styrelsen och handläggningen av ärenden gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsstyrelsen.

7 §. Styrelsen leder hälso- och sjukvårdsmyndighetens verksamhet. I detta syfte skall styrelsen

1) årligen tillställa landskapsstyrelsen ett förslag till en i 3 § avsedd plan tillsammans med myndighetens budgetförslag.

2) uppställa mål och krav för verksamhetsenheterna inom myndigheten,

3) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka landskapets intressen i angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter,

4) besluta i övriga angelägenheter av större vikt samt

5) anta erforderliga bestämmelser om styrelsens inre arbete.

8 §. Förvaltningschefen utses av styrelsen för viss tid. Styrelsen kan säga upp förvaltningschefen då skäl därtill föreligger. Förvaltningschefen får sägas upp så att tjänsteförhållandet upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har förvaltningschefen rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

9 §. Förvaltningschefen skall

1) tillse att verksamheten sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,

2) tillse att styrelsens beslut verkställs samt informera styrelsen om händelser av vikt samt

3) avgöra de ärenden som inte ankommer på styrelsen eller som styrelsen inte uppdragit åt någon annan.

10 §. I anslutning till hälso- och sjukvårdsmyndigheten finns det en hälsönämnd som är underställd landskapsstyrelsen. Nämnden tillsätts av landskapsstyrelsen för en mandattid om två år.

Hälsönämnden har till uppgift att verka som miljö-tillsyns- och tillståndsmyndighet i enlighet med vad därom i annan landskapslag stadgas.

Hälsonämnden består av en ordförande, en viceordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar. Nämnden är beslutförför när minst hälften av medlemmarna är närvarande. Nämnden beslutar i arbetsordning om hur den sammankallas.

Hälsonämnden kan i arbetsordningen besluta att ärenden som det ankommer på nämnden att avgöra skall avgöras av tjänstemän som är underställda nämnden. På beslutsfattandet i miljötillsyns- och tillståndsärenden tillämpas i övrigt de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i landskapsstyrelsen.

11 §. Vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan det finnas personal i offentligrättsliga eller privaträttsliga anställningsförhållanden.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten handhar de uppgifter som rör hälso- och sjukvårdsmyndighetens personal och som enligt tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/1987) ankommer på landskapsstyrelsen.

Andra tjänster än tjänsten som förvaltningschef vid myndigheten inrättas och indras samt deras benämningar ändras av myndigheten.

12 §. Landskapsstyrelsen beslutar om de avgifter och andra ersättningar som skall uppbäras för de tjänster som tillhandahålls av hälso- och sjukvårdsmyndigheten.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. beslutar styrelsen om priset på de tjänster som myndigheten säljer.

13 §. (18/2000) Kommunerna är skyldiga att ersätta landskapet för de kostnader som landskapet förorsakas genom vården vid hälso- och sjukvårdsmyndighetens primärvårdsplatser, förutom kostnaderna för den palliativa cancervården. Ersättningen skall erläggas som en fast avgift per vård dygn. Avgiftens storlek fastställs årligen på förhand som den genomsnittliga kostnaden för vård vid Trobergshemmet och De Gamla Hem, med en förhöjning om 35 procent. Vid beräkningen av den genomsnittliga kostnaden används senast fastställda bokslut för nämnda inrättningar. Avgiften, till den del den inte täcks med avgifter och andra ersättningar som betalas av patienten, erläggs av patientens hemkommun.

I 1 mom. angiven avgift skall respektive hemkommun även erlægga för de patienter som utan medicinska skäl är kvar inom specialsjukvården längre än en vecka efter det att hälso- och sjukvårdsmyndigheten har informerat kommunen om att patienten kommer att skrivas ut. Informationen skall lämnas skriftligen på en av landskapsstyrelsen fastställd blankett.

Kommunernas ersättningsskyldighet enligt 1 och 2 mom. gäller endast för kostnader som utgör driftskostnader.

14 §. (66/1997) En sakägare som är missnöjd med ett beslut som styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden har fattat kan inom 21 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten.

I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål. (45/1998)

Ett beslut som styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet. (45/1998)

Bestämmelser i annan lag som begränsar rätten att överklaga ett beslut fattat av styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden gäller före bestämmelserna i denna lag. (45/1998)

Om de beslut som skall verkställas trots att de inte vunnit laga kraft samt om ändringssökandet i övrigt gäller vad därom är särskilt stadgat.

15 §. Landskapsstyrelsen kan vid behov genom landskapsförordning utfärda allmänna bestämmelser om hälso- och sjukvårdsmyndighetens administrativa indelning och uppbyggnad.

16 §. För hälso- och sjukvårdsmyndigheten skall styrelsen anta ett reglemente. I reglementet intas närmare bestämmelser om myndighetens administration och ekonomiförvaltning samt om övriga angelägenheter som hör samman med verkställigheten av myndighetens uppgift och myndighetens funktion.

17 §. Om ikraftträdandet av denna lag stadgas i en särskild landskapslag.

K 2 LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården 19.10.1993/68

1 §. Landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993), i denna lag benämnd hälso- och sjukvårdslagen, träder i kraft den 1 januari 1994 och genom lagen upphävs:

- 1) landskapslagen om centralsjukhus för landskapet Åland (26/1946),
- 2) landskapslagen om fördelning av driftskostnaderna vid Ålands centralsjukhus (43/1976),
- 3) landskapslagen om fördelningen av anläggningskostnaderna vid Ålands centralsjukhus (31/1973),
- 4) landskapslagen om folkhälsoarbetet (22/1973),
- 5) landskapslagen angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet (23/1973),
- 6) landskapslagen om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården (56/1991) samt
- 7) landskapslagen om kommunal veterinärvård (68/1973).

2 §. När hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft skall respektive förbundsfullmäktige upplösa

- 1) det kommunalförbund, benämnt Ålands folkhäl-

söförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om folkhälsoarbetet samt

2) det kommunalförbundet, benämnt Ålands vårdförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården.

Landskapsstyrelsen har rätt att avtala med kommunerna om att landskapet övertar Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds tillgångar och skulder sådana de är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. I avtalet kan landskapsstyrelsen överenskomma med kommunerna om att landskapet samtidigt övertar ansvaret för de skulder som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör folkhälsoförbundet och vårdförbundet.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller inte Ålands vårdförbunds samt delägarkommunernas tillgångar och skulder i vårdförbundet till den del tillgångarna och skulderna hänför sig till den verksamhet som vårdförbundet upprätthållit enligt landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (48/1978). Delägarkommunernas skulder till vårdförbundet kvarblir hos kommunerna till den del de härrör från verksamhet som avses i detta moment. I fråga om vårdförbundets tillgångar och skulder som härrör från verksamhet som avses i detta moment gäller vad därom i vårdförbundets grundstadga är föreskrivet om fördelningen av tillgångar och skulder när kommunalförbundet upplöses, om inte kommunerna i det i 2 mom. avsedda avtalet överenskommer om att tillgångarna och skulderna skall överföras till det kommunalförbund som skall finnas för att efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande fortsätta den verksamhet som avses i landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

3 §. Kan landskapsstyrelsen och kommunerna inte enas om att landskapet enligt bestämmelserna i 2 § 2 mom. övertar de där avsedda tillgångarna och skulderna som härrör från Ålands folkhälsoförbund och Ålands vårdförbund, är kommunerna skyldiga att till landskapet erlagga de proportionella andelar av värdet på de inrättningar, för vilka landskapsandel beviljats för anläggningskostnaderna, som kvarblir i kommunernas ägo. Värdet på en inrättning bestäms genom att anskaffningskostnaderna för egendomen uppskattas enligt prisnivån vid tidpunkten för hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande, från vilket skälighetsvärde minskning avdras. Har landskapsandel inte erlagts för viss del av anskaffningskostnaderna för egendomen beaktas sådan del av egendomen inte vid värderingen.

Uppnås inte enighet om värdet, fastställs det av en kommission till vilken landskapsstyrelsen förordnar en medlem och kommunerna en medlem, vilka två sedan gemensamt väljer en tredje medlem som tillika är ordförande. Uppnås inte enighet om ordföranden, utses denne av landskapsstyrelsen.

4 §. Landskapsstyrelsen har rätt att avtala med kommunerna om att landskapsstyrelsen efterskänker de lån

av landskapets medel som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör Ålands centralsjukhus sådana lånen är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. Ingås ett sådant avtal skall de kommuner, som lyft lån i mindre omfattning än deras andel av anläggningsprojektet skulle förutsätta eller som inte lyft lån för projektet, kompenseras härför med landskapsmedel. Landskapsstyrelsen får även avskrivna landskapets fordringar på kommunerna för obetalda kostnadsandelar för anläggningsprojekt som rör centralsjukhuset.

5 §. Landskapsstyrelsen inrättar en tjänst som förvaltningschef vid Ålands hälso- och sjukvård, nedan benämnd hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Tjänsten får inrättas och besättas innan hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft.

6 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid Ålands folkhälsoförbund eller i andra uppgifter än uppgifter enligt landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda vid Ålands vårdförbund överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning hos landskapet vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de förmåner och skyldigheter som följer av den anställning från vilken personen överförs, dock med beaktande av vad om anställning hos landskapet är särskilt stadgat och vad om villkoren i ifrågavarande anställdas anställningsförhållande avtals.

Den som enligt bestämmelserna i 1 mom. kan överflyttas till anställning hos landskapet men inte samtycker till överflyttningen kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte pensionsförmåner.

7 §. (52/1994) Den som enligt bestämmelserna i 6 § har överflyttats till anställning hos landskapet och vars rätt till pension i den tidigare anställningen bestäms enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/1964) eller enligt 7 § landskapslagen angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet (23/1973) har, utan hinder av bestämmelserna om pensionsålder för personer anställda i motsvarande uppgifter hos landskapet, rätt till pension från anställningen hos landskapet när han uppnår den pensionsålder som före överflyttningen var gällande för honom, om han uppfyller de förutsättningar som gällde för denna pensionsålder i den tidigare anställningen. Om det efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande görs ändringar av pensionsåldern eller av förutsättningarna för rätten till pensionsåldern i det kommunala pensionssystemet, skall ändringarna iaktas till den del de skulle ha varit tillämpliga om vederbörande hade fortsatt i sin tidigare anställning.

I 1 mom. avsedd person är, utan hinder av vad anorstades är stadgat, vid pensioneringen berättigad till en pension som till sitt belopp motsvarar den pension

som Kommunernas pensionsförsäkring skulle ha beviljat honom om han hade kvarstått i sin tidigare anställning fram till pensioneringen, dock så att från den pension som betalas av landskapsmedel skall avdras beloppet av kommunal pension som till följd av samma pensionsfall eventuellt beviljas honom på grund av hans tidigare anställning.

När i 1 mom. avsedd person, som åtnjuter landskaps-pension i vilken även den tidigare anställningen har beaktats, av Kommunernas pensionsförsäkring beviljas ålderspension på basis av samma tidigare anställning skall landskaps-pensionen reduceras med beloppet av den kommunala pensionen.

8 §. (52/1994) Den skyldighet som landskapet åtagit sig enligt bestämmelserna i 7 § 2 mom. landskaps-lagen angående införande av landskaps-lagen om folk-hälsoarbetet fortfar att gälla beträffande i paragrafen avsedda pensioner som beviljats från en tidpunkt som infaller före hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

9 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid centralsjukhuset överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågavarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

Den som inte samtycker till en i 1 mom. avsedd överflyttning till anställning vid hälso- och sjukvårds-myndigheten kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

10 §. De åtgärder som verkställigheten av hälso- och sjukvårdslagen föranleder får vidtas före lagens ikraftträdande.

K 3 LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter 19.10.1993/61

1 §. Lagen den 17 augusti 1992 om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) samt med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändring av den i 1 mom. angivna lagen gäller i landskapet, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Följande avvikelser från den i 1 § 1 mom. nämnda lagen (patientlagen) skall gälla i landskapet:

1) verksamhetsenhet vid den i landskaps-lagen om hälso- och sjukvården (60/1993) avsedda hälso- och sjukvårdsmyndigheten skall i landskapet anses vara en i 2 § 4 punkten patientlagen avsedd verksamhets-enhet för hälso- och sjukvård,

2) bestämmelserna i 3 § 1 mom. och 4 § 2 mom. patientlagen skall inte tillämpas i landskapet,

3) om den i 5 § 3 mom. patientlagen avsedda rätten för patient att kontrollera uppgifter i journalhandling-ar som gäller patienten själv skall i landskapet gälla vad därom i landskaps-lagen om allmänna handlingars offentlighet (72/1977) stadgas,

4) om det i 13 § 4 mom. patientlagen avsedda ut-lämnandet av uppgifter ur journalhandlingarna skall i landskapet gälla vad därom i landskaps-lagen om all-männa handlingars offentlighet är stadgat samt

5) bestämmelserna i 17 § patientlagen skall inte till-lämpas i landskapet.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt patient-lagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen, såvitt fråga är om an-gelägenheter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

K 4 LL om hälsovården 25.7.1967/36

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Den allmänna planeringen, ledningen och över-vakningen av hälsovården ankommer på landskaps-styrelsen samt, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, på vederbörande riksmyndigheter. (23/1984) 2 mom. upphävd 62/1993.

2 §. (64/1977) Landskapsstyrelsen skall leda och övervaka den allmänna hälsovården.

3 §. (62/1993) Hälsonämnden vid hälso- och sjuk-vårdsmyndigheten handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på hälsovårdsnämnd.

4 §. Upphävd 62/1993.

2 kap. Om tätorter

5 §. (51/1984) Med tätort avses i denna lag område inom kommun, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §. (51/1984) Kommunfullmäktige kan besluta att även annat än i 5 § avsett område i kommunen skall vara tätort, om bosätningens täthet eller de sanitära förhållandena det påkallar.

Kommunfullmäktige kan även av särskilda skäl besluta att område, för vilket byggnadsplan fastställts, eller del därav inte skall betraktas som tätort enligt denna lag. Sådant beslut skall underställas landskaps-styrelsen för fastställelse.

Om det är påkallat för avlägsnande av betydande sanitärt missförhållande kan i 1 mom. nämnt beslut även fattas av landskapsstyrelsen efter att kommun-fullmäktige hörts.

I denna paragraf avsett beslut av landskapsstyrelsen skall kommunstyrelsen offentliggöra på sätt om kungörande av kommunala meddelanden är stadgat.

3 kap. Om hälsoinspektörer (64/1977)

7-9 §§. Upphävda 22/1973.

10-11 §§. Upphävda 62/1993.

12 §. Tjänsteman, som underlyder [hälsovårdsnämnd], är berättigad att verkställa till sitt verksamhetsområde hörande inspektioner och i detta syfte erhålla tillträde överallt, där allmän sanitär olägenhet eller fara kan yppa sig. Om inspektion av bostad gäller likväl, vad i 19 § stadgas.

4 kap. Om hälsovårdsordning

13 §. Erfordras för kommun eller tätort föreskrifter om den allmänna hälsovården utöver de i denna lag och de med stöd därav utfärdade allmänna stadgandena, skola de utfärdas i hälsovårdsordning.

14 §. Hälsovårdsordning godkänns av kommunens fullmäktige. Den skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Anser landskapsstyrelsen hälsovårdsordning erforderlig i det allmännas intresse, men har sådan icke godkänts, må landskapsstyrelsen förordna, att hälsovårdsordning skall godkännas inom utsatt tid och underställas för fastställelse.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, tillämpas på motsvarande sätt vid ändring eller upphävande av hälsovårdsordning.

5 kap. Om bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

15 §. Som bostadslägenhet anses i denna lag lägenhet, som är avsedd att användas som bostad.

Som arbetslokal anses fabrik och verkstad samt butiks-, kontors- och ämbetsverkslokal ävensom annan med dessa jämförlig lokal.

Med samlingslokal avses lokal, där vanligen ett större antal människor samtidigt uppehåller sig, såsom skola, lokal för härbärgerings- och förplägningsrörelse samt mötes- och nöjeslokal.

16 §. Byggnad, som omfattar bostadslägenheter, arbetslokaler eller samlingslokaler, skall underhållas och skötas på sådant sätt, att sanitär olägenhet icke åsamkas dem, som uppehålla sig i byggnaden.

17 §. I boningsrum må icke så stort antal personer tillåtas bosätta sig, icke heller må i arbetsrum placeras så många arbetstagare, att därav kan uppkomma sanitär olägenhet. [Hälsovårdsnämnden] är berättigad att vid behov bestämma, huru många personer, som må bo i ett boningsrum, och antalet arbetstagare, som det är tillåtet att placera i ett arbetsrum.

18 §. Mejeri, bageri, köttförädlingsinrättning, tryckeri, motorreparationsverkstad, måleriäffär, allmän

tvättinrättning och annan med dem jämförlig inrättning eller verkstad, där de maskiner, som användas, eller de arbetsmetoder, som tillämpas, förorsaka mera buller, lukt eller andra störningar för omgivningen, än i kontor eller därmed jämförlig lokal är vanligt, må icke förläggas till byggnad, som omfattar andra än för fastighetens eller inrättningens skötsel erforderliga bostadslägenheter, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljat tillstånd därtill.

19 §. Hälsonämnden har befogenhet att förordna medlem av nämnden eller densamma underlydande tjänsteman att granska bostadslägenheters sanitära skick, om det finns skäl att misstänka att sanitär olägenhet förekommer i bostadslägenheterna. (62/1993)

[Hälsovårdsnämnd] i tätort må låta verkställa bostadsinspektion i enlighet med av densamma uppgjord och allmänheten delgiven plan.

I brådskande fall kan även hälsonämnds ordförande eller av nämnden därtill bemyndigad tjänsteman förordna om inspektion av bostadslägenhet. (64/1977)

20 §. (99/1997) Om rök, sot, vattenånga, damm, lukt, för stark värme eller kyla eller oskäligt störande oväsen eller buller eller annat sådant, som medför sanitär olägenhet tränger in i bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller på liknande sätt medför sanitär olägenhet, är den som vållar sådan olägenhet skyldig att vidta åtgärder för att avhjälpa eller begränsa missförhållandet.

Landskapsstyrelsen kan fastställa gränsvärden för störningar som kan orsaka sanitär olägenhet samt meddela bestämmelser om de åtgärder som skall vidtas för att avhjälpa eller begränsa sanitär olägenhet om orsakas av störningar vilka nämns i 1 mom.

21 §. Anser [hälsovårdsnämnd] bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller därtill hörande rum hälsovådligt för dem, som uppehålla sig där, på grund av brist på ljus, luft eller värme eller på grund av fukt, smuts, damm eller ohyra eller av annat skäl, och beror detta ifråga om arbetslokal icke på den normala arten av den i lokalen eller rummet bedrivna verksamheten, bör nämnden uppmana lägenhetens ägare eller innehavare att inom utsatt tid avhjälpa bristfälligheten eller att avstå från att använda lägenheten eller rummet för dess ändamål.

Är bristfälligheten av sådan art, att den icke kan avhjälpas, eller har ägaren eller innehavaren icke rätat sig efter [hälsovårdsnämndens] uppmaning att avhjälpa bristen, må nämnden förbjuda honom att använda lägenheten för dess ändamål.

22 §. Arbetslokal skall förläggas och uppföras på sådant sätt, att den icke medför i 20 § avsedd olägenhet för dem, som bo eller uppehålla sig i närheten.

23 §. Lägenhet eller rum, som avses att användas såsom skola, barnhem, barnträdgård, barnkrubba eller annan sådan inrättning,

såsom allmän bastu eller annan allmän badinrättning,

såsom barberarstuga, frisersalong, skönhetsinstitut eller för tillverkning av sanitetsförodenheter eller kosmetiska ämnen,

såsom offentlig nöjes- och möteslokal, exkursionsstuga eller

för tillredning eller servering av mat för egen personal eller gäster, i ämbetsverk, inrättning, affärsrörelse eller på arbetsplats,

må icke nyttjas för nämnda ändamål, förrän [hälsovårdsnämnden] godkänt dem för deras ändamål i för verksamheten färdigställt skick.

[Hälsovårdsnämnden] är på anfordran skyldig att giva råd beträffande inspektionstvång underkastade lägenheters och inrättingars uppförande och inredande i planeringsskedet.

Om godkännande av lägenhet, som skall användas för yrkesmässig framställning, förvaring, saluföring, servering eller annan hantering av livsmedel, är stadgat i 47 §.

Om inspektion av [härbariserings- och förplägningsrörelse] är särskilt stadgat.

24 §. Utöver vad i byggnadslagstiftningen är stadgat, må genom förordning utfärdas närmare föreskrifter om bostadslägenheters, arbetslokalers och samlingslokalers skick och skötsel.

25 §. (64/1977) Stadgandena i detta kapitel om arbetslokaler tillämpas endast såvitt icke annat följer av stadgandena om arbetarskydd samt med stöd av dessa utfärdade föreskrifter.

Se L om skydd i arbete, Ar 401 FL I; L om tillsynen över arbetarskyddet, Ar 411 FL I.

6 kap. Om särskilda inrättningar och fabriker

26 §. Inrättning, i vilken bedrivs industri, hantverk eller annan näringsverksamhet, ävensom varulager skola förläggas, ordnas och skötas på sådant sätt, att uppkomsten av sanitär olägenhet i mån av möjlighet förebygges.

Fabrik, inrättning eller lager, som anses kunna medföra sanitär olägenhet för omgivningen, må endast förläggas till sådan plats, som [hälsovårdsnämnden] på ansökan godkänt, såvida platsen icke i stads- eller byggnadsplan är reserverad för sådan verksamhet. Nämndens godkännande skall införskaffas även vid väsentlig omändring eller omorganisation av fabrik, inrättning eller lager, som här avses.

3 mom. upphävd 62/1993.

27 §. Om skyldigheterna i anslutning till uppförandet av och verksamheten i industri- eller annan inrättning, som medför vattenförorening eller fara för sådan, samt om förhands- och andra åtgärder liksom även om anläggande och skötsel av inrättningar, som medföra strålningsfara, är särskilt stadgat.

VattenL H 3; StrålskyddsL och F, Ar 418 och 419 FL I.

28 §. Vad i 26 § är stadgat om fabrik, inrättning och lager, som där avses, gäller i tillämpliga delar även sjukhus, flygfält, nöjesfält, motorbana och skjutbana.

7 kap. Upphävt 40/1988

8 kap. Om livsmedel

46 §. (99/1997) Vid tillverkning, beredning, bearbetning, förpackning, förvaring, transport, distribution, försäljning eller annan hantering av livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlåtas skall förfaras på ett sådant sätt att spridning av sjukdomssmitta och uppkomst av annan sanitär olägenhet förhindras.

Livsmedelslokaler skall hållas rena och i gott skick.

46a §. (40/1988) Mjolk eller mjölkprodukt som saluhålls som livsmedel eller används vid framställning eller beredning av livsmedel för annat än eget bruk skall vara pastöriserad. Vad här sägs om saluhållande gäller även servering i förplägningsrörelse.

Mjolk som inte är pastöriserad får med avvikelser från vad i 1 mom. sägs av producent överlåtas direkt till konsument om inte hälsonämnd av särskild orsak annorlunda beslutar.

47 §. Med livsmedelslokal avses i denna lag lokal, där livsmedel yrkesmässigt framställas, förvaras, saluföras, serveras eller på annat sätt hanteras, såvida fråga icke är om verksamhet, som hänför sig till lantbrukets område eller äger samband med huslig ekonomi.

[Hälsovårdsnämnden] är skyldig att på anfordran ge råd vid planering av livsmedelslokal. Livsmedelslokal skall jämte anordningar i färdigställt skick granskas och godkännas av [hälsovårdsnämnden], innan den tages i bruk, därest om godkännande icke annorlunda är särskilt stadgat. Sådan lokal må icke stå i samband med annan lokal eller anlitas för annat ändamål så, att sanitär olägenhet därav kan uppkomma.

Angående anläggande och förläggande av livsmedelsindustriinrättning och livsmedelslager gäller därutöver, vad i 26 och 27 §§ är stadgat.

Vad i 2 mom. är stadgat, gäller i tillämpliga delar även kosthåll vid arbetsplats, kiosk, fordon, som användes som butik, glass- och korvkärror och annan sådan anordning.

48 §. (99/1997) Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på synnerligen farlig, allmänfarlig eller kontrollkrävande smittsam sjukdom skall anmäla detta till sin närmaste förman. Förmannen skall utan dröjsmål anmäla saken till hälsonämnden. Näringsidkare som deltar i hanteringen av livsmedel och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på ovan nämnd sjukdom skall själv göra anmälan om detta till hälsonämnden.

Hälsonämnden kan bestämma att i 1 mom. nämnd anmälningsskyldighet även skall gälla den som på en lantgård eller i ett hushåll hanterat livsmedel från den egna gården eller det egna hushållet.

Om fara för smitta föreligger skall hälsonämnden utfärda föreskrifter och anvisningar om åtgärder för att avvärja smittan.

48a §. (99/1997) Den som hanterat livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet

som avses i 47 § 4 mom. och som vet eller misstänker att ett livsmedel som har hanterats i verksamheten har orsakat matförgiftning skall omedelbart anmäla det till hälsonämnden. En sådan anmälan skall också göras om det kan misstänkas att ett livsmedel som hanteras i verksamheten kan orsaka matförgiftning.

Ett livsmedel som misstänks utgöra orsaken till matförgiftning, eller ett prov av det, skall förvaras så att det kan undersökas på laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen.

Hälsonämnden skall omedelbart efter att ha fått en anmälan enligt 1 mom. utföra en undersökning av fallet samt vidta nödvändiga åtgärder. Hälsonämnden skall omedelbart underrätta landskapsstyrelsen om att en i 1 mom. avsedd anmälan inkommit.

Landskapsstyrelsen kan meddela närmare bestämmelser om de uppgifter som skall framgå av en anmälan som nämns i 1 mom.

49 §. (99/1997) Den som skall hantera livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. skall, innan arbetet inleds, uppvisa ett läkarintyg av vilket det framgår att det inte föreligger någon misstanke om sjukdom som kan överföras via livsmedel. Läkarintyget, som skall utfärdas på av behörig myndighet fastställd blankett, får inte vara mera än 30 dagar gammalt. Läkarintyget skall förvaras så att det på begäran kan uppvisas för hälso- och polismyndighet.

Den som bär på eller misstänks bära på en sjukdom som kan överföras via livsmedel eller som har infekterade sår, hudinfektioner, andra sår eller diarré skall inte tillåtas att hantera livsmedel enligt 1 mom. om det finns risk för att sjukdomen kan spridas via livsmedel.

50 §. (99/1997) Den som i ett företag eller offentlig inrättning är ansvarig för en sådan verksamhet som nämns i 46 § skall göra upp en plan och genomföra den för att säkerställa en hygienisk hantering av livsmedlen (egenkontroll).

I planen för egenkontroll skall, med beaktande av lokalens och verksamhetens art, åtminstone följande faktorer utredas:

1) del led i verksamheten där livsmedelshygieniska risker finns (kritiska punkter),

2) säkerhetsförfaranden för de kritiska punkterna,

3) ett effektivt kontrollförfarande för de kritiska punkterna samt

4) de åtgärder som skall vidtas om de säkerhetsförfaranden som anges i planen inte har följts.

Planen för egenkontroll skall vara skriftlig och den skall ses över och visas upp för hälsonämnden i samband med att anmälan om livsmedelslokalen görs, vid byte av verksamhet eller verksamhetsidkare samt annars på uppmaning av hälsonämnden.

Hälsonämnden är skyldig att ge råd åt den som är ansvarig för i 1 mom. nämnd verksamhet vid uppgörandet och genomförandet av planen för egenkontroll.

51 §. Vid produktion, framställning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel samt beträffande rum och anordningar, som anlitats för dessa ändamål, skall härutöver iakttagas, vad därom är särskilt stadgat.

Se K 5 och K 8-11.

9 kap. Om användning av vatten för hushållsändamål

Jfr LL om allmänna vatten och avloppsverk, D 13.

52 §. (32/1985) Hälsonämnd skall tillse att vatten som kan medföra sanitär olägenhet inte används som hushållsvatten.

Hälsonämnden kan förordna att vatten som leds från vattendrag eller grundvatten för att användas som hushållsvatten skall desinficeras och beredas också på annat sätt, om detta är nödvändigt för att avlägsna sanitär olägenhet.

Vatten som används som hushållsvatten eller för yrkesmässig framställning av livsmedel, för försäljning eller för rengöring av kärl och material, vilka behövs vid yrkesmässig framställning av livsmedel, skall kontrolleras av hälsonämnden. (99/1997)

Ett hushålls eget vatten som uteslutande används för hushållets egen vattenförsörjning skall kontrolleras vid misstanke om att vattnet kan utgöra en hälsorisk eller om ägaren annars begär det. Provtagning och undersökning av proven skall bekostas av ägaren till det vattenverk eller den brunn vars vatten undersöks. (99/1997)

Landskapsstyrelsen meddelar allmänna bestämmelser om hur hushållsvatten skall desinficeras samt närmare bestämmelser om kvalitetskrav på hushållsvatten och om kontrollen av sådant vatten. (99/1997)

53 §. Brunn och annan grundvattentäkt skall placeras och anläggas samt täckas och eljest skötas på sådant sätt, att ytvatten eller smuts icke intränger eller vattnet på annat sätt fördärvas.

2 mom. upphävt 32/1985.

Vad i 1 mom. är sagt, gäller i tillämpliga delar även sådan vattentäkt, som användes för ledande av vatten för hushållsändamål från vattendrag.

I vattenlagen för landskapet Åland (61/1996) och med stöd av den utfärdade närmare bestämmelser finns bestämmelser om skydd för vattenkvalitet. (62/1996)

54 §. (32/1985) Med vattenverk avses i denna lag anläggning som via ledningsnät levererar hushållsvatten. Som vattenverk anses dock inte sådan vattenförsörjningsanläggning som är avsedd för högst två bostads-lägenheter.

Vattenverk skall placeras och byggas samt skötas så att det vatten som distribueras inte förorsakar sanitär olägenhet.

55 §. (32/85) Den som ämnar driva vattenverk skall i god tid innan anläggningen börjar byggas göra skriftlig anmälan till hälsonämnden i det övervakningsom-

råde inom vilket anläggningen huvudsakligen skall drivas. Till anmälan skall fogas sådana uppgifter om vattentäckens placering och om vattenberedningsmetoden samt uppgifter om övriga omständigheter som behövs för att bedöma vattnets sanitära kvalitet.

I anledning av anmälan kan särskilda bestämmelser utfärdas i syfte att trygga hushållsvattnets sanitära kvalitet. Här avsett beslut skall fattas om anmälan avser vattenverk för leverans av hushållsvatten till flera än 100 personer eller vattenverk från vilket mer än 25 m; vatten per dygn levereras.

Bestämmelsen i 1 mom. skall i tillämpliga delar följas också då vattentäkt eller vattenberedningsanläggning väsentligt utvidgas eller ändras eller då betydande förändringar med hänsyn till vattnets kvalitet inträffar i verkets drift.

56 §. Upphävd 99/1997.

57 §. (32/1985) Vattenverk från vilket hushållsvatten till flera än 100 personer och vattenverk från vilket mer än 25 m; vatten per dygn distribueras skall ha en ansvarig föreståndare. Föreståndaren skall ha av landskapsstyrelsen godkänd kompetens.

Den som befaras ha eller veterligen har ådragit sig tyfus, paratyfus eller annan salmonellasjukdom, dysenteri eller polio eller annan sådan sjukdom som enligt vad medicinalstyrelsen bestämt skall jämföras med dessa, eller den som befaras vara eller veterligen är smittbärande av sådan sjukdom, får inte vid vattenverk sköta uppgift vari han genom förmedling av vatten kan sprida smitta. Person som antas till här avsedd uppgift skall med läkarintyg visa att han inte lider av i detta moment nämnd smittsam sjukdom. Läkarintyget får inte vara äldre än 30 dagar.

58 §. (51/1984) I tätort är ägare eller innehavare av tomt eller byggnadsplats skyldig att, om inte annat följer av 2 mom., anlägga anslutning till allmän vattenledning, om den allmänna vattenledningen är belägen på ett avstånd av högst 15 meter från tomten eller byggnadsplatsen och på tomten eller byggnadsplatsen uppförts nybyggnad efter det att stads- eller byggnadsplanen blivit fastställd eller om tomten eller byggnadsplatsen därförinnan har bebyggt huvudsakligen i enlighet med planen. Hälsönämnden kan bestämma, att anslutningsledning skall anläggas även från tomt eller byggnadsplats, som är belägen på längre avstånd, ävensom från tomt eller byggnadsplats, som inte bebyggt på ovan nämnt sätt, då det bör anses påkallat av sanitära skäl och det inte medför oskäliga kostnader. Nämnden har även befogenhet att anlägga anslutningsledning.

Vad i 1 mom. är stadgat begränsar inte ägares av allmän vattenledning rätt att bestämma, om och på vilka villkor anslutning till vattenledning får ske.

I tätort får inte vattenledning dras till bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal utan tillstånd av hälsönämnden, om inte lägenheten eller lokalen anslutits till allmänt eller godkänt enskilt avlopp.

59 §. (51/1984) På lägerområde eller annat allmänt campingområde eller i omedelbar närhet av dylikt område skall tillgång till vatten, vars täkt eller förvaringsplats samt kvalitet godkänts av hälsönämnden eller av denna förordnad, nämnden underställd tjänsteinnehavare.

10 kap. Om renhållning och avlopp

Jfr LL om allmänna vatten- och avloppsverk, D 13.

60 §. Upphävd 4/1981.

61 §. Gårdsplaner och portgångar samt gator, vägar, torg, campingområden och övriga allmänna platser skola hållas snygga och i sanitärt hänseende i gott skick.

Om renhållning stadgas i landskapslagen om renhållning (3/1981). (4/1981)

Se K 16.

62 §. (99/1997) Allmänna badhus eller allmänna badstränder skall godkännas av hälsönämnden innan de tas i bruk.

Landskapsstyrelsen meddelar vid behov bestämmelser om vattnets kvalitet vid allmänna badstränder och badplatser samt om kontrollen av sådant vatten.

63-64 §§. Upphävda 4/1981.

65 §. [Hälsovårdsnämnden] må förplikta ägare eller innehavare av fastighet att vidtaga åtgärder för utrotande av råttor, möss och ohyra från fastigheten eller att för densamma erlagga kostnaderna för genomförd av nämnden verkställd utrotning. Nämnden har även befogenhet att förordna, att ägaren eller innehavaren skall i fastigheten utföra tätning av grundmur, golv, dörrar och luckor eller andra smärre reparationer, som äro av behovet påkallade för ett effektivt genomförande av ovan avsedda åtgärder.

66 §. Avloppsanläggning skall anläggas och skötas så att sanitär olägenhet inte förorsakas därav. (62/1996)

2 mom. upphävd 62/1996.

67-68 §§. Upphävda 62/1996.

69 §. (62/1996) Skadas en avloppsledning, ett reningsverk eller till dem hörande anordningar får, intill dess skadan avhjälpes, den skadade anläggningen användas enbart om hälsönämnden medgivit det. Om det är uppenbart att vattenkvaliteten trots skadan uppfyller kvalitetsnormer som utfärdats med stöd av vattenlagen för landskapet Åland får dock användningen av anläggningen fortgå utan hälsönämndens tillstånd. I detta fall skall anmälan om skadan lämnas till nämnden.

70 §. (62/1996) Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra men för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

71 §. (62/1996) Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avloppsledningsnät gäller på motsvarande sätt det som i 58 § är stadgat om skyldighet att anlägga vattenledning.

72 §. (62/1996) I vattenlagen för landskapet Åland finns bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om anläggande och nyttjande av avloppsledning och avloppsanläggning.

11 kap. Om hållande av djur

Jfr DjurskyddsL och F, K 23 och K 24.

73 §. Husdjur och andra djur, som hållas kopplade eller instängda, skola skötas på sådant sätt, att de icke medföra sanitär olägenhet för omgivningen.

74 §. Hållande av djurstall eller -farm i tätort är icke tillåtet, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljar tillstånd därtill. I fråga om djurstall eller djurfarm, som anlagts före denna lags ikraftträdande, gäller likväl, vad i 88 § är stadgat.

Pälsdjursfarm skall vara inhägnad eller på annat sätt rymningssäker. (23/1984)

75 §. Ladugård, i vilken hållas mjölkkor, skall anordnas och skötas på sådant sätt, att den uppfyller för mjölkproduktionen tillräckliga sanitära fordringar. Därvid skall särskilt beaktas:

1) att ladugården har tillräcklig belysning och ventilation;

2) att i ladugården eller i dess omedelbara närhet vatten av tillfredsställande kvalitet i tillräcklig utsträckning står till buds;

3) att i mjölkammaren icke förvaras varor eller ämnen, som kunna giva mjölken främmande lukt eller smak eller göra den oduglig eller olämplig till människoföda; samt

4) att förvaringskärl samt övriga redskap och förnödenheter, som anlitas vid mjölkningen, hanteringen eller förvaringen av mjölken, hållas rena och i gott skick.

12 kap. Om begravningsplats och begravning

76 §. Anläggande av begravningsplats i tätort är förbjudet, om där inte finns vattenlednings- och avloppsnät. Vid val av plats för begravningsplats skall särskilt tillses att sanitär olägenhet inte uppkommer för omgivningen. (51/1984)

Begravningsplats skall i mån av möjlighet förläggas till mark med sandjord samt vid behov dikas eller på annat sätt torrläggas.

På begravningsplatsen eller på annan lämplig plats bör finnas ett bårhus.

77 §. Om sökande av tillstånd att anlägga begravningsplats och enskild gravplats är särskilt stadgat. Där om utfärdade föreskrifter skola även tillämpas vid utvidgning av begravningsplats eller enskild gravplats.

Innan byggande av bårhus inledes, skall [landskapsläkarens] och [hälsovårdsnämndens] utlåtande över ritningarna införskaffas.

78 §. Befinnes begravningsplats medföra sanitär olägenhet, kan landskapsstyrelsen ålägga ägaren av begravningsplatsen att avhjälpa missförhållandena eller, såframt detta icke är möjligt, förbjuda begravningar på denna. (64/1977)

Gravplats, som blivit upplåten åt enskild med ägande- eller besittningsrätt, må dock med begivande av landskapsstyrelsen fortfarande användas för sitt ändamål även i det fall, att området ej längre får begagnas såsom allmän begravningsplats.

Av särskilt skäl må landskapsstyrelsen likväl på ansökan tillåta begravning i enskild grav eller del av begravningsplats utan hinder av i 1 mom. avsett förbud.

13 kap. Särskilda stadganden

79 §. (64/1977) Erfordras brådskande åtgärder för förebyggande av smittspridning eller annan särskild hälsofara, kan [medicinalstyrelsen] eller landskapsstyrelsen utfärda nödvändiga föreskrifter om sagda åtgärder.

80 §. [Hälsovårdsnämnd] är berättigad att med stöd av undersökning, som verkställt av hälsovårdsmyndighet, utfärda föreskrifter, vilka äro nödvändiga för avvärijande av hälsofara eller avhjäljande av sanitär olägenhet för omgivningen.

I brådskande fall får tjänsteinnehavare som förordnats av hälsonämnden och som leder i denna lag stadgad verksamhet utfärda i 1 mom. avsedd föreskrift. Han skall utan dröjsmål anmäla denna till nämnden. (51/1984)

80a §. (51/1984) Hälsonämnd skall i samverkan med övriga myndigheter och inrättningar vara beredd att ombesörja de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för avvärijande av den särskilda hälsofara som kan förorsakas av olyckor eller andra liknande händelser.

81 §. Följs inte hälsonämndens föreskrifter för avvärijande av sanitär fara eller avhjäljande av sanitär olägenhet inom utsatt tid, har nämnden befogenhet att låta utföra arbetet eller låta verkställa åtgärden. Kostnaderna härför betalas i förskott med landskapets medel och de kan uppbäras av vederbörande i den ordning som gäller beträffande utmätning av allmänna avgifter. (62/1993)

Är sanitär fara eller olägenhet av den art att endast vederbörande själv kan avvärijas eller avhjäljas den, eller prövar hälsonämnden det annars vara ändamålsenligt att missförhållandet avhjälps genom försorg av vederbörande, kan nämnden förelägga honom vite som påföljd för underlåtenhet att iaktta föreskrift eller förbud. (51/1984)

82 §. Polismyndighet är skyldig att giva [hälsovårdsnämnden] handräckning vid verkställigheten av stad-

gandena i denna lag och i den i stöd därav utfärdade förordningen samt av de föreskrifter, vilka givits med stöd av dem.

83 §. (62/1993) Envar som uppehåller sig i landskapet är skyldig att infinna sig för att höras vid hälsonämndens sammanträde, om nämnden anser det erforderligt. Vid kallelse att höras skall vederbörande delges ärendet.

84 §. Innan ärende, som berör någon person enskilt, avgöres, skall honom före avgörandet beredas tillfälle till skriftlig eller muntlig förklaring. [Hälsovårdsnämnden] må likväl i synnerligen brådskande fall och då dröjsmål kan medföra allmän sanitär fara, avgöra ärendet utan hörande av vederbörande, men denne skall i sådant fall utan dröjsmål delgivas beslutet på sätt, i kommunallagstiftningen är stadgat om delgivning av beslut, som berör någon enskilt.

85 §. (46/1998) I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993).

Hälsonämndens beslut får verkställas omedelbart och trots att ändring söktes, om beslutet till sin art är sådant att det bör verkställas utan dröjsmål eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl inte kan uppskjutas och hälsonämnden förordnat att beslutet omedelbart skall verkställas.

86 §. (51/1984) Hälsonämnden kan förordna en nämnden underställd tjänsteinnehavare att på nämndens vägnar på anhållan av byggnadsnämnden avge utlåtande om byggnadslov för sådan byggnad som är avsedd enbart för bostadsändamål.

87 §. (51/1984) Åtgärd som hälsonämnden underställd tjänsteinnehavare vidtagit enligt i 59, 68 och 86 §§ avsett förordnande skall anmälas till nämnden vid dess följande sammanträde.

88 §. Tillstånd, som enligt denna lag skall införskaffas för nyttjande av byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, erfordras för vid denna lags ikraftträdande nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning endast vid dess övergång till annan innehavare. Den skall likväl inom fem år efter lagens ikraftträdande bringas i ett skick, som överensstämmer med denna lag, därest [hälsovårdsnämnden] icke beviljar lättnad i denna skyldighet.

Vid denna lags ikraftträdande nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, för vars nyttjande enligt lag icke erfordras tillstånd skall bringas i det i lagen stadgade skicket, därest [hälsovårdsnämnden] för avvärjande av uppenbar sanitär fara eller av annat särskilt skäl anser nödigt att så förordna.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om lagens ikraftträdande äger motsvarande tillämpning då kommuns

område sedan denna lag trätt i kraft ombildas till tätort eller del därav. (51/1984)

89 §. Den, som bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, straffes med böter eller med fängelse i högst sex månader.

Mindre överträdelse må [hälsovårdsnämnd] och polismyndighet underlåta att anmäla till åtal. Allmän åklagare må även enligt prövning underlåta att utföra åtal för sådan överträdelse, likväl icke därest vederbörande försummat att följa för honom av [hälsovårdsnämnd] utfärdad föreskrift om avvärjande av sanitär fara eller avhjälpande av sanitär olägenhet och därest nämnden har anmält detta till åklagaren.

90 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet av EG:s direktiv i angelägenheter som avses i denna lag. (99/1997)

91 §. Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen den 17 april 1947 om hälsovården i landskapet Åland (11/1947) jämte däri senare gjorda ändringar samt landskapslagen den 17 april 1947 innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland (12/1947), till de delar stadgandena i sistnämnda landskapslag stå i strid med stadgandena i denna landskapslag. I övrigt skall landskapslagen innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland förbli gällande, till dess med stöd av 90 § denna lag utfärdad landskapsförordning träder i kraft.

K 5 LF om hälsovården 23.11.1973/63

100/1997: rådets direktiv 93/43/EEG,
kommissionens direktiv: 96/3/EG,
38/1999: rådets direktiv 93/43/EEG,
kommissionens direktiv 98/28/EG

1 kap. Hälsonämnd och hälsoinspektör

1 §. Hälsonämndens uppgift är att övervaka att föreskrifterna angående hälsovården iakttas i landskapet, att vidta åtgärder för att avlägsna sanitär fara eller olägenhet samt att föreslå förbättringar av de sanitära förhållandena i kommunerna. (100/1997)

Med hälsovårdslagen avses i denna förordning landskapslagen den 25 juli 1967 om hälsovården (36/1967).

2 §. Hälsoinspektörens uppgift är att enligt [hälsovårdsstyrelsens], hälsonämndens, läkares vid [hälsocentral] och [kommunalveterinärs] anvisningar handha i hälsovårdslagen och denna förordning stadgade övervaknings- och rådgivningsuppgifter. Om hälsoinspektörens uppgifter som [livsmedelskontrollör] gäller vad därom i riket är stadgat.

Hälsoinspektörens åligganden fastställs närmare i för honom utfärdad instruktion.

2 kap. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

3 §. Hälsönämnden skall övervaka att luften i bostadslägenheter, hobby-, arbets- och samlingslokaler till temperatur och fukthalt är lämplig samt att icke buller, luftens förorening, bristfällig belysning eller byggnadskonstruktionernas fuktighet medför sanitär fara eller olägenhet för dem som bor eller vistas i dem, såvida icke den verksamhet, som avsetts försiggå i arbetsrum kräver att undantag medges.

För fyllning eller utjämning av byggnadsgrund får icke användas material, som kan vara skadliga för deras hälsa som uppehåller sig i byggnaden.

4 §. Bostadslägenheternas och arbetslokalernas källare skall hållas så rena och torra som möjligt, såvida icke förvaringen av livsmedel eller andra förnödenheter annat förutsätter, samt även i övrigt skötas så, att förskämd luft från dem eller från i dem förvarade ämnen icke kan tränga in i rummen.

5 §. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler, som användes under den kalla årstiden, skall som ingång ha ett vindfång, en trappuppgång eller två dörrar, mellan vilka finns ett tillräckligt mellanrum, eller ock dörr eller luftrida, som i fråga om värmeisoleringsförmåga motsvarar dessa, såvida icke i fråga om arbetslokal arbetets art annat kräver eller hälsönämnden medger undantag.

6 §. Kök och annat för matlagning avsett utrymme skall ha en effektiv ventilation. I bostadslägenhet skall finnas ventilerat eller med maskin avkyllt, för förvaring av mat lämpligt utrymme, uppgående till minst 80 liter.

7 §. Bostadslägenhet och arbetslokal, från vilken utflyttning sker, får icke ställas till annans förfogande, förrän den rengjorts. Den som hyr ut lägenheten eller lokalen är ansvarig för att rengöringen verkställs.

8 §. På åtgärd av hälsönämnden skall arbetslokalerna fortgående inspekteras av arbetarskyddsinspektören.

Likaså skall samlingslokalerna fortgående i mån av behov inspekteras på åtgärd av hälsönämnden.

9 §. Landskapsstyrelsen äger rätt att utfärda närmare bestämmelser angående bostadslägenheternas, arbetslokalernas och samlingslokalernas skick och skötsel.

3 kap. Särskilda inrättningar och fabriker

10 §. I 26 § hälsovårdslagen avsedda inrättningar, fabriker och varulager är:

- 1) fabriksanläggning för järn-, stål- eller aluminiumhantering;
- 2) galvaniserings- och förnicklingsinrättning;
- 3) konstfiberfabrik;
- 4) kraftverk;
- 5) träimpregneringsanläggning;

- 6) barkningsanläggning, som använder vatten;
- 7) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik;
- 8) slakteri;
- 9) svingård med över 50 svin;
- 10) konserverfabrik, köttförädlingsfabrik, fabrik för tillverkning av färdiga rätter och rökeri;
- 11) inrättning för framställning av livsmedelsfetter;
- 12) bryggeri, maltfabrik och läskedrycksfabrik;
- 13) stärkelsefabrik, potatisskalningsanläggning, potatismjölfsfabrik och annan därmed jämförbar fabrik;
- 14) anläggning för hantering av djuravfall samt fiskmjöls- och fiskoljefabrik;
- 15) distributionsstation för flytande bränsle och upplag av brännbara vätskor, där över 100.000 liter sådana ämnen får förvaras;
- 16) fabrik eller annan anläggning, från vilken fenoler eller andra för hälsan skadliga ämnen kan inkomma i vattendrag eller grundvatten;
- 17) cement- eller murbruksfabrik;
- 18) tvättinrättning, vars tvätteeffekt är över 500 kilogram per dygn eller där flyktiga kemikalier, vilka kan förorsaka sanitär olägenhet, användes;
- 19) anläggning för hantering eller förstöring av avfall;
- 20) djurgård, pälsdjursfarm och foderupplag för dem;
- 21) allmänt använt grustag i bosättningscentrum;
- 22) asfaltsstation;
- 23) stenkrossverk och stenbrott;
- 24) fabrik eller annan inrättning, som förorsakar buller eller från vilken svaveldioxid, lukt, rök, damm eller annat ämne kan komma ut i luften så, att därav föranledes men för hälsan; samt
- 25) andra med dessa jämförbara inrättningar, fabriker och lager.

11 §. Förutsättning för godkännande av förlägningsplats för inrättning, fabrik eller varulager, som avses i 10 §, är att den för ändamålet reserverade platsen är lämplig med beaktande av företagets art, det buller företaget åstadkommer, bosättningen i omgivningen, faran för förorening av luft och vatten samt möjligheterna att ordna inrättningens vattenanskaffning och avlopp.

12 §. (100/1997) I 26 § hälsovårdslagen avsett godkännande skall sökas hos hälsönämnden. Till ansökan skall fogas nödvändiga ritningar samt av 11 § föranledd utredning.

13 §. (100/1997) Byggnadsinspektionsmyndighet skall, innan byggnadslov för inrättning, fabrik eller lager som avses i 10 § beviljas, inhämta hälsönämndens utlåtande.

4 kap. Bestämmelser angående livsmedel

a) Livsmedelslokaler.

14 §. Godkännande av i 47 § 2 mom. hälsovårdslagen avsedd livsmedelslokal skall sökas hos hälsönämnden. Sökanden skall senast vid inspektionstillfället uppvisa av hälsönämnden krävd utredning angående

livsmedelslokalen och dess användning. Ärende rörande godkännande skall i hälsonämndens handläggas i brådskande ordning. (100/1997)

För väsentlig konstruktiv eller funktionell ändring av livsmedelslokal skall inhämtas hälsonämndens godkännande. Har lokal bytt innehavare skall den nya innehavaren skriftligen meddela nämnden därom.

Vad i denna paragraf är föreskrivet gäller i tillämpliga delar beträffande godkännande av i 47 § 4 mom. hälsovårdslagen avsedd anordning. (100/1997)

15 §. Därest vid planering av i 23 § hälsovårdslagen avsedd inspektionstväng underkastad lägenhet eller inrättning eller i 47 § sagda lag avsedd livsmedelslokal inbegäres råd av hälsonämnden, skall sökanden för hälsonämnden framlägga huvudritningarna för lokalen jämte arbetsbeskrivning och tillräcklig utredning angående de i lokalen planerade inventarierna och deras placering. Hälsonämnden är skyldig att i skyndsamt ordning granska ritningarna samt i dem göra från sanitär synpunkt nödiga ändringar.

16 §. Livsmedelslokal skall förläggas så, att förhållandena i dess omgivning icke kan föranleda sanitära olägenheter.

17 §. (100/1997) En livsmedelslokal skall vara lätt att rengöra och att vid behov desinficera. Den skall vara konstruerad på ett sådant sätt att god livsmedelshygien säkerställs samt att hålla lämplig temperatur för hygienisk hantering och förvaring av livsmedel.

I en livsmedelslokal skall det finnas ett effektivt avloppssystem. Avloppen skall vara utformade och konstruerade på ett sådant sätt att risken för förorening av livsmedel undviks. I utrymmen där det med hänsyn till rengöringen är nödvändigt skall till avloppen finnas anslutna golvbrunnar samt ändamålsenliga anordningar för spolning av golvet.

I livsmedelslokaler skall finnas ändamålsenliga ventilations-, uppvärmnings- och belysningsanordningar. Ventilationssystemet skall vara konstruerat så att filter och andra delar som skall rengöras eller bytas ut lätt kan kommas åt.

18 §. I livsmedelslokaler skall maskiner, arbetsredskap, anordningar och övriga inventarier vara lätta att rengöra och att vid behov desinficera, samt sådana att god livsmedelshygien i övrigt säkerställs. De skall vara installerade så att det omgivande området kan rengöras. (100/1997)

I kylrum och -diskar samt i frysanläggningar skall finnas en termometer, som vid behov kan avläsas.

19 §. Vatten, som användes i livsmedelslokaler och som kommer i direkt beröring med livsmedlen eller med de maskiner och redskap, som användes vid beredningen och hanteringen av dem, eller som användes för rengöring av lokalen eller för tvättning av händerna, skall vara tjänligt till hushållsvatten.

20 §. I livsmedelslokal skall finnas tillräckliga och ändamålsenliga lager- och arbetsutrymmen för förva-

ring och hantering av livsmedlen och eventuella andra varor.

För förnödenheter och redskap, som användes vid beredning, förpackning och annan hantering av livsmedel, skall reserveras tillräckligt utrymme och i livsmedelslokal får icke upplagras förnödenheter i större mängd än vad för arbetet är nödigt.

21 §. I livsmedelslokaler eller i deras omedelbara närhet, skall det finnas tillräckliga och ändamålsenliga omklädningsrum med tvättmöjligheter och för varje ordinarie arbetare ett ändamålsenligt klädskap. Hälsonämnden kan bestämma att där skall finnas dusch. I omklädningsrummet skall finnas en fri golvyta på minst en halv kvadratmeter för varje ordinarie arbetare som är i arbete samtidigt. (100/1997)

Är arbetet i livsmedelslokalen sådant att de anställdas kläder ofta blir våta skall det finnas ett särskilt torkutrymme för kläder. (100/1997)

Förvaring av kläder på annan plats i livsmedelslokal är förbjuden.

22 §. Upphävd 100/1997.

23 §. (100/1997) I en livsmedelslokal skall finnas

1) tillräckligt med vatten som uppfyller kvalitetskraven på hushållsvatten,

2) ett tillräckligt antal ändamålsenliga tvättplatser för rengöring av kärl och andra redskap,

3) ett tillräckligt antal lämpligt placerade tvättställ för handtvättning med varmt och kallt rinnande vatten, material för handtvättning och möjlighet till hygienisk torkning samt

4) till ett effektivt avloppssystem anslutna vattentoaletter i tillräckligt antal, vilka inte får vara direkt förbundna med lokaler där livsmedel hanteras.

Tvättplatser för livsmedel skall vara åtskilda från platser för handtvättning.

24 §. Upphävd 100/1997.

25 §. Livsmedelslokal jämte anordningar skall hållas ren och i otadligt skick varjämte rummens lufttemperatur och -fukthalt bör vara ändamålsenlig. Rengöringen av lokalen skall verkställas så, att dammvirvlar undviks.

För redskap, som är erforderliga vid rengöringen av lokalen, samt för tvätt- och rengöringsmedel skall finnas ett särskilt förvaringsutrymme.

26 §. I livsmedelslokal får för inkvartering icke ens tillfälligt användas andra rum än de som godkänts för detta ändamål.

I de rum i livsmedelslokal, där livsmedel beredes, saluföres, serveras eller eljest hanteras eller oförpackade förvaras, är tobaksrökning förbjuden, likväl icke i de för allmänheten reserverade rummen i förplägningsrörelse.

Hund och katt får inte släppas in i utrymme där livsmedel finns. Synskadad får dock medföra leddhund till utrymme där livsmedel saluföres eller serveras. (73/1981)

27 §. (100/1997) I livsmedelslokaler får inte förvaras förskämda livsmedel eller avfall som kan medföra sanitär olägenhet.

Livsmedelsavfall och annat avfall skall förvaras i behållare som går att stänga. Andra typer av behållare får användas om de har godkänts av hälsönämnden. Behållarna skall hållas i gott skick samt där så är nödvändigt vara lätta att rengöra och att desinficera. Avfall och förskämda livsmedel skall tillräckligt ofta och minst en gång om dagen bortföras till för dem reserverad och lämplig plats.

Utrymmen för avfallsförvaring skall utformas och skötas så att uppkomsten av skadedjur och skadeinsekter förhindras samt så att förorening av livsmedel, dricksvatten, utrustning och lokaler förhindras.

b) Hantering av livsmedel som skall försäljas eller överlåtas. (100/1997)

28 §. Vid produktion, beredning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel skall iakttagas renlighet och ordning. Onödig beröring av livsmedel med händerna skall undvikas. Livsmedlen skall skyddas mot förskämning och sjukdomsalstrande smitta, smuts och damm, råttor, möss och insekter samt skadlig inverkan av fukt, värme, ljus m.m., som kan göra livsmedlen hälsofarliga eller på annat sätt otjänliga eller olämpliga som människoföda.

Råvaror eller ingredienser får inte användas om de på något sätt är eller kan antas vara så förorenade att de även efter normala hygieniska förfaranden som tillämpas inte är tjänliga som människoföda. (100/1997)

29 §. Maskiner, arbetsredskap, anordningar och andra inventarier, som användes vid beredning och hantering av livsmedel, skall tillräckligt ofta omsorgsfullt rengöras.

30 §. (100/1997) Is, som användes vid beredning, förvaring och annan hantering av livsmedel, skall framställas av vatten som uppfyller uppställda kvalitetskrav på hushållsvatten. Isen skall tillverkas, hanteras och förvaras så att den skyddas mot förorening.

Naturis får användas endast för förvaring av ofjälad och öppnad fisk.

Ånga som används i direkt kontakt med livsmedel får inte innehålla ämnen som utgör en hälsofaror eller som kan förorena produkten.

31 §. Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal skall sköta sin personliga hygien noga samt bära passande, rena och, där så är lämpligt, skyddande kläder. Arbetskläder, förutom sådana som endast används vid hantering av förpackade livsmedel eller icke rengjorda råvaror i industriinrättning, får bara användas på arbetsplatsen. Serveringskläder får dock användas på väg till och från arbetet. (100/1997)

Innan arbetet inleds samt vid behov även annars under arbetstiden skall händerna omsorgsfullt tvättas.

I sådant arbete, där händerna kommer i direkt beröring med livsmedel, får för vård av hud och naglar

icke användas läkemedel eller kosmetiska ämnen, som lätt lösgör sig eller avger färg eller smak eller försvårar renlighetskontrollen.

Arbetsgivare skall tillse att anställda som hanterar livsmedel får handledning och information i fråga om livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete de utför. (100/1997)

c) Försäljning av livsmedel i butiker.

32 §. Livsmedel, som för att bevaras kräver särskilda förhållanden, indelas i förskämbara och lätt förskämbara livsmedel.

Med förskämbara livsmedel avses i denna förordning livsmedel, vilkas bevaring i avsevärd mån är beroende av temperatur och fukthalt, såsom färskt bröd och andra färska bageriprodukter, som icke är att hänföra till lätt förskämbara livsmedel, grönsaker, svamp, bär, ägg, smör, margarinprodukter, ost, salt fisk samt hållbar korv och motsvarande kallrökta köttprodukter.

Med lätt förskämbara livsmedel avses livsmedel, som för att bevaras kräver kyl- eller frystemperatur, såsom mjölk, grädde, kärmjölk och andra flytande mjölkprodukter, glass, kött och fisk samt kött- och fiskprodukter, som icke är konserver och som icke heller skall hänföras till de i 2 mom. nämnda livsmedlen, även andra färdiga rätter än sådana, som innehåller kött och fisk och som icke är konserver, samt bakelser och tårter, som fyllts eller dekorerats med grädd- eller äggviteskum eller smörkräm, gele eller bär- eller frukt-safter eller motsvarande ämnen.

Som konserver anses de livsmedel, som inneslutits i hållbara, lufttäta, färdiga minutförsäljningshöljen och behandlats på ett sådant sätt att de tål förvaring.

Landskapsstyrelsen äger rätt att i ovissa fall avgöra till vilken grupp ett livsmedel hänföres samt utfärda allmänna anvisningar angående indelningen i grupper.

33 §. Med färdigt minutförsäljningshölje avses i denna förordning flaska, ask, fodral, påse eller annat hölje, i vilket förnödenheterna genom tillverkarens eller förpackarens försorg förpackats för minutförsäljning. Förpackningen får även ske i butiken, om där reservrats utrymme för detta ändamål och det icke medför sanitär olägenhet. Mjölk och andra flytande mjölkprodukter får likväl förpackas i färdiga minutförsäljningshöljen endast i mejeri.

34 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utan den för förpackning och upplagring använda delen är minst 80 m², skall för undvikande av sanitära olägenheter iakttagas följande:

Mjölk, grädde och kärmjölk får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen ur kylld försäljningsanordning eller utan minutförsäljningshölje antingen kylld i särskild måtanordning eller i öppen cistern i kylanordning, i fall för detta ändamål reserverats en på tillräckligt avstånd från övriga varor belägen del av butiken.

Kött och köttprodukter får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen i kylld försäljningsanordning el-

ler förpackade på särskild försäljningsdisk, om för kött och köttprodukter finns ett kylt lager samt särskild försäljningspersonal. Plockning och tömning av fjäderfä och skogs- eller sjöfågel i livsmedelsbutik är icke tillåten.

Vid försäljning av fisk och fiskprodukter skall vad i föregående moment är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den del av butik, där kött och köttprodukter saluföres, kan likväl saluföras även fisk och fiskprodukter utan försäljningshölje i egen kylanordning. Rensning av fisk är tillåten endast på för ändamålet reserverad plats.

Övriga lätt förskämbara livsmedel skall i butik hållas i kylanordning, djupfrysta produkter likväl i frysanordning. Förskämbara livsmedel skall hållas i för dem reserverade ändamålsenliga försäljningsdiskar eller -anordningar. Bröd och bageriprodukter skall hållas åtskilda från övriga förskämbara livsmedel.

Livsmedel skall, med undantag av frukt, grönsaker och ägg, vara förpackade i försäljningshöljen, om de icke överläts till kunden genom försäljarens försorg.

Försäljes i livsmedelsbutik andra varor och förnödenheter, skall de placeras på egna hyllor och försäljningsdiskar på tillräckligt avstånd från livsmedlen. Tvätt- och rengöringsmedel samt andra teknokemiska produkter skall vara inneslutna i färdiga minutförsäljningshöljen. För varor, som icke är livsmedel, får i butik reserveras högst en tredjedel av försäljnings- och förvaringsutrymmet för varor och de skall lagras på tillräckligt avstånd från livsmedlen.

35 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksytta utom den för förpackning och upplagring använda delen understiger 80 m², skall beträffande försäljning av livsmedel och andra varor i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Såvida utrymmesbrist i butik, dess skick eller dåliga skötsel medför att säkerhet icke föreligger för att de saluförda livsmedlen bevaras eller hålls rena, äger hälsönämnden rätt att begränsa det i butiken saluförda urvalet av livsmedel, till dess de bristfälligheter, som förorsakat missförhållandet, rättats.

Kan försäljning av materiel, förnödenheter eller ämnen, som icke hänföres till livsmedel, anses störande för livsmedelsförsäljningen, och saluförandet av dessa varor i butiken därför kan vara sanitärt skadligt, kan hälsönämnden begränsa urvalet av livsmedel samt allmänna bruks- och konsumtionsförnödenheter till dess att de bristfälligheter som förorsakat missförhållandet rättats.

36 §. I storbutiker eller varuhus, i vilka mer än en tredjedel av försäljningsytan reserverats för andra varor än livsmedel, skall beträffande försäljningen av livsmedel i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Försäljningsutrymmet för livsmedel skall avskiljas från försäljningsutrymmet för andra varor genom tillräckligt breda gångar, butiksinventarier eller andra lämpliga anordningar och för förvaring av livsmedel skall finnas särskilda förvarings- och kylrum. Livsmedelsförsäljare får icke delta i försäljningen av andra varor.

37 §. Med lanthandel avses i denna förordning butik, som icke är belägen i tätort och som huvudsakligen betjänar den lokala befolkningen och av vars försäljningsyta mer än en tredjedel reserverats för försäljning av andra varor än livsmedel.

Vid försäljning av livsmedel i lanthandel skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat om försäljning av livsmedel och andra varor. Det för livsmedel reserverade utrymmet i butiken skall bilda en från försäljningen av andra varor tydligt skild avdelning eller åtminstone en enhetlig del av butiken. Försäljare av livsmedel får likväl vid behov delta i försäljningen av andra varor.

38 §. Önskar man för förevisning av produkter ordna servering i livsmedelslokal, skall, om serveringen icke sker ur engångskärl, till förfogande finnas av hälsönämnden godkända anordningar att diska kärlen.

39 §. Med hälsönämnds tillstånd och på av densamma fastställda villkor får grillning och annan till kundtjänsten ansluten mindre matberedning äga rum i livsmedelsbutik. Tillredning av färdiga rätter är likväl icke tillåten.

d) Försäljning och servering av livsmedel i samlings- och nöjeslokaler samt utomhus.

40 §. (100/1997) Hanteras livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlätas, i såsom butik använt transportmedel, samlings- eller nöjeslokal, kiosk eller serveringskärra eller annan motsvarande anordning, gäller om godkännande och placering av dem vad i 14 och 16 §§ är föreskrivet. I övrigt skall vad i denna förordning föreskrivs om livsmedelslokal i tillämpliga delar gälla även sådan lokal och anordning som nämns ovan.

41 §. I transportmedel, som användes som ambulerande butik, får livsmedel försäljas som följer:

Livsmedlen, med undantag av frukt, grönsaker, ägg, kött, fisk och färska bageriprodukter, skall vara inneslutna i försäljningshöljen.

För färska bageriprodukter skall, såvida de icke förpackats i försäljningshöljen, finnas ett särskilt slutet förvaringsutrymme.

Mjök, gräde och kärnmjök får saluföras endast i färdiga minutförsäljningsförpackningar i kylanordning.

Kött, fisk och andra lätt förskämbara livsmedel får saluföras endast ur ändamålsenlig kylanordning.

Djupfrysta produkter får saluföras endast ur frysanordning och glass därjämte ur ändamålsenlig fryslåda.

För upplagring av livsmedel, som saluföres i fort-skaffningsmedel, skall dess ägare eller innehavare ha till sitt förfogande av hälsönämnden godkänt lager.

8 mom. upphävt 100/1997.

42 §. Transportmedel, som användes som ambulerande butik för försäljning av livsmedel, skall vara så dammtätt som möjligt och försett med ändamålsenliga ventilationsanordningar. Dess inre ytor och inven-

tarier skall vara av sådant material eller så beklädda samt av sådan konstruktion, att de lätt kan rengöras.

För förvaring av livsmedel skall i transportmedel finnas hyllor och skåp i tillräckligt antal. Där skall även finnas nödiga rengöringsredskap och en anordning för tvättning av händerna.

43 §. På serveringsställe i samlings- eller nöjeslokal får serveras kaffe, te, kakao, mjölk, kärnmjölk, saft, vatten, malt- och läskedrycker, glass, frukt, bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Mjölk, kärnmjölk samt lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar skall likväl förvaras i kylanordning. Glass får serveras endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

44 §. I livsmedelskiosk får försäljas helkonserver och med dem jämförliga, i slutna glas- och plåtkärl förpackade safter, sylter och marmelader samt i gastäta höljen förpackade torra varor såsom kaffe, te, kakao, vållings- och grötmjöl samt andra motsvarande torra livsmedel ävensom malt- och läskedrycker, frukt och bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Angående försäljning av lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar samt glass gäller därom vad i 43 § är stadgat.

Med hälsonämndens tillstånd får i livsmedelskiosk serveras där tillredda drycker såsom kaffe, te och kakao samt mjölk och mjölkprodukter om kylanordning för dem reserverats.

I livsmedelskiosker på camping-, friluft- och annat därmed jämförligt område får förutom i 1 mom. nämnda varor försäljas kaffe- och teförpackningar, smör, konserver, korvprodukter och andra för utflyktsändamål lämpliga livsmedel i färdiga minutförsäljningshöljen samt mjölk och kärnmjölk i minutförsäljningsförpackningar ur kylanordning.

Försäljes i livsmedelskiosk andra varor än livsmedel, skall i 1 och 3 mom. nämnda förnödenheter, med undantag av tobaksprodukter och tändstickor, förvaras åtskilda från övriga varor på egna hyllor.

45 §. Vid servering i livsmedelskiosk skall de kärl och andra redskap, som ställes till kundernas förfogande, vara avsedda för engångsbruk såframt av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärlen icke står till förfogande.

Alla förnödenheter jämte höljen med undantag av tomma malt- och läskedrycksflaskor samt lådor för dem skall förvaras i kiosken eller i särskilt lager. Livsmedlen skall skyddas mot droppinfektion, damm och annan förorening.

Inredningen och inventarierna i livsmedelskiosk skall vara av sådant material eller så beklädda att de lätt kan rengöras. För kundernas bruk skall finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga avfallskärl.

46 §. Hälsonämnden kan bevilja tillstånd till servering av varm korv eller andra därmed jämförliga pro-

dukter med eller utan bröd i för ändamålet särskilt anordnad kiosk, som disponerar över ändamålsenliga förvaringsutrymmen och tillredningsanordningar för livsmedlen samt vid behov ventilationsanordningar. I sådan kiosk får därjämte serveras kaffe, te, saft, malt- och läskedrycker samt mjölk i färdig minutförsäljningsförpackning ur kylanordning.

Kioskens inredning och inventarierna skall vara av sådant material eller så beklädda, att de lätt kan rengöras.

47 §. Från serveringskärra eller annan flyttbar försäljningsanordning får på för hälsonämnden anmäld försäljningsplats utomhus säljas glass eller varm korv med eller utan bröd. Glass, med undantag av mjuk glass, får säljas endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

Serveringskärra för försäljning av glass och korv utomhus skall vara av sådant material eller så beklädd, att den lätt kan rengöras. Livsmedlen skall då de saluföres, förvaras i kärran och effektivt skyddas mot damm.

48 §. Förutom i transportmedel, använt som ambulandbutik, i kiosk eller serveringskärra får livsmedel försäljas utomhus endast på torg eller annat av hälsonämnden godkänt försäljningsställe. På sådant försäljningsställe får följande livsmedel saluföras:

- 1) potatis, rotfrukter och grönsaker;
- 2) frukt, bär och svamp;
- 3) oplockad fågel och oflått villebråd;
- 4) färsk och rökt fisk, levande skaldjur samt i kärl förpackad salt- och kryddfisk;
- 5) ägg;
- 6) matbröd, kaffebröd och piroger i försäljningshöljen; (57/1978)
- 7) med hälsonämndens tillstånd läskedrycker, kaffe och te som dryck samt kaffebröd; samt (57/1978)
- 8) honung i färdig minutförsäljningsförpackning. (57/1978)

De för försäljning avsedda förnödenheterna och försäljningsredskapen skall utom försäljningstiden förvaras på sätt, som av hälsonämnden godkänts.

Vad ovan är stadgat gäller icke tillfällig mat- eller kaffeservering i samband med offentliga tillfällen. Därom skall likväl på förhand anmälas till hälsonämnden, som vid behov utfärdar från sanitär synpunkt nödiga föreskrifter om sådan mat- eller kaffeservering.

49 §. På i 48 § avsett försäljningsställe skall andra livsmedel än sådana som säljes från lass eller fartyg hållas tillräckligt högt på disk eller underlag, som lätt kan rengöras. Förvaring i sump av fisk avsedd för försäljning bör ske på sådan plats att sanitär olägenhet icke uppstår.

50 §. Då livsmedel saluföres utomhus, skall försäljaren tillse att försäljningsplatsen och dess närmaste omgivning hålls rena. För insamling av avfall skall på försäljningsplatsen finnas ändamålsenliga avfallskärl i tillräckligt antal.

51 §. Partihandel med livsmedel får bedrivas utomhus endast på försäljningsplatser, som av hälsonämnden godkänns.

e) **T r a n s p o r t a v l i v s m e d e l , a v s e d d a f ö r f ö r s ä l j n i n g .**

52 §. (100/1997) Fordon och andra transportmedel, som användes för transport av livsmedel, skall hållas rena och i gott skick.

Livsmedelstransporter skall ordnas så att livsmedelns hygieniska kvalitet inte försämras under transporten. Livsmedel och transportbehållare skall placeras så att livsmedlen inte förorenas, blir våta, utsätts för damm eller tar smak av andra livsmedel. Under transport från mejeri till distributionsställe får temperaturen på pastöriserad mjölk inte överstiga +9 grader.

Bulktransport av livsmedel i flytande form eller i form av granulät eller pulver skall ske i behållare eller containrar som uteslutande används för livsmedelstransporter. Containrarna skall vara märkta "endast för livsmedel" eller vara försedd med annan motsvarande märkning som anger att de används för transport av livsmedel.

Bulktransport med fartyg av flytande oljor och fetter som är avsedda att användas som livsmedel och som skall bearbetas är dock tillåten i:

a) rostfri ståltank eller i tank som invändigt är klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material om den närmast föregående lasten har varit livsmedel eller ämne som nämns i bilagan till kommissionens direktiv om undantag från vissa bestämmelser i rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien i fråga om bulktransport av fetter och oljor (96/3/EG),

b) tank av annat än i a) ovan nämnt material om de tre närmaste föregående lasterna i tanken varit livsmedel eller ämne som uppräknas i den i a) ovan nämnda bilagan.

Skall oljan eller fettets inte bearbetas är bulktransport med fartyg tillåten endast om tanken som används är av rostfritt stål eller invändigt klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material och de tre närmaste föregående lasterna har varit livsmedel.

Befälhavare på fartyg där transport som nämns i 4 och 5 mom. sker skall ha dokumentation om de tre närmaste föregående laster som transporterats i de berörda tankarna samt om den rengöring som genomförts mellan dessa laster. I de fall då lasten överförs till ett annat fartyg skall befälhavaren på det mottagande fartyget, förutom ovan nämnda dokumentation, ha motsvarande dokumentation om föregående fartygs-transport. Dokumentationen skall på begäran visas upp för hälsonämnden.

53 §. Upphävd 100/1997

53b §. (38/1999) Råsocker som skall raffinerats innan det används som livsmedel eller ingrediens i livsmedel får transporteras till sjöss i sådana transportkärl, behållare och tankar som inte uteslutande är av-

sedda för livsmedelstransporter. Innan råsockret lastas skall transportkärlen, behållarna och tankarna omsorgsfullt rengöras och inspekteras för att säkerställa att eventuella föroreningar eller andra rester av föregående last avlägsnats effektivt. Det gods som har transporterats i transportkärlen, behållarna och tankarna omedelbart före råsockertransporten får inte ha varit i flytande form i bulklast.

Rengöringen av transportkärlen, behållarna och tankarna avsedda för sjötransport av råsocker som sker före råsockertransporten inverkar på den hygieniska kvalitén hos det socker som används och verksamhetsidkaren skall sörja för att en plan för egenkontroll av verksamheten uppgörs.

Det råsockerparti som transporteras för livsmedelsbruk skall åtföljas av ett intyg av den verksamhetsidkare som ansvarar för sjötransporten. Av intyget skall framgå den föregående last som transporterats och rengöringen av transportkärlen, behållarna och tankarna. Dessa uppgifter skall grunda sig på den bokföring som verksamhetsidkaren som ansvarar för sjötransporten upprätthåller. På det intyg som medföljer råsockret skall dessutom på ett eller flera av Europeiska gemenskapens språk tydligt och med permanent skrift antecknas "Denna produkt skall raffinerats innan den används som livsmedel". Den verksamhetsidkare som ansvarar för raffineringsprocessen skall bevara en kopia av detta intyg.

De verksamhetsidkare som ansvarar för transporten av råsockret och raffineringsprocessen skall på begäran för hälsonämnden visa den bokföring och de andra intyg som avses ovan i 3 mom.

f) **G e m e n s a m m a s t a d g a n d e n .**

54 §. Temperaturen för mjölk, grädde och kärnmjölk, som saluföres i livsmedelslokal, får icke överstiga +10 grader.

I kylanordning och kylt lager får temperaturen stiga till högst +8 grader.

I frysanordning får temperaturen icke överstiga -18 grader.

Djupfrysade produkter, som skall saluföras, skall transporteras och upplagras så att deras temperatur icke förändras i sådan grad att deras kvalitet därigenom kan försämrats. Saluförande av ånyo nedfrost djupfrost produkt är förbjuden.

Vad i denna förordning är stadgat om djupfrysade produkter gäller även andra nedfrysade livsmedel.

55 §. (100/1997) Råvaror, ingredienser och övriga livsmedel skall förvaras vid lämpliga temperaturer och under lämpliga förhållanden så att skadlig nedbrytning förhindras samt så att livsmedlen skyddas mot föroreningar.

Försämrade och lätt försämrade livsmedel skall upplagras på ändamålsenligt sätt åtskilda från varandra, andra livsmedel och andra varor.

Livsmedel som skall förvaras eller serveras kyllda skall så fort som möjligt efter den slutliga upphettningen, eller den slutliga beredningen om ingen vär-

mebehandling sker, kylas ned till en för livsmedlet lämplig temperatur så att inte någon hälsorisk uppstår.

56 §. Livsmedelsautomat skall uppfylla av landskapsstyrelsen godkända krav. Automaten skall skötas så att dess användning icke medför sanitär olägenhet.

57-58 §§. Upphävda 100/1997.

5 kap. Hushållsvatten

59 §. Hälsonämnden kan förbjuda att vatten eller is för hushållsändamål tages från viss plats, om skäl föreligger till misstanke att användningen av vattnet eller isen föranleder sanitär olägenhet. Under samma förutsättning kan nämnden förbjuda användning av vattenledningsvatten som hushållsvatten.

Hälsonämnden skall övervaka förpackandet av vatten och is för yrkesmässig transport eller försäljning för i 1 mom. nämnt ändamål. (52/1985)

60 §. Vattenledningsvatten, som enligt 52 § hälsovårdslagen är underkastat fortgående kontroll, skall genomgå av landskapsstyrelsen fastställd undersökning. Undersökningsfrekvensen fastställs av landskapsstyrelsen. (100/1997)

Vad i 1 mom. sägs gäller även råvatten.

61 §. (52/1985) Hälsonämnden kan förordna att undersökning skall företas oftare än de med stöd av 60 § meddelade bestämmelserna förutsätter, om det av sanitära skäl, som framgått av undersökningsresultaten, eller av andra konstaterade sanitära skäl kan anses uppenbart nödvändigt.

2 mom. upphävt 100/1997.

62 §. Fysikalisk-kemisk och mikrobiologisk undersökning av vattenledningsvatten skall ske i av landskapsstyrelsen godkänt laboratorium.

63 §. Landskapsstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om tagande, insändande och undersökning av prov, som erfordras för i detta kapitel nämnda undersökningar.

6 kap. Renhållning och avlopp

64 §. I tätort skall i varje gård för skräp och hushållsavfall samt annat därmed jämförligt fast avfall finnas ett tillräckligt antal på ändamålsenligt underlag uppställda tillslutbara och lätt flyttbara täta behållare, vilka vid behov efter tömningen skall rengöras, eller för engångsbruk avsedda täta säckar i ändamålsenlig med lock försedd ställning. I dessa behållare eller säckar får icke samlas flytande avfall och de skall tillräckligt ofta tömmas genom transport av avfall till allmän avstjälningsplats eller allmän inrättning för hantering av avfall.

Brännbart avfall får med hälsönämndens tillstånd även brännas i av byggnadsmyndighet godkänd brännugn, som skall byggas, placeras och skötas så, att den icke medför sanitär olägenhet.

Samlas avfall i särskilt avfallsrum, skall detta placeras så, att det icke medför sanitär olägenhet. Avfallsrum skall ha tillräcklig ventilation och vara försett med ändamålsenliga avfallsbehållare och det skall hållas rent på av hälsönämnden fastställt sätt. I restauranger, sjukhus eller andra inrättningar, där betydande mängder avfall samlas, kan hälsönämnden förordna om byggande av ett avkylt avfallsrum.

65 §. Transport av avfall i tätort skall ske så, att avfallet icke under transporten kan falla från fordonet eller medföra annan sanitär olägenhet.

Transport av avfall skall anordnas tillräckligt ofta. Hälsonämnden äger rätt att förordna vilken tid av dygnet transport av avfall får äga rum samt att utfärda övriga föreskrifter angående transporten.

66 §. Allmän avstjälningsplats samt anläggning för hantering av fast och flytande avfall skall förläggas tillräckligt långt från bosättning, flödesområde för grundvatten, som användes som hushållsvatten, och allmänt anlitad väg samt ordnas enligt en av hälsönämnden godkänd plan. Härvid skall av landskapsstyrelsen utfärdade föreskrifter iakttas.

Allmän avstjälningsplats och anläggning för hantering av avfall skall skötas så, att de icke åstadkommer sanitär olägenhet.

67 §. Då avlopp saknas, skall i tätort urin och annat flytande avfall samlas i ändamålsenliga och täta, lockförsedda behållare, som tillräckligt ofta skall tömmas. Med hälsönämndens tillstånd får flytande avfall likväl avledas på annat sätt eller jämte exkrementer och urin från torrklosett samlas i kompost, som är omskött, därest det kan ske utan att marken i närheten av bostäder samt arbets- och samlingsplatser förorenas eller brunn, källa, annan vattentäkt eller badstrand fördärvas. Om ledande av avfallsvatten till dike eller avloppsledning på annans mark är stadgat särskilt.

Annorstädes än i tätort skall avledandet eller transporten av flytande avfall ordnas på lämpligt sätt sålunda att i 1 mom. avsedd sanitär olägenhet icke uppstår.

68 §. Torrlosett, som är belägen utanför boningshus, får icke placeras så nära gata, väg eller annan allmän plats eller vattentäkt för hushållsvatten att sanitär olägenhet därav kan uppstå. Likaså är det förbjudet att placera avträde i omedelbar närhet av boningshus eller livsmedelslokal sålunda att lukten sprider sig till dem eller att avträdet eljest medför sanitär olägenhet.

Torrklosett i byggnad skall placeras så, att den icke har omedelbar anslutning till boningsrum eller kök.

69 §. Avträde skall ha tillräcklig ventilation. I tätort skall i torrlosett finnas för vätska ogenomträngligt underlag, som skall byggas så, att orenlighet icke kan utrinna på marken. Hälsonämnden kan även annorstädes än i tätort förordna att avträde skall byggas på tät underlag för att förhindra förorening av grundvattnet.

70 §. Användes rörligt fordon för bostadsändamål, skall möjlighet att begagna avträde ordnas så, att det icke föranleder sanitär olägenhet.

71 §. Fastighet skall byggas och skötas så, att råttor och möss så effektivt som möjligt utestänges.

Hälsonämnden skall vid behov vidtaga åtgärder för utrotning av råttor och möss. För detta ändamål kan nämnden förordna, att av densamma godkänt gift utlägges i alla fastigheter i visst område eller i vissa byggnader eller byggnadsgrupper på åtgärd av deras ägare eller innehavare på fastställd tid i enlighet med nämndens föreskrifter. Allmänheten skall genom tydliga anslag varnas för giften.

Kostnaderna för giftutläggning, som genom hälsonämndens försorg företagits i kommun eller del därav, fördelas mellan ägare eller innehavare av fastigheterna enligt av nämnden fastställda grunder, såvida kommunens fullmäktige icke beslutat att kostnaderna skall erläggas av kommunens medel.

Hälsonämnden skall bevisligen genom protokollsutdrag meddela ägare eller innehavare av fastighet de skyldigheter som enligt 2 mom. påförts dem.

72 §. Ägare eller innehavare av fastighet är skyldig att tillse, att i bostäderna icke finns ohyra. Hälsonämnden skall vid behov låta verkställa utrotning av ohyra, varvid bostadsägaren eller -innehavaren är skyldig att erlägga de därav föranledda kostnaderna.

73 §. Hälsonämnden skall skrida till åtgärder för utrotning av duvor, måsar, herrelösa katter och andra med dem jämförbara djur i tätort, då deras förökning åstadkommer sanitär olägenhet.

74 §. Vid bekämpning av skadeinsekter i skog eller på odlingsmark skall försiktighet iakttagas. Då omständigheterna påkallar särskild försiktighet, skall rågrannarna meddelas om bekämpningen.

Hälsonämnden kan besluta att anmälan även bör göras till nämnden som vid behov skall meddela allmänheten om åtgärden på sätt som är föreskrivet om kommunala kungörelser.

7 kap. Hållande av djur

75 §. Stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall förläggas på tillräckligt långt avstånd från brunn, källa och annat vattendrag som användes för hushållsändamål. Sagda byggnader och farmar samt gödsel och annat avfall från dem skall förläggas på tillräckligt avstånd från bostad och skötas så, att de icke medför sanitär olägenhet för omgivningen.

76 §. I tätort skall i 75 § avsedd byggnad eller farm därjämte förläggas på tillräckligt avstånd från gata, väg och annan allmän plats. Djurstall och gödsellager i tätort skall ordnas så, att flytande avfall icke kan avrinna annanstans än i sluten avloppsledning eller tät avloppsbrunn.

Fast avfall från stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall i tätort hopsamlas på

lagringsplats, som ordnats på i 1 mom. nämnt sätt. Flytande avfall, som icke ledes till sluten avloppsledning, skall uppsamlas i tät avfallsbrunn eller behandlas med lämpligt torrströ och därefter lagras på samma sätt som torrt avfall.

77 §. Då i 74 § hälsovårdslagen avsett tillstånd att hålla djurstall eller -farm i tätort sökes, skall till ansökningen fogas vederbörliga ritningar för den planerade byggnaden, planritning, som utvisar byggnadens eller farmens läge samt utredning om på vilket sätt gödsel och annat avfall skall behandlas.

8 kap. Begravningsplats och begravning

78 §. Då tillstånd sökes till anläggande eller utvidgning av begravningsplats eller anläggande av enskild begravningsplats, skall till ansökningen fogas landskapsläkarens utlåtande angående områdets lämplighet för ändamålet och den tid efter vars förlopp samma grav änyo får användas.

Då fråga är om annan än evangelisk-luthersk församlings begravningsplats, skall till i 1 mom. avsedd ansökan även fogas plan angående gravarnas placering på begravningsplatsen.

79 §. Lik skall innan dess förruttnelsetillstånd är långt framskridet begravas på minst 180 centimeters djup samt på minst 30 centimeters avstånd från närmaste likkista. Lik får likväl med hälsonämndens tillstånd placeras i murad eller i berg insprängd grav eller i gravkammare under förutsättning att nödiga åtgärder för förhindrande av sanitära olägenheter vidtages.

Är det av synnerliga skäl påkallat att lik under längre tid än vanligt förblir obegravat, skall det placeras på lämplig förvaringsplats, varjämte sådana åtgärder skall vidtagas att sanitär olägenhet därav icke uppstår.

80 §. Förnyad användning av grav är tillåten tidigast 15 år efter föregående begravning.

I för ändamålet byggd gravkammare får begravning med hälsonämndens tillstånd och med iakttagande av de föreskrifter som nämnden utfärdat likväl ske även med kortare mellantider än vad i 1 mom. är stadgat.

81 §. Lik får icke transporteras i annat än för varje gång för ändamålet reserverat transportmedel, ifall det icke placerats i vatten- och lufttätt hölje.

Angående hantering, transport och begravning av sådan persons lik som avlidit i synnerligen farlig smittosam sjukdom skall närmare föreskrifter utfärdas av landskapsstyrelsen.

82 §. Flyttning av jordat lik är icke tillåten utan landskapsstyrelsens tillstånd.

I 1 mom. avsett tillstånd beviljar landskapsstyrelsen på skriftlig ansökan. Till ansökan skall fogas den avlidnes släktutredning samt officiell utredning av orsaken till och tidpunkten för dödsfallet, angående gravplatsen samt därom, att annan gravplats för liket reserverats. I tillståndsbeslutet skall bestämmas den tid inom vilken överflyttningen skall äga rum.

Innan ärendet avgöres, skall landskapsstyrelsen bereda den avlidnes make och närmaste släktingar, som icke ansökt om flyttningen eller meddelat sitt skriftliga samtycke därtill och vilkas boningsort är belägen inom landet och kan utredas, tillfälle att uttala sin åsikt om flyttningen.

Landskapsstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om vad som i samband med flyttning av lik skall beaktas, och dessa föreskrifter skall i nödiga delar omnämnas i landskapsstyrelsens tillståndsresolution.

83 §. Den som erhållit tillstånd till flyttning av jordat lik skall bereda ägaren av vederbörande begravningsplats samt hälsönämndens representanter tillfälle att närvara vid upptagningen av liket ur graven och vid den nya begravningen, och en representant för hälsönämnden skall alltid vara närvarande vid nämnda förrättningar.

84 §. Landskapsstyrelsen kan under undantagsförhållanden och även annars på synnerliga skäl bevilja lättnad från stadgandena i detta kapitel.

85 §. Angående kremering gäller vad därom i riket är stadgat.

Se 40 § HälsoskyddsF, Mi 410 FL II.

9 kap. Särskilda stadganden

86 §. Allmän bastu, badinrättning, simhall och annan motsvarande inrättning skall byggas, inredas och skötas så, att därav icke uppstår sanitär olägenhet.

Vad ovan är sagt gäller även för allmänt bruk avsedda friluftsbad. Det i dem använda vattnet skall till sin kvalitet vara tillfredsställande och hållas tillräckligt rent.

87 §. Hälsönämnden skall övervaka vattnets kvalitet vid badstränderna och vid behov vidtaga åtgärder för utfärdande av förbud mot badning på badstrand eller badställe.

88 §. Lokal eller rum, som brukas såsom rakstuga, frisersalong eller skönhetsinstitut, skall vara lämpligt för sitt ändamål och i fråga om utrymme, ventilation, uppvärmning och belysning uppfylla skäligen sanitära fordringar. Där skall finnas ett av verksamhetens art och omfattning förutsatt antal ändamålsenliga lavoirer och tillräckligt förvaringsutrymme. Golvet, väggar och inventarierna skall vara lätta att rengöra. Lokalen eller rummet får icke användas som bostad eller för annat ändamål, som är till förfång för den där bedrivna verksamheten.

Då lokalen eller rummet godkännes för sitt ändamål, skall hälsönämnden fastställa det högsta tillåtna antalet kundplatser.

89 §. Lokaler eller rum, som avses i 88 §, skall hållas rena och snygga. Arbetsredskapen skall efter varje användning på ändamålsenligt sätt rengöras. Hälsönämnden kan utfärda närmare föreskrifter om rengörings- och desinfektionssättet.

Handdukar, skyddskappor och -höljen samt andra förnödenheter skall hållas rena och torra. Pappersvaror och vadd skall efter användningen jämte annat avfall insamlas i ändamålsenliga behållare.

90 §. Den som arbetar i ovan avsedd affär skall iakttaga snygghet och vara iförd arbetsdräkt av ljust tvättbart tyg.

91 §. På synnerliga skäl och ifall rörelsen bedrivs i liten omfattning kan hälsönämnden bevilja undantag från stadgandena i 88 §.

I 88 och 89 §§ givna föreskrifter skall i tillämpliga delar iakttagas även i andra rörelser, där yrkesmässig hudvård eller -behandling äger rum.

92 §. Allmänna bestående föreskrifter, som med stöd av hälsovårdslagen och denna förordning utfärdas av hälsönämnd, skall delges så, som om offentliggörande av kommunala meddelanden i kommunen är stadgat. Dessa föreskrifter skall särskilt delges landskapsstyrelsen. Nämnden skall över sagda föreskrifter föra en förteckning, av vilken beslutets datum, innehåll och giltighetstid framgår.

93 §. Då hälsönämnd mottagit i 43 § 5 mom. hälsovårdslagen avsedd anmälan eller förändring av smittobärares boningsort, arbetsplats och adress annars kommit till hälsovårdsmyndigheternas kännedom, skall därom anmälas till vederbörande hälsovårdsmyndighet på den nya boningsorten.

K 6 Ålsb angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten 30.12.1997/101

1 §. I denna paragraf avgivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i detta beslut tillämpas i landskapet.

1. Social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 21 januari 1994 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (FFS 74/1994).

2. Social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 27 oktober 1994 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (FFS 953/1994).

2 §. Ändringar av de författningar som anges i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på social- och hälsovårdsministeriet skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på kommunernas hälso- och skyddsmyndigheter skall i landskapet handhas av hälsönämnden.

4 §. Bestämmelserna i 5 § och 11 § 2 mom. social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 21 januari 1994 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (FFS 74/1994) skall inte tillämpas i landskapet.

5 §. Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

K 7 Ålsb om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser 30.12.1997/102

Rådets direktiv 76/160/EEG

1 §. Genom detta beslut meddelar landskapsstyrelsen allmänna föreskrifter om kvaliteten på och kontrollen av badvatten. Beslutet gäller inte vatten avsett för terapeutiska ändamål och vatten som används i simbasängar.

2 §. I detta beslut avses med

badplats: varje plats som iordningsställts med viss utrustning för allmänt bad eller plats där badning traditionellt utövas av ett stort antal badande,

badvatten: allt rinnande eller stillastående sötvatten och havsvatten vid badplats,

badsäsong: den period under vilken ett stort antal badande kan förutses med hänsyn till lokalt bruk och väderleksförhållanden.

3 §. Hälsonämnden skall utföra de provtagningar av badvattnet som anges i bilagan.

Det första provet skall tas två veckor innan badsäsongen inleds och därefter var fjortonde dag fram till badsäsongens slut.

Prov skall tas där badningsfrekvensen är som störst. Proven bör tas 30 cm under vattenytan, dock inte mineraloljeproven vilka skall tas vid ytan.

Om prov som tagits de två närmast föregående åren visar värden som uppfyller de i bilagan angivna kra-

ven och ingen ny faktor tillkommit som sannolikt kunna försämrade kvaliteten på badvattnet får provtagningsfrekvensen minskas till var fjärde vecka.

Analys skall ske enligt de analys- och kontrollmetoder som anges i bilagan eller enligt likvärdig analys- och kontrollmetod.

4 §. Om det finns skäl att misstänka en försämring av badvattnets beskaffenhet skall provtagning ske med en tätare frekvens.

5 §. Badvatten skall anses uppfylla de i bilagan föreskrivna kvalitetskraven om :

- 95 % av proven motsvarar de värden som anges i bilagan, med undantag av värdet för *Escherichia coli* där procentsatsen får vara 80 %, samt

- avvikande prover inte överskrider angivna värden med mera än 50 %.

Avvikelser från de värden som anges i bilagan skall inte beaktas vid beräkningen av ovan angivna procentsatser när avvikelserna orsakas av översvämningar, andra naturkatastrofer eller onormala väderleksförhållanden.

6 §. Bestämmelserna i detta beslut beträffande parametrarna pH, färg och siktdjup får åsidosättas om de orsakas av exceptionella meteorologiska eller geografiska förhållanden. Det gäller också om badvattnet på naturlig väg, utan mänsklig påverkan, tillförts vissa ämnen ur marken som orsakar avvikelse från de värden som föreskrivs i bilagan.

Undantagen i denna paragraf får inte i något fall medföra att krav som är väsentliga för att skydda människors hälsa åsidosätts.

7 §. Resultaten av den senaste provtagningen samt ett utlåtande som anger om vattnet uppfyller kvalitetskraven skall finnas uppsatta på badstranden eller badplatsen. Även ett sammandrag av provtagningsresultaten från den föregående badsäsongen skall finnas uppsatt.

8 §. Hälsonämnden skall göra en skriftlig sammanställning över de badplatser där provtagning skett under badsäsongen samt över erhållna provresultat. Senast den 31 oktober skall provresultaten tillställas landskapsstyrelsen som före årets utgång avger en rapport till Europeiska gemenskapernas kommission.

Kvalitetskrav på badvatten

bilaga (2/1999)

Mikrobiologiska parametrar:	Krav:	Analys och -kontrollmetod:
Koliforma bakterier (35-37 °C, 24 h) Fekala koliforma bakterier (44,5 °C, 24 h)	mindre än 10 000/100 ml mindre än 500/100 ml	Odling i flera rör. Odling av de positiva rören på ett substrat för konfirmering. Beräkning enligt MPN (Most Probable Number). Alternativt membranfiltrering och odling på ett lämpligt substrat.
Fekala streptokocker (37 °C, 48 h)	Mindre än 200/100 l	Lisky-metoden Beräkning enligt MPN eller membranfiltrering. Odling på lämpligt substrat.
Enterovirus ¹	0 PFU/10 l	Koncentration genom filtrering, flockning eller centrifugering och konfirmering.
Bakteriofager/100ml ¹	-	
Salmonella ²	0/1 l	Koncentration genom membranfiltrering. Ympning på ett standardsubstrat. Anrikning - odling på isoleringsagar - identifiering.

Fysikalisk-kemiska parametrar:	Krav:	Analys- och kontrollmetod:
pH ³	6-9	Elektrometri med kalibrering vid pH 7 och 9.
Syremättnadsgrad (%) ⁴	80-120	Winkler-metoden eller elektrometisk metod (syremätare).
Parametrar som bedöms enligt sinnesförmåelser:		
Färg	Ingen onormal färgförändring	Visuell kontroll.
Siktdjup	1 meter	Secchi-skiva eller visuell kontroll.
Mineraloljor	Ingen synlig oljehinna eller oljelukt	Visuell kontroll. Vid förekomst: Extraktion av lämplig volym och vägning av torrsubstansen.
Ytaktiva ämnen ⁵ (reagerande med metylenblå)	Inget varaktigt skum Mindre än 0,3 mg/l	Visuell kontroll Vid förekomst: Absorptionsspektrofotometri med metylblått.
Fenolföreningar	Ingen fenollukt	Kontroll av frånvaro av lukt beroende på fenol. Vid förekomst: Absorptionsspektrofotometri 4-aminoantipyrinmetoden (4 AAP).
Tjäramnen och flytande material såsom trä, plast, glas- och plastflaskor osv.	Inga	Visuell kontroll.
Syanobakterier (blågröna alger)	Ingen massförekomst av alger	Visuell kontroll.

¹ Enterovirus eller bakteriofager bestäms, om halterna av antingen Escherichia coli eller fekala streptokocker överskrider gränsvärdet med minst det tredubbla i två på varandra följande undersökningar.

² Salmonella bestäms om avfallsvatten som innehåller salmonella misstänks ha kommit ut i badvattnet.

³ Kontroll av pH-värdet skall ske om det finns anledning att anta att värdet avviker från de angivna riktvärdena. Om vattnets pH-värde är lägre än 6 av orsaker som sammanhänger med egenskaperna hos jordarten kan det lägsta godtagbara pH-värdet anses vara 5,0.

⁴ Syrehalten mäts om vattnets pH vid olika provtillfällen varierar mer än inom området av en pH-enhet, eller om det finns förmåbara tecken på eutrofiering.

⁵ En kemisk bestämning av ytaktiva ämnen utförs om kontinuerlig, stannande skumning förekommer i badvattnet.

K 8 LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel (58/1995) 23.5.1977/43

1 §. (58/1995) Vid tillverkning och hantering av livsmedel skall livsmedelslagen den 17 mars 1995 (FFS 361/1995) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag. (83/1995)

Ändringar av den lag som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

2 §. (58/1995) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ skall finnas på livsmedel skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

2a §. Upphävd 65/1993.

3 §. (58/1995) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3a §. (55/1988) Oavsett vad i de i 1 § avsedda författningarna stadgas kan landskapsstyrelsen besluta att livsmedel som enligt i Sverige gällande bestämmelser

får saluföras där även får hållas till salu och överlåtas i landskapet. Vad här sägs gäller dock inte kött och produkter därav eller livsmedel i fråga om vilka rätten att i landskapet lagstifta tillkommer rikets lagstiftande organ.

I beslut som avses i 1 mom. skall anges livsmedlets namn enligt handelssed samt namnet på den som tillverkat eller berett livsmedlet och skall därutöver vid behov livsmedlet specificeras ytterligare.

3b §. (50/1998) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§. I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993).

4 §. Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag straffas med böter, såvida ej strängare straff annorstädes är stadgat.

5 §. (58/1995) Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av den lag som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsstyrelsen föreskriver.

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 9 LF om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel 27.7.1995/63

1 §. Förordningens tillämpningsområde

I denna paragraf angivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet. Följande riksförfattningar är tillämpliga i landskapet:

1. Upphävd 71/1997.
2. Upphävd 71/1999.
3. Förordningen den 27 augusti 1965 om ättika (FFS 476/1965).
4. Upphävd 71/1999.
5. (71/1999) Förordningen den 25 januari 1993 om fisk och fiskprodukter (FFS 108/1993).
6. Förordningen den 18 augusti 1969 om vegetabilier (FFS 526/1969).
7. Förordningen den 18 augusti 1969 om äpplen (FFS 527/1969).
8. Upphävd 71/1999.
9. Förordningen den 14 april 1972 om tillsättning av vitaminer och vissa andra ämnen i livsmedel (FFS 281/1972).
- 10 Upphävd 71/1999.
11. Förordningen den 7 april 1977 om ost (FFS 315/1977).
12. Handels- och industriministeriets beslut den 7 april 1977 angående tillämpning av förordningen om ost (FFS 316/1977).
13. Upphävd 41/1996.
14. Upphävd 71/1999.
15. Upphävd 71/1999.
16. (71/1999) Handels- och industriministeriets beslut den 4 januari 1999 om glass (FFS 4/1999).
17. (71/1997) Handels- och industriministeriets beslut den 13 augusti 1997 om barnmat (FFS 789/1997).
18. Matsvampsförordningen den 11 december 1981 (FFS 871/1981).
19. Handels- och industriministeriets beslut den 28 oktober 1982 om djupfrysta, frysta och frusna livsmedel (FFS 783/1982).
20. Upphävd 71/1999.
21. Provtagningsförordningen den 15 april 1983 (FFS 385/1983).
22. Upphävd 71/1997.
23. Näringsstyrelsens beslut den 28 juni 1983 om handelssvampar (FFS 644/1983).
24. Upphävd 71/1999.
25. Förordningen den 4 maj 1984 om matpotatis (FFS 356/1984).
26. Upphävd 71/1999.
27. Näringsstyrelsens beslut den 18 december 1984 om mikrobiologiska kvalitetsfordringar på barnmat (FFS 1023/1984).
28. Upphävd 71/1999.
29. Upphävd 71/1999.
30. Förordningen den 13 november 1987 om behandling av livsmedel med joniserande strålning (FFS 844/1987).
31. Upphävd 71/1999.
32. Förordningen den 14 april 1989 om specialpreparat (FFS 349/1989).
33. Upphävd 71/1999.
34. Upphävd 71/1999.
35. Upphävd 41/1996.
36. Handels- och industriministeriets beslut den 24 augusti 1990 om vissa främmande ämnen i livsmedel (FFS 756/1990).
37. Upphävd 71/1999.
38. Förordningen den 10 maj 1991 om påskrifter på livsmedelsförpackningar (FFS 794/1991).
39. Handels- och industriministeriets beslut av den 10 maj 1991 om påskriften på livsmedelsförpackningar (FFS 795/1991).
40. Handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om förnödenheter som innehåller vinylkloridmonomer och är avsedda att komma i beröring med livsmedel (FFS 263/1992).
41. Handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om analysmetod för kontroll av vinylkloridhalten i förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 264/1992).
42. Handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om analysmetod som skall användas vid övervakning av vinylklorid som övergår från förnödenheter till livsmedel som kommer i beröring med förnödenheter (FFS 266/1992).
43. Handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om keramiska förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 267/1992).
44. Handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om tungmetaller som övergår från förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 268/1992).
45. Förordningen den 12 juni 1992 om tillsatsämnen för livsmedel (FFS 521/1992).
46. Förordningen den 12 juni 1992 om aromer och deras tillverkningsämnen (FFS 522/1992).
47. (71/1999) Handels- och industriministeriets beslut den 9 juli 1999 om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen (FFS 811/1999) och de bestämmelser som gäller användningen av aromer i handels- och industriministeriets beslut den 13 september 1996 om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen (FFS 691/1996) samt de bestämmelser som gäller användningen av aromer i handels- och industriministeriets beslut den 8 juli 1992 om tillsatsämnen för livsmedel (FFS 636/1992).
48. (71/1999) Handels- och industriministeriets beslut den 23 juni 1999 om renhetskrav för tillsatsämnen för livsmedel och vissa bestämningsmetoder (FFS 772/1999).
49. (109/1998) Handels- och industriministeriets beslut den 16 oktober 1998 om processhjälpsmedel i livsmedel (FFS 760/1998).
50. Handels- och industriministeriets beslut av den 20 december 1993 om verkställigheten av vissa av Europeiska gemenskapernas direktiv om livsmedel (FFS 1312/1993).

51. Handels- och industriministeriets beslut av den 28 december 1993 om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (FFS 1496/1993).

52. Förordningen den 25 februari 1994 om djupfrysta livsmedel (FFS 165/1994).

53. Upphävd 67/1997.

54. (67/1997) Handels- och industriministeriets beslut den 26 maj 1997 om modersmjölksersättning och tillskottsnäring (FFS 485/1997).

55. Handels- och industriministeriets beslut av den 5 maj 1994 om övervakningen av förordningen om djupfrysta livsmedel samt om övervakningsmetoderna (FFS 340/1994).

56. (36/1997) Handels- och industriministeriets beslut den 10 december 1996 om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 1071/1996).

57. (109/1998) Handels- och industriministeriets beslut den 23 juni 1998 om grundregler som behövs för undersökning av migration av beståndsdelar i förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 487/1998).

58. Förordningen den 2 september 1994 om samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission i livsmedelsfrågor (FFS 801/1994).

59. Handels- och industriministeriets beslut av den 30 september 1994 om regenererad cellulosafilem som används vid framställningen av förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 855/1994).

60. (41/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 24 november 1995 om hönsägg och andra fågelägg (FFS 1331/1995).

61. (71/1999) Handels- och industriministeriets beslut den 8 september 1999 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 896/1999).

62. (41/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 1 mars 1996 om högsta halter av kvicksilver, histamin och vissa marina biotoxiner i fisk och vissa fiskeriprodukter (FFS 133/1996).

63. (41/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 1 mars 1996 om högsta halter av vissa av de vanligaste kontaminanterna i livsmedel (FFS 134/1996).

64. (41/1996) Handels- och industriministeriets anvisningar den 1 mars 1996 om högsta halter av vissa biologiska orenheter i livsmedel (FFS 135/1996).

65. (41/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 5 mars 1996 om kött och köttvaror (FFS 138/1996).

66. (41/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 5 mars 1996 om sammansättningen hos och påskrifter för korv (FFS 139/1996).

67. (109/1998) [Handels- och industriministeriets beslut den 10 september 1998 om högsta tillåtna halt för nitrat i vissa grönsaker (FFS 688/1988)].

68. (71/1997) Social- och hälsovårdsministeriets beslut den 25 augusti 1994 om informationsmaterial om uppfödning av spädbarn och småbarn (FFS 807/1994).

69. (89/1997) Handels- och industriministeriets beslut den 22 juni 1995 om dietiska produkter (FFS 937/1995).

70. (89/1997) Handels- och industriministeriets be-

slut den 25 september 1997 om bantningspreparat (FFS 904/1997).

71. (109/1998) Handels- och industriministeriets beslut den 12 december 1995 om sötningsmedel för användning i livsmedel (FFS 1657/1995).

72. (71/1999) Handels- och industriministeriets beslut den 21 augusti 1998 om livsmedlets namn och angivande av livsmedlets beståndsdelar (FFS 611/1998).

2 §. *Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §*

Landskapsstyrelsen kan i särskilda fall godkänna att livsmedel i landskapet innehåller annan halt av tillverkningsämne eller tillsatsämne än det som godkänts av riksmyndighet i enlighet med bestämmelse i 1 §.

3 §. *Ändring i riksförfattning*

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. *Språkkrav*

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på livsmedel skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området om inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

Ikraftträdelsebestämmelsen lyder i LF 36/1997:

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1997.

Från och med den 1 juli 1997 är det förbjudet att sälja eller använda sådana tillsatsämnen som avses i kommissionens direktiv 96/77/EG som används i livsmedel och som inte motsvarar bestämmelserna i handels- och industriministeriets beslut om renhetskrav för tillsatsämnen för livsmedel och vissa bestämningsmetoder. Dock får sådana tillsatsämnen som överlåtit till handeln och som har förpackningsföreskrifter gjorda före den 1 juli 1997 slutförsäljas, även om de inte motsvarar bestämmelserna i nämnda handels- och industriministeriebeslut, om de stämmer överens med de bestämmelser som gäller när denna förordning träder i kraft.

Saluförande och bruk av sådana förnödenheter som inte uppfyller bestämmelserna i handels- och industri-

ministeriets beslut om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel är förbjudet från den 1 januari 1999. Med avvikelse från detta är användning och handel med sådana förnödenheter som inte motsvarar kraven i bilaga III till handels- och industriministeriets beslut eller som innehåller ätbar ricinolja (PM/ref. nr 14410, CAS nr 008001-79-4) förbjuden från och med den 1 april 1998.

Ikraftträdelsebestämmelsen lyder i LF 50/1997:

Denna förordning träder omedelbart i kraft och gäller till och med den 31 december 1997.

Sådana produkter som avses i denna förordning och som levererats till handeln före den 1 januari 1998 får slutförsäljas efter att denna förordning upphört att gälla.

Ikraftträdelsebestämmelsen lyder i LF 67/1997:

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Produkter som inte uppfyller kraven i kommissionens direktiv 96/4/EG av den 16 februari 1996 om ändring av direktiv 91/321/EEG¹ om modersmjölkersättning och tillskottsnäring och direktivets genomförande i handels- och industriministeriets beslut om moderskapsersättning och tillskottsnäring, men som i övrigt uppfyller kraven i nämnda handels- och industriministeriebeslut får säljas fram till och med den 30 mars 1999.

Ikraftträdelsebestämmelsen lyder i LF 71/1997:

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1997.

Produkter som inte motsvarar bestämmelserna i handels- och industriministeriets beslut om barnmat får dock säljas till och med den 30 mars 1999 om produkterna i fråga motsvarar kraven i de bestämmelser som gäller när denna förordning träder i kraft.

Produkter som inte motsvarar bestämmelserna i handels- och industriministeriets beslut om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen, men som överlåts till handeln eller som har förpackningspåskrifter gjorda före denna förordning träder i kraft, får slutförsäljas om de motsvarar de bestämmelser som gäller när denna förordning träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelsen lyder i LF 89/1997:

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna förordning upphävs, så vitt gäller giltigheten i landskapet Åland, 3 § 3 mom. och 4 § i handels- och industriministeriets beslut den 28 december 1993 om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (FFS 1496/1993).

Produkter som inte uppfyller kraven i handels- och industriministeriets beslut om bantningspreparat får säljas fram till och med den 30 mars 1999 om produkterna uppfyller kraven i de bestämmelser som gäller när denna förordning träder i kraft.

K 10 LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel **30.12.1997/97**

Ls framst. nr 27/1996-97

Smu bet. nr 8/1996-97

1 §. Inledande bestämmelse

Med de undantag som anges i denna lag skall lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (FFS 1195/1996) (nedan livsmedelshygienlagen) tillämpas i landskapet Åland.

Ändringar i livsmedelshygienlagen skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

2 §. Språkrav

Den information som enligt livsmedelshygienlagen skall finnas på livsmedel skall i fråga om livsmedel som saluförs i landskapet vara svenskspråkig, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelshygienlagen ankommer på staten skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen och de uppgifter som ankommer på kommunerna skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningens grunder sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar i livsmedelshygienlagen till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Bestämmelser om avgifter finns i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet (27/1993).

I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993). (47/1998)

4 §. Landskapsförordning

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelshygienlagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsstyrelsen föreskriver.

Landskapsstyrelsen kan i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder omedelbart i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet (37/1995). Utan hinder

¹ Kommissionens direktiv 96/4/EG.

av att lagen upphävs skall landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet (6/1996) gälla om inte annat stadgas.

K 11 LF om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel 30.12.1997/98

Rådets direktiv 64/433/EEG, 71/118/EEG, 77/99/EEG, kommissionens direktiv 83/201/EEG, rådets direktiv 85/73/EEG, 88/409/EEG, kommissionens direktiv 89/362/EEG, rådets direktiv 89/384/EEG, 89/437/EEG, 89/662/EEG, 91/492/EEG, 91/493/EEG, 91/495/EEG, 91/497/EEG, 91/684/EEG, 92/5/EEG, 92/45/EEG, 92/46/EEG, 92/47/EEG, 92/48/EEG, 92/116/EEG, 92/117/EEG, 92/118/EEG, 93/118/EEG, 94/65/EG, 94/71/EG, 95/23/EG, 95/68/EG, 95/71/EG, 96/23/EG, 96/43/EG,

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Följande riksförfattningar skall tillämpas i landskapet:

1. Förordningen den 30 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (FFS 1336/1996)

2. Förordningen den 30 december 1996 om statens köttbesiktningsspersonal (FFS 1337/1996)

3. Förordningen den 19 juni 1997 om vissa avgifter för övervakning av främmande ämnen i fiskerivaror (FFS 595/1997)

4. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 15 december 1993 om behörighetsvillkor för besiktningssveterinärer (JSMb nr 5/1993).

5. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 15 september 1994 om hygienkrav för hantering av fiskerivaror ombord på fiskerifartyg (JSMb nr 7/EEO/94).

6. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 21 oktober 1994 om krav som ställs på hygien vid tillverkning av köttprodukter (*beslut om köttproduktshygien*) (JSMb nr 13/EEO/94).

7. (40/1998) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 december 1997 om främmande ämnen i animaliska livsmedel (*beslut om främmande ämnen*) (28/EEO/1997).

8. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 15 december 1994 om hygienkrav på tillverkning av mjölk och mjölkbaseerade produkter (*mjölkhygienbeslutet*) (JSMb nr 19/EEO/94).

9. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 2 april 1998 om hygienkrav på mjölkproduktionsenheter (JSMb nr 6/VLA/1998).

10. Upphävd 40/1998.

11. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 30 augusti 1999 om fjäderfäkötthygien (JSMb nr 10/VLA/1999).

12. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 9 mars 1995 om hygienkrav på äggprodukter och framställning av dem (*äggproduktbeslut*) (JSMb nr 11/EEO/95).

13. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 14 augusti 1998 om analys- och testmetoder för obehandlad mjölk, mjölk för tillverkning av mjölkbaseerade produkter och värmebehandlad konsumtionsmjölk (JSMb nr 11/VLA/1998).

14. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 9 maj 1995 om salmonellakontroll av slakterier och styckningsanläggningar (JSMb nr 8/EEO/95).

15. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 september 1995 om uppföljning, bokföring av sjukdomsfrekvens och anmälan av sjukdomar som förekommer hos slaktsvin (JSMb nr 30/EEO/95).

16. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 5 december 1995 om köttshygien för frilevande vilt (JSMb nr 24/EEO/95).

17. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 5 december 1995 om behörighetsvillkor för besiktningssveterinärer, besiktningssveterinärer och andra som bistår veterinärer vid övervakningen av anläggningar (JSMb nr 28/EEO/95).

18. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 23 februari 1996 om anläggningar, besiktningssveterinärer, kommunala övervakningsmyndigheter, länsstyrelserna och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel (JSMb nr 8/EEO/96).

19. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 4 mars 1996 om besiktningssveterinärer, länsstyrelser och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel (JSMb nr 9/EEO/96).

20. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 1 april 1996 om hygien vid hantering av malet kött och råa köttberedningar (JSMb nr 6/EEO/1997).

21. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 31 maj 1996 om hygienkrav på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter (JSMb nr 14/EEO/96).

22. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 1 juni 1998 om fiskerivaror samt råa bearbetade och beredda produkter av dem som importerats från tredje land (FFS 395/1998).

23. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 10 februari 1997 om kött och köttvaror i handeln på Europeiska unionens inre marknad (FFS 164/1997).

24. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 september 1997 om hygienkrav på levande tvåskaliga musslor, tagghudingar, manteldjur och marina gastropoder (*musselhygienbeslutet*). (JSMb nr 3/EEO/1997).

25. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 september 1997 om tillsyn över animaliska livsmedel på de första ankomstplatserna (FFS 879/1997).

26. (108/1998) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 19 juni 1997 om avgifter för övervakning av främmande ämnen (FFS 596/1997).

27. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 30 december 1996 om veterinära gränskontroller av djur (FFS 1236/1996).

28. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 19 mars 1998 om kött och köttvaror som importerats från tredje land (FFS 198/1998).

29. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 maj 1999 om avgifter för kontroller som utförs av gränsveterinärer (FFS 595/1999).

30. (72/1999) Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 29 juni 1999 om veterinära gränskontroller av animaliska livsmedel och andra varor (FFS 785/1999).

2 §. *Ändring i riksförfattning*

Ändringar i ovannämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

3 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som anges i 1 § ankommer på staten skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på kommunerna skall i landskapet handhas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som anges i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna landskapsförordning upphävs landskapsförordningen den 25 januari 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet (6/1996).

K 12 LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (59/1995) 21.1.1988/8

1 §. (111/1998) I syfte att förebygga risk för skada som konsumtionsvaror kan orsaka på person eller egendom skall produktsäkerhetslagen den 12 december 1986 (FFS 914/1986) och lagen den 26 mars 1997 om leksakers säkerhet (FFS 287/1997) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar i ovannämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se Ft 502 och 509 FL I.

2 §. Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (64/1993)

3 §. (59/1995) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård,

till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

4 §. (59/1995) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ skall finnas på vara skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. (64/1993) Bestämmelserna i 21, 22 och 23 §§ produktsäkerhetslagen skall inte tillämpas i landskapet.

6 §. (48/1998) I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993) med beaktande av bestämmelserna i 19 och 20 §§ produktsäkerhetslagen.

7 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4 § straffas med böter.

8 §. Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsstyrelsen föreskriver. (111/1998)

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 13 LF om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet 27.7.1995/64

1 §. *Förordningens tillämpningsområde*

I denna paragraf angivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet. Följande riksförfattningar är tillämpliga i landskapet:

1. Förordningen den 30 januari 1987 om uppgifter om konsumtionsvaror (FFS 97/1987).

2. Förordningen den 30 januari 1987 om provtagning i vissa fall (FFS 98/1987).

3. Förordningen den 4 mars 1988 om de högsta tillåtna mängderna formaldehyd i vissa textilprodukter (FFS 210/1988).

4. Tvättmedelsförordningen den 4 mars 1988 (FFS 211/1988).

5. Upphävd 43/1996.

6. Förordningen den 24 augusti 1990 om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (FFS 743/1990).

7. Upphävd 111/1998.

8. Förordningen den 17 januari 1991 om brandsäkerhetskrav för madrasser (FFS 57/1991).

9. Förordningen den 15 februari 1991 om farliga livsmedelsimitationer (FFS 359/1991).

10. (43/1996) Kosmetikförordningen den 22 mars 1996 (FFS 189/1996).

11. (70/1997) Handels- och industriministeriets beslut den 22 mars 1996 om kosmetiska preparat (FFS 190/1996) samt bilagorna 1-5 till handels- och industriministeriets beslut den 22 december 1993 om kosmetiska preparat (FFS 1415/1993).

12. (66/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 29 december 1993 om vissa analysmetoder för kontroll av kosmetiska preparats sammansättning (FFS 1497/1993).

13. (66/1996) Handels- och industriministeriets beslut den 14 augusti 1996 om vissa analysmetoder för kontroll av kosmetiska preparats sammansättning (FFS 637/1996).

14. (66/1996) Statsrådets beslut den 30 mars 1995 om krav som gäller maskiner och personlig skyddsutrustning som är avsedda att användas för annat ändamål än arbete (FFS 476/1995).

2 §. *Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §*

Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning.

Landskapsstyrelsen kan i särskilda fall godkänna en konsumtionsvara som produktsäker trots att sådant godkännande inte givits av riksmyndighet i enlighet med bestämmelse i 1 §.

3 §. *Ändring i riksförfattning*

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. *Språkrav*

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på förpackning skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall i landskapet handhas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, så-

vitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

K 14 LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (60/1995) 9.4.1990/32

1 §. (60/1995) Kemikalielagen den 14 augusti 1989 (FFS 744/1989) och lagen den 23 maj 1969 om bekämpningsmedel (FFS 327/1969) skall tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av de lagar som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.
Se Mi 412 FL II.

2 §. (60/1995) Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall finnas på kemikalie skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsstyrelsen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. (60/1995) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsstyrelsen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3a §. (60/1995) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på en kommunal kemikalietillsynsmyndighet skall i landskapet skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3b §. (49/1998) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 4 §§. I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993).

4 §. (60/1995) Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oför-

ändrade eller med de ändringar landskapsstyrelsen föreskriver.

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Upphävd 67/1993.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1990. Genom lagen upphävs landskapslagen den 21 april 1982 angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande bekämpningsmedel (20/1982).

K 15 Tobakslag för landskapet Åland (64/1997) 16.8.1978/52

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syftet med denna lag är att genom begränsning av det för hälsan skadliga nyttjandet av tobaksprodukter minska de skadeverkningar nyttjandet orsakar och samtidigt öka trivselen och välbefinnandet för dem som inte nyttjar tobaksprodukter. (64/1997)

Det ankommer på de organ, som är ansvariga för den förebyggande hälsovården, att genom saglig upplysningsverksamhet bland medborgarna verka för minskad användning av tobaksprodukter överhuvudtaget.

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter. (38/1992) 4 mom. upphävt 64/1997.

2 kap. Restriktioner beträffande försäljning av tobaksprodukter och tobaksrökning

2 §. Tobaksprodukter får inte säljas till personer under 18 år. Vid behov skall försäljaren förvissa sig om kundens ålder. (64/1997)

Automat för försäljning av tobaksprodukter skall placeras så att förbudet mot försäljning till unga personer inte överträds.

Ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som i huvudsak färdas i internationell trafik och som regelbundet används i passagerartrafik får tobaksprodukter inte säljas i automat. (64/1997)

3 §. (64/1997) Reklam för tobaksprodukter är förbjuden. Förbudet gäller inte reklam i utländska tryckalster vars huvudsakliga ändamål är annat än att göra reklam för tobaksprodukter och inte tryckalster som tillhandahålls ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik.

Alla former av reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet för tobaksprodukter eller för andra

produkter än tobaksprodukter, som sker i sådana televisionsprogram som avses i landskapslagen om rundradioverksamhet (117/1993) eller landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten (53/1993), är förbjuden om den är utformad så att den är ägnad att främja bruket av tobaksprodukter.

4 §. (38/1992) Tobaksrökning är förbjuden:

1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn, för idrottsverksamhet samt för hälso- och sjukvård,

2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,

3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,

4) (64/1997) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av lagen om skydd i arbete (FFS 299/1958) utförs, då två eller flera arbetstygare brukar vistas där, samt

5) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen om offentliga nöjeställningar (28/1969) och en allmän sammankomst som avses i lagen om allmänna sammankomster (FFS 6/1907) anordnas, samt i de utrymmen som de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka.

Särskilda utrymmen för rökning kan reserveras i anslutning till de i 1 mom. 1-5 punkterna avsedda utrymmena, dock inte i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet, annan verksamhet för barn eller, förutom för patienter, i utrymmen avsedda för hälso- eller sjukvård.

I utrymme som avses i 4 punkten är rökning alltid förbjuden då utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

5 §. (38/1992) Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvisning av tobaksrökare.

2a kap. Märkning av tobaksprodukter och högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter (44/1994)

5a §. (44/1994) Om varningstexter på förpackningar med tobaksprodukter och om den information om halten av tjära och nikotin som skall finnas på cigarettförpackningar samt om högsta tillåtna tjärhalt i cigaretter uppfyller de krav som gäller i en EES-stat skall tobaksprodukterna vara tillåtna att importeras, tillverkas och införas till landskapet för att saluföras eller på annat sätt överlåtas i näringsverksamhet i landskapet, med nedan nämnda undantag:

1) tjärhalten i cigaretter får inte överskrida det allmänna gränsvärdet i EES-avtalet för högsta tillåtna tjärhalten i cigaretter och

2) varningstexter på förpackningar med tobaksprodukter och information om halten av tjära och nikotin som skall finnas på cigarettförpackningar skall vara avfattade åtminstone på ett skandinaviskt språk.

3 kap. Ledning och övervakning

6 §. Den allmänna ledningen och övervakningen av att denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter iakttages, ankommer på landskapsstyrelsen.

Lokal övervakande myndighet är hälsonämnden.

7 §. Representanter för i 6 § avsedda myndigheter är berättigade att i övervakningssyfte vinna tillträde till plats där tobaksprodukt tillverkas, förpackas, lagras och säljes.

8 §. Hälsonämnd skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter samt genomförande och efterlevnad av rönkningsförbud och -restriktioner. (38/1992)

Konstaterar hälsonämnden att verksamhet som strider mot denna lag förekommer, skall den uppmana vederbörande att upphöra därmed inom av nämnden utsatt, skäligen tid. Sker ej rättelse skall nämnden underätta landskapsåklagaren härom.

Konstaterar hälsonämnden att innehavare underlåter att fullgöra sin skyldighet att genomföra rökförbud, skall den uppmana innehavaren att fullgöra sin skyldighet inom viss tid. Sker inte rättelse inom den förelagda tiden skall nämnden vid vite ålägga innehavaren att genomföra rökförbud. (38/1992)

4 kap. Upplynningsverksamhet

9 §. Landskapsstyrelsen har ansvaret för att upplynningsverksamhet om tobaksprodukternas inverkan på medborgarnas hälsa effektivt bedrivs. Sådan information skall också avse konsumentupplysning om tobaksprodukternas sinsemellan jämförbara skadeverknningar.

2 mom. upphävt 63/1993.

10 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall för bekostande av i 9 § angiven verksamhet årligen upptagas erforderliga anslag.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Tillverkare, importör och försäljare av tobaksprodukt skall till de i 6 § avsedda myndigheterna vid anfordran och utan kostnad lämna sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för utförandet av de i 9 § avsedda uppgifterna eller för utredandet av lagligheten av överlåtelse av tobaksprodukt.

Lämnas i 1 mom. avsedda uppgifter och utredningar icke inom föreskriven tid, kan landskapsstyrelsen ålägga vederbörande att vid vite fullgöra sina skyldigheter.

I 2 mom. avsett vite utdöms av allmän domstol på yrkande av landskapsstyrelsen.

12 §. Personer som deltar i den lednings- och övervakningsverksamhet som avses i denna lag får icke för utomstående yppa eller till enskild fördel använda det som de vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag erfarit om näringsutövares affärs- eller yrkeshemligheter.

13 §. Den som säljer tobaksprodukter i strid med bestämmelserna i 1 § 4 mom. eller 2 § eller som placerat automat så att försäljning till unga personer inte förhindras skall för *förseelse vid försäljning av tobaksprodukter* dömas till böter. (64/1997)

Den som bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § skall för *brott vid marknadsföring av tobaksprodukter* dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf, om inte hälsonämnden anmält brottet till åtal. (63/1993)

13a §. (38/1992) Den som röker där tobaksrökning enligt denna lag är förbjuden och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna skall för *rönkningsförseelse* dömas till böter.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

14 §. (38/1992) Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för *brott mot tystnadsplikt* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal eller ett betydande allmänt intresse kräver att åtal väcks.

15 §. (38/1992) Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen eller den för vilken han handlat skall dömas förverkad till staten. Kan fördelen inte noggrant beräknas, skall den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde skall dömas förverkad till staten, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligt.

16 §. Beslut som förvaltningsmyndighet fattat med stöd av denna lag kan verkställas oavsett besvär. Besvärmyndighet är likväl berättigad att förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet intill dess besvären avgjorts genom utslag som vunnit laga kraft.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 16 LL om renhållning 8.1.1981/3

91/1998: rådets direktiv 75/442/EEG,
91/156/EEG, 91/689/EEG

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde (91/1998)

1 §. (91/1998) Vid förebyggande av uppkomsten av avfall, vid begränsande av avfallets farliga och skadliga egenskaper samt vid hantering av avfall skall bestämmelserna i denna lag iakttas.

Denna lag tillämpas inte på radioaktivt avfall eller sprängämnesavfall.

Denna lag gäller inte utsläpp av avfall i luften, vatten eller avlopp till de delar som omfattas av landskapslagstiftningen om luftvård, vatten och hälsovård. Lagen tillämpas inte heller på avfall från täktverksamhet till den del som omfattas av landskapslagstiftningen om naturvård.

I fråga om renhållningen på gator samt på allmänna och enskilda vägar finns härutöver särskilda bestämmelser.

Definitioner (91/1998)

2 §. (91/1998) I denna lag avses med

1) **avfall**, varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med,

2) **hushållsavfall**, avfall som kommer från hushåll,

3) **farligt avfall**, avfall som på grund av en kemisk eller annan egenskap är särskilt skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön,

4) **skrotfordon**, motorfordon som är värdelöst eller av ringa värde och med beaktande av fordonets skick, den tid det stått på samma plats eller andra därmed jämförbara omständigheter bör anses vara övergivet,

5) **hantering av avfall**, insamling, förvaring, transport, återvinning och slutligt omhändertagande av avfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag,

6) **insamling**, uppsamling, sortering eller blandning av avfall för vidare transport eller för egen återvinning eller eget omhändertagande,

7) **återvinning**, verksamhet i syfte att ta tillvara material eller energi som ingår i avfallet och

8) **slutligt omhändertagande**, verksamhet i syfte att oskadliggöra avfallet eller sludeponera det.

Avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande klassificeras på de sätt som närmare föreskrivs av landskapsstyrelsen i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler.

3 §. Med **tätort** förstås i denna lag område med fastställd stads- eller byggnadsplan och område där byggnadsförbud är i kraft för uppgörande av stads- eller byggnadsplan.

Med **fastighetsinnehavare** förstås fastighetens ägare eller person som besitter fastigheten med nyttjanderätt.

Med **innehavare av avfall** förstås i denna lag den som producerar avfallet och varje juridisk eller fysisk person som innehar avfallet. (91/1998)

Med **renhållningsmyndighet** avses det organ som på kommuns vägnar handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen.

Syfte (91/1998)

3a §. (91/1998) Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja en hållbar utveckling genom återanvändning, återvinning och annan hushållning med naturresurserna å ena sidan och en god renhållning med god renhållningsteknik å andra sidan. Lagen skall tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skada och fara.

Förebyggande av avfall (91/1998)

4 §. (91/1998) All verksamhet skall utövas så att avfallets mängd blir så liten som möjligt. Avfall som uppstår får inte vara skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön. Avfallet får inte heller förorsaka betydande olägenhet eller svårighet för hanteringen av avfallet. Härvid skall följande iakttas:

1) Alla som idkar produktion skall tillse att råvaror används sparsamt och att återanvändning och användning av återvunnet material gynnas framom användning av nya naturresurser.

2) Envar varutillverkare skall tillse att produkten kan återanvändas eller på annat sätt återvinnas och att dess sammansättning och egenskaper inte orsakar ovan avsedd skada, fara, olägenhet eller svårighet då produkten blir avfall.

3) Den som importerar en produkt till landskapet skall försäkra sig om att varan fyller villkoren i punkt 2.

4) Myndigheter skall tillse att de i sin egen verksamhet främjar fullgörandet av ovan nämnda skyldigheter och för egen del använder återvinningsbara produkter eller produkter som tillverkats av returråvaror.

I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas. Med bästa möjliga teknik avses den bästa tekniska lösning som enligt gängse branschkriterier kan tillämpas i ifrågavarande bransch.

4a §. (91/1998) Kraven på försiktighet gäller i den utsträckning det inte kan anses oskäligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning beaktas nyttan av förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Kvalitetsnormer, gränsvärden och andra specifika normer får dock aldrig åsidosättas.

4b §. (91/1998) Den som idkar produktion, tillverkar eller importerar en vara skall skaffa sig tillräcklig kunskap om det avfall produkten eller produktionen ger upphov till, avfallets hälso- och miljökonsekvenser och sätten att minska avfallets mängd och skadlighet. Detsamma gäller kunskap om avfallshanteringen och möjligheterna att utveckla produktionen eller produkten så att avfallets mängd och skadlighet begränsas.

5 §. Upphävd 91/1998.

2 kap. Förvaltningsuppgifter

6 §. Den högsta ledningen och övervakningen av renhållningsverksamheten ankommer på landskapsstyrelsen.

Varje kommun skall inom sitt område ansvara för verkställigheten av renhållningsuppgifterna såvitt detta inte ankommer på fastighetsinnehavaren eller annan innehavare av avfall. (91/1998)

Renhållningsmyndigheten utövar den närmaste tillsynen över fullgörandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på enskilda.

7 §. För handhavandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommun kan tillsättas en särskild nämnd. Har ingen nämnd tillsatts, eller har sagda uppgifter inte anförtrots någon annan nämnd, omhänderhas dessa av kommunstyrelsen.

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på en kommun får handhas samfällt av två eller flera kommuner. De föreskrivna reglerna om samarbete mellan kommunerna i kommunallagen för landskapet Åland (73/1997) skall härvid följas. (91/1998)

Vad i denna lag stadgas om kommun och kommunala organ gäller vid samfällt handhavande av de i lagen förutsatta kommunala uppgifterna i tillämpliga delar av organ som på de i samarbetet deltagande kommunernas vägnar handhar uppgifterna i fråga.

8 §. (91/1998) För att utveckla de uppgifter som framgår av denna lag skall landskapsstyrelsen uppgöra en plan för avfall och hantering av avfall (*landskapsomfattande avfallsplan*). Avfallsplanen skall ange utvecklingsmålen och de åtgärder som krävs för att uppnå dessa mål. Avfallsplanen skall dessutom särskilt ange

1) typ, kvantitet och ursprung beträffande det avfall som skall antingen återvinnas eller slutligt omhändertas,

2) allmänna tekniska krav,

3) särskilda åtgärder i fråga om vissa typer av avfall, såsom farligt avfall och förpackningsavfall samt

4) lämpliga områden eller anläggningar för slutligt omhändertagande.

Kommunerna skall göra upp renhållningsplaner för organiserandet och utvecklandet av renhållningsverksamheten i kommunen. Planerna skall fastställas av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om renhållningsplanernas innehåll.

Landskapet och kommunerna skall genom ett särskilt avtal överenskomma om samarbete vid omhändertagande, lagring, bearbetning eller andra åtgärder som gäller farligt avfall och skrotfordon. Om ett avtal inte kan åstadkommas kan landskapsstyrelsen, efter att ha hört kommunerna, fastställa villkoren för samarbetet.

Allmänna krav (91/1998)

8a §. (91/1998) Förbud

Avfall får inte överges eller hanteras okontrollerat. Avfallshanteringen får inte orsaka någon fara eller skada för människors hälsa eller miljön.

8b §. (91/1998) Teknik

I hanteringen av avfall skall bästa möjliga teknik som inte medför oskäliga merkostnader användas. För yrkesmässig hantering gäller bedömningskriterierna i 4 § 2 mom.

För att motverka hälso- och miljöskador skall alltid de bästa möjliga metoderna användas.

8c §. (91/1998) Återvinning och sortering

Avfallet skall återvinnas om det är tekniskt möjligt och om återvinningen inte medför oskäliga merkostnader jämfört med avfallshantering som ordnas på annat sätt. Härvid skall i första hand de material och i andra hand den energi som ingår i avfallet tas tillvara.

Olika typer av avfall skall insamlas och hållas avskilda från varandra i alla skeden av avfallshanteringen i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisiker eller för att ordna avfallshanteringen på ett ändamålsenligt sätt. Förpliktelsen skall fullgöras i den utsträckning det är tekniskt och ekonomiskt möjligt och för andra än yrkesmässigt verksamma och myndigheter i den mån det är skäligt med hänsyn till personliga och geografiska förutsättningar.

8d §. (91/1998) Separering av farligt avfall

Olika typer av farligt avfall får inte blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall att det är nödvändigt för återvinning eller slutligt omhändertagande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön.

Om sammanblandning har skett i strid med det allmänna förbudet i 1 mom. skall separering ske, såvida det krävs för att förebygga att människors hälsa eller miljön orsakas skada eller fara och det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

8e §. (91/1998) Avfallsbehandlingsplats

Avfallet skall behandlas på en adekvat avfallsbehandlingsplats.

I landskapet skall finnas ett lämpligt antal adekvata behandlingsplatser för avfall som kräver olika behandling.

Ansvar (91/1998)

8f §. (91/1998) Avfallsinnehavaren svarar för att avfallshanteringen ordnas på det sätt som bestäms i denna lag i den utsträckning avfallet inte omfattas av kommunalt ordnad avfallshantering. Ansvaret upphör och övergår på mottagaren då avfallet överlämnas på det sätt som stadgas nedan.

Avfall som inte omfattas av kommunalt ordnad transport får överlämnas endast till en sådan mottagare som har tillstånd, har anmälts eller godkänts enligt 5a kap. Om tillstånd, anmälan eller godkännande inte förutsätts får avfallet överlämnas till en mottagare som har tillräckliga förutsättningar att se till att avfallshanteringen ordnas på ett behörigt sätt.

Ansvaret för att avfallshanteringen ordnas övergår dock inte till en transportör av farligt avfall, utom då en sådan transport sker inom ramen för kommunalt ordnad transport.

Ansvaret för att avfallshanteringen ordnas kan med stöd av 38 § överföras på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

3 kap. Hantering av avfall

Uppsamling och förvaring

9 §. (91/1998) Med beaktande av de föreskrifter som utfärdats i stöd av 29 § skall envar fastighetsinnehavare ordna insamling av avfall som härrör från hushåll eller uppkommer vid utövandet av näring eller därmed jämförbar verksamhet på fastigheten.

Insamlat avfall som inte återvinns eller slutligt omhändertas på fastigheten skall i väntan på bortforsling förvaras i behållare, i utrymme eller på plats som är lämpad för avfallsförvaring.

Kommunalt ordnad transport (91/1998)

10 §. Varje kommun skall se till att hushållsavfall från fastigheter inom tätort transporteras till en behandlingsanläggning. En kommun kan besluta att hushållsavfall som härrör från fastigheter utanför tätort och som inte i enlighet med 9 § 2 mom. återanvänds eller behandlas på varje fastighet genom kommunens försorg skall transporteras till en behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommunen åta sig att transportera till en behandlingsanläggning om en fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna. (91/1998)

Om bortforsling av hushållsavfall genom kommuns försorg inte kan anses ändamålsenligt på grund av besvärliga kommunikationer, ringa antal berörda fastigheter, obetydlig avfallsmängd eller av annat sådant skäl, får kommunstyrelsen fatta beslut om att inte ombesörja transporten av sådant avfall.

11 §. (84/1994) När transporten av hushållsavfall till en behandlingsanläggning i enlighet med 10 § 1 mom. skall skötas av kommunen har en fastighetsinnehavare rätt att själv sköta transporten endast om kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från sådan transport.

12 §. (84/1994) För att främja en ändamålsenlig transport av avfall från fastigheter utom tätort till behandlingsanläggning bör en kommun, när transporten inte skall ske genom dess försorg, ordna erforderligt antal avfallsinsamlingslinjer för omhändertagande av avfall med beaktande av behov och framförda önskemål från fastighetsinnehavare samt med beaktande av avtal med annan kommun där sådant finns.

Övrig transport (91/1998)

13 §. Är inte kommun skyldig att ombesörja bortforslingen av avfall eller är fråga om sådan utom tätort belägen fastighet som inte har anslutits till av kommunen anordnad transportlinje, skall fastighetsinnehavaren se till att avfallet på lämpligt sätt forslas till avfallsbehandlingsanläggning eller till annan av renhållningsmyndigheten godkänd avlämningsplats, såframt han inte enligt av renhållningsmyndigheten ut-

färdade generella föreskrifter får själv omhändertaga och oskadliggöra avfallet.

14 §. Farligt avfall skall på åtgärd av fastighetsinnehavare eller den som producerar sådant avfall och med iakttagande av härför utfärdade närmare föreskrifter transporteras till anvisad samlings- eller behandlingsplats, såvida inte särskilt avtal om sådana transporter träffats mellan fastighetsinnehavaren eller producenten och renhållningsmyndigheten. (91/1998)

Den som utför transport av farligt avfall skall ombesörja att avfallet transporteras till samlings- eller behandlingsplats som angivits av uppdragsgivaren. Mottages inte avfallet på samlings- eller behandlingsplatsen skall den som utför transporten återställa det farliga avfallet till den som lämnat transportuppdraget. (91/1998)

Skrotfordon skall på ägares försorg och ansvar transporteras till härför avsedd uppsamlingsplats. Kan ägaren av skrotfordon inte uppdragas eller har ägaren trots anmaning inte fullgjort sin skyldighet ansvarar kommunen för fordonets omhändertagande.

15 §. Snö som hopsamlats för transport skall på väghållarens försorg omhändertagas i enlighet med renhållningsmyndighetens anvisningar.

Byggnadsavfall och rivningsmaterial som är avsett att bortforslas skall på åtgärd av materialets ägare transporteras till av renhållningsmyndigheten anvisad plats.

Återvinning (91/1998)

15a §. (91/1998) I varje kommun skall finnas återvinningsstationer där utsorterat hushållsavfall från hushåll kan inlämnas. För farligt avfall från hushåll skall i varje kommun finnas ett tillräckligt antal återvinningsstationer som uppfyller de säkerhetskrav som avfallens art och mängd förutsätter.

Slutligt omhändertagande

16 §. (91/1998) Kommunen skall ombesörja att avfall kan mottagas, lagras och oskadliggöras eller på annat ändamålsenligt sätt behandlas. För sådan verksamhet skall kommunen ombesörja att erforderligt antal för ändamålet anpassade anläggningar finns att tillgå. Motsvarande åtgärder beträffande farligt avfall och skrotfordon regleras genom avtal mellan landskapet och kommunerna.

Om avfall från en fastighet ej transporteras till allmänna avfallsbehandlingsplatser för behandling, skall fastighetsinnehavaren anordna vederbörlig behandling av avfallet. På samma sätt skall avfallsbehandlingen anordnas, om det inom fastigheten behandlas avfall som uppkommit annorstädes. Om tillstånd för egen återvinning och slutligt omhändertagande av avfall respektive anmälan om sådan verksamhet finns bestämmelser i 5a kap.

16a §. (91/1998) Avfallsinnehavaren svarar för de kostnader som avfallet föranleder, om inte kostnadsansva-

ret med stöd av 38 § överförs på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

Om den kommunala renhållningsavgiften stadgas nedan.

4 kap. Finansiering

Renhållningsavgifter

17 §. Kommun får föreskriva att avgift (renhållningsavgift) skall erläggas för sådan bortforsling och sådant slutligt omhändertagande av avfall som sker genom kommunens försorg enligt denna lag. Avgiften skall enligt kommunens bestämmande erläggas till kommunen eller till den som utför renhållningen.

Renhållningsavgiften, som består av avgift för transport och för slutligt omhändertagande, kan sammanställas till en enda avgift.

Allmänna grunder för bestämmande av renhållningsavgiften är avfallens art, beskaffenhet och mängd samt antalet avhämtningar. Såsom grunder får därjämte beaktas de omständigheter under vilka avfallet skall insamlas och lastas inom fastigheten samt användningen av kommunens insamlingsmateriel.

Såsom grund för bestämmande av renhållningsavgiften får även beaktas transportsträckan, om avfallet transporteras i avfallsbehållare som används för insamling eller eljest såsom enskild transport.

För omhändertagandet av farligt avfall skall erläggas särskilda avgifter som landskapsstyrelsen fastställer. (91/1998)

Betalningsskyldiga

18 §. Fastighetsinnehavare från vars fastighet avfall forslas bort genom kommunens försorg är skyldig att erlägga avgift för såväl bortforsling som omhändertagande. Fastighetsinnehavare som själv ombesörjer bortforslingen är skyldig att erlägga endast sistnämnda avgift.

Avgift för bortforsling och omhändertagande som upp bärs för avfall som uppkommer vid annan än av fastighetsinnehavaren utövad näring eller jämförbar verksamhet skall utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. upp bäras av verksamhetsutövaren.

Fastställelse och upp börd av avgifterna

19 §. Det ankommer på kommuns fullmäktige att antaga taxa som i detalj utvisar grunderna för de avgifter som upp bärs för renhållning.

20 §. För erläggande av renhållningsavgift, som inte upp bärs enligt 22 §, skall till betalningsskyldig sändas betalningsföreläggande med uppgift om grunderna för avgiften. Anmärkning mot föreläggandet kan göras hos renhållningsmyndigheten inom 14 dagar från dagen då föreläggandet mottogs. Anmärkningen skall behandlas utan dröjsmål. Om anledning till rättelse befinner förelägga, skall nytt föreläggande tillställas den betalningsskyldige, varvid avgiften skall erläggas inom däri angiven tid.

21 §. Betalas inte avgift inom fastställd tid, skall på det obetalda beloppet erläggas årlig ränta med tolv procent, räknat från förfallodagen.

Avlyfts eller nedsätts renhållningsavgift till följd av överklagande, skall kommunen återbetala den del av avgiften som överstiger det belopp som rätteligen borde ha erlagts jämte årlig ränta om tolv procent för tiden mellan avgiftsbeloppets förfallodag och återbetalningsdagen.

22 §. Upp bärs renhållningsavgift utan att betalningsföreläggande därförinnan tillställts den betalningsskyldige, skall hos den som av renhållningsmyndigheten erhållit rätt att upp bära avgift finnas tillgänglig redogörelse över grunderna för hur renhållningsavgiften beräknas, så att envar genast kan inhämta kännedom om den avgift som skall erläggas.

Avvikelse från taxa

23 §. Är renhållningsavgift för viss fastighet enligt fastställd taxa uppenbart för hög eller för låg med hänsyn till avfallens beskaffenhet, mängd eller av annat skäl, skall för fastigheten fastställas särskild avgift. Härvid skall förutom de allmänna grunderna för avgiftsbeläggning beaktas de avvikande förhållandena samt den nytta fastighetsinnehavaren har av renhållningen.

Avgift som avses i 1 mom. fastställs av renhållningsmyndigheten på grundvalen av ett motiverat förslag, vari grunderna för avgiften upptagits och vilket bevisligen tillställts den betalningsskyldige. Denne är berättigad att inom 14 dagar från delfäendet framställa anmärkning mot förslaget. Avgiften får inte fastställas förrän sagda frist gått till ända. I fråga om betalningsföreläggande som utfärdas i anledning av här avsedd avgiftsfastställelse skall bestämmelserna i 20 § rörande anmärkning inte tillämpas.

5 kap. Bestämmelser beträffande skrotfordon

Inledande bestämmelser

24 §. På den som i register över motorfordon antecknats såsom innehavare av visst fordon skall i fråga om skrotfordon tillämpas samma bestämmelser som gäller för ägare av sådant fordon. Är fordon avregistrerat anses såsom skrotfordonets ägare den som senast varit antecknad såsom fordonets innehavare, såvitt han ej kan styrka att fordonet överlåtits till någon annan. Såsom ägare anses också den som ägt eller på nämnt sätt innehaft skrotfordonet, men övergivit det.

Omhändertagande av skrotfordon

25 §. Ägare till skrotfordon är skyldig att forsla sådant fordon till av renhållningsmyndigheten anvisad plats.

Fullgör inte känd ägare till skrotfordon denna skyldighet skall renhållningsmyndigheten på ägarens bekostnad ombesörja transporten.

Skrotfordon vars ägare är okänd forslas bort på renhållningsmyndighetens försorg.

Skrotningsavgift

26 §. (91/1998) För täckande av de kostnader som förorsakas samhället till följd av omhändertagande och skrotning av motorfordon som inte längre används uppårs avgift varom stadgas i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon (19/1993).

27 §. För omhändertagande av skrotfordon på uppsamlingsplats skall ingen avgift uppåras.

Landskapsstyrelsen kan föreskriva att till den ägare som själv ombesörjer forsling av skrotfordon till uppsamlingsplatsen skall av härför anvisade medel erläggas skrotningspremie.

Föremål i skrotfordon

28 §. I skrotfordon påträffat föremål behandlas som hittegods om det ej är avsett för fortgående bruk i fordonet.

5a kap. Tillstånd och anmälan (91/1998)**28a §.** (91/1998) *Myndigheter*

Tillståndsmyndighet och tillsynsmyndighet enligt detta kapitel är landskapsstyrelsen. Tillståndsmyndighetens funktioner handhas av hälsonämnden, om inte annat anges.

28b §. (91/1998) *Tillståndsplikt*

Avfallstillstånd skall sökas av

- 1) den som i yrkesmässig verksamhet återvinner eller slutligt omhändertar avfall,
- 2) den som driver offentlig anläggning för återvinning eller slutligt omhändertagande av avfall och
- 3) den som transporterar farligt avfall.

Tillståndsplikt gäller även för annan verksamhet av väsentlig betydelse för avfallshandlingen. Närmare bestämmelser om sådan verksamhet intas i landskapsförordning.

28 c §. (91/1998) *Undantag från tillståndsplikt*

Avfallstillstånd behövs inte för

- 1) återvinning av avfall och
- 2) slutligt omhändertagande av annat avfall än farligt avfall som uppstått i den egna verksamheten om det slutliga omhändertagandet sker på den plats där avfallet uppkommit, om landskapsstyrelsen har meddelat allmänna föreskrifter om återvinningen eller det slutliga omhändertagandet i fråga och samtidigt har beslutat att tillstånd inte behövs.

28d §. (91/1998) *Beviljande av avfallstillstånd*

Avfallstillstånd kan beviljas om följande omständigheter är uppfyllda:

- 1) Den som utövar verksamhet för återvinning eller slutligt omhändertagande av avfall har tillgång till tillräcklig sakkunskap.
- 2) Denna utövare är tillräckligt solvent med beaktande av verksamhetens omfattning och karaktär samt med beaktande av de föreskrifter som meddelas för verksamheten. Kravet på solvens kan tillgodoses med en tillräcklig ansvarsförsäkring eller annan tillräcklig

säkerhet för slutligt omhändertagande av farligt avfall och vid behov för återvinning av avfall.

3) Verksamheten uppfyller de krav som bestäms i denna lag och med stöd av den meddelade bestämmelser.

28e §. (91/1998) *Avfallstillståndets innehåll*

Avfallstillstånd beviljas för viss tid eller tills vidare. Avfallstillståndet omfattar

- 1) mängd och slag av avfall,
- 2) tekniska krav,
- 3) de säkerhetsåtgärder som skall vidtas,
- 4) platsen för det slutliga omhändertagandet eller återvinningen och
- 5) behandlingsmetoden.

Avfallstillståndet kan förenas med villkor och inbegripa föreskrifter om kontroll och tillsyn.

28f §. (91/1998) *Ändring av verksamheten*

För en väsentlig utvidgning eller ändring av den verksamhet för vilken avfallstillstånd har beviljats krävs nytt tillstånd. Om ansökan och behandling av sådant tillstånd gäller i tillämpliga delar det som bestäms om avfallstillstånd.

Om verksamheten väsentligt inskränks eller upphör eller om verksamheten överläts skall detta utan dröjsmål anmälas till landskapsstyrelsen.

28g §. (91/1998) *Ändring av avfallstillstånd på myndighetens initiativ*

Avfallstillstånd kan ändras på initiativ av tillståndsmyndigheten om

- 1) de hälso- och miljörisker som utnyttjandet av tillståndet medför är väsentligt större än vad som kunde förutses vid tillståndsprövningen eller
- 2) de omständigheter som rådde då tillståndet beviljades på ett väsentligt sätt har ändrats.

Avfallstillståndet kan ändras även då det är nödvändigt för verkställigheten av internationella fördrag som är förpliktande för landskapet.

Ändring av tillstånd behandlas i tillämpliga delar på samma sätt som avfallstillstånd.

28h §. (91/1998) *Återkallande av tillstånd*

Om en ändring av avfallstillståndet på myndighetens initiativ inte är tillräcklig för att korrigera ett missförhållande och det beror på att en väsentlig förutsättning för tillståndet inte längre uppfylls kan ett avfallstillstånd helt eller för viss tid återkallas av tillståndsmyndigheten.

Såvida tillståndshavaren eller någon för vilken denna svarar åsidosatt bestämmelser och föreskrifter så att verksamheten orsakar väsentliga hälso- och miljörisker kan tillståndet återkallas.

28i §. (91/1998) *Anmälan av verksamhet*

Följande verksamheter skall anmälas:

- 1) återvinning och slutligt omhändertagande som är undantagna från tillståndsplikten enligt 28c §,
- 2) yrkesmässig insamling av avfall,
- 3) yrkesmässig transport av avfall och

4) försäljning eller förmedling av avfall för återvinning eller slutligt omhändertagande utanför landskapet. Anmälan skall göras till landskapsstyrelsen minst en månad före verksamheten inleds.

Om verksamheten väsentligt ändras eller om den upphör skall särskild anmälan göras.

28j §. (91/1998) *Landskapsstyrelsens åtgärder på grund av anmälan*

Landskapsstyrelsen skall utan dröjsmål granska anmälan och vid behov begära tilläggsuppgifter av verksamhetsutövaren samt införa uppgifterna om verksamheten och verksamhetsutövaren i avfallsregistret. Om det finns grundad anledning att misstänka att verksamheten inte uppfyller vad som bestäms i denna lag eller med stöd av den får verksamheten inte antecknas i avfallsregistret. Anmäld verksamhet kan på samma grunder avföras ur registret efter att verksamhetsutövaren beretts tillfälle att bli hörd.

Utövare av anmäld verksamhet skall erhålla ett utdrag ur avfallsregistret som anger de uppgifter som är väsentliga med tanke på verksamheten.

28k §. (91/1998) *Avfallsregister*

Landskapsstyrelsen för ett avfallsregister över anmälningar och tillståndsansökningar samt över de beslut som fattats på grundval av anmälningarna och ansökningarna.

28l §. (91/1998) *Verksamhetsutövarens skyldighet att föra eget register*

Sådan verksamhetsutövare som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt och den som i yrkesmässig verksamhet producerar farligt avfall skall föra egna register över avfallet och dess återvinning, slutliga omhändertagande eller transport. Registret skall omfatta avfallets mängd, art och ursprung samt behandlingsmetod. Om avfallet transporteras skall dess destination, insamlingsfrekvens, lagring och transportmetod jämte leveransdatum antecknas av envar berörd.

Registret skall bevaras i minst tre år.

Uppgifterna i registret skall på anmodan ges till tillsyns- och tillståndsmyndigheten.

28m §. (91/1998) *Andra förpliktelser*

Oberoende av att tillstånd beviljats eller anmälan gjorts enligt denna lag skall bestämmelser i annan lag följas.

28n §. (91/1998) *Avfallstransporter*

Avfallstransporter och godkännande av transport regleras av rådets förordning (EEG) nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen (avfallstransportförordningen). För avfallstransporter som sker inom landskapet gäller dock landskapslagstiftning.

28o §. (91/1998) *Bemyndigande*

Landskapsstyrelsen kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av bestämmelserna i detta kapitel.

6 kap. Särskilda bestämmelser

Föreskrifter för renhållningen

29 §. (91/1998) Renhållningsmyndighet kan utfärda närmare föreskrifter rörande avfallskärl, -säckar och utrymmen, dessas placering, tömning, rengöring och underhåll samt rörande sortering, återvinning och återanvändning av avfall ävensom rörande andra frågor i anslutning till insamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande av avfall. Föreskrifterna skall bringas till allmän kännedom i den ordning som gäller för tillkännagivande av kommunala meddelanden i kommun samt särskilt meddelas landskapsstyrelsen.

Uppsnyggning av nedskräpat område

30 §. Den som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpning med avfall är skyldig att snygga upp området samt att vidtaga erforderliga förebyggande åtgärder för framtiden.

Kan det inte utrönas vem som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpningen och ankommer inte renhållningen jämlikt 9 § på fastighetsinnehavaren, skall renhållningsmyndigheten vidtaga åtgärder som avses i 1 mom.

Tvångsåtgärder

31 §. Försummar någon att utföra åtgärd som det på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen åligger honom att utföra, kan åtgärden utföras genom renhållningsmyndighetens försorg på den försumliges bekostnad.

Är åtgärd som avses i 1 mom. sådan att den kan utföras endast av den som är skyldig att utföra den, samma eller prövas tillräcklig anledning till utförande av åtgärden genom renhållningsmyndighetens försorg inte föreligger, kan kommunen på framställning av myndigheten vid vite ålägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet. (79/1997)

Landskapsstyrelsen kan i sin egenskap av tillsynsmyndighet enligt 5a kap. ålägga en försumlig att vid vite fullgöra sin skyldighet då denna trots anmaning inte fullgjort förpliktelsen. (91/1998)

32 §. Renhållningsavgifter och kostnader för åtgärder som avses i 31 § 1 mom. får indrivnas utan dom eller utslag i den ordning som är föreskriven för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

Skyldighet att lämna uppgifter

33 §. Fastighetsinnehavare är skyldig att på begäran lämna renhållningsmyndigheten uppgifter om kvantiteten och sammansättningen av avfall som uppkommer på fastigheten, om egenskaper hos avfallet som kan vara av betydelse med hänsyn till behandlingen och om övriga omständigheter som kan ha betydelse vid hanteringen av avfallet.

Föreligger det skäl antaga att avfall av visst slag kan ha skadebringande eller i annat avseende mer menliga

egenskaper än avfall i allmänhet, skall fastighetsinnehavaren självmant och ofördröjligen meddela renhållningsmyndigheten härom.

Rätt att begära och skyldighet att mottaga upplysningar som avses i 1 och 2 mom. har på renhållningsmyndighetens vägnar den som handhar bortforsling av avfall, om ombesörjandet av bortforslingen ankommer på kommunen, samt den som förestår allmän avfallsbehandlingsanläggning.

Rätt att utföra inspektioner

34 §. (91/1998) Renhållningsmyndighet eller person som av denna myndighet förordnats att utföra inspektioner skall beredas tillträde till alla sådana ställen där avfall hanteras.

Landskapsstyrelsen i sin egenskap av tillsynsmyndighet eller person som myndigheten förordnat därtill har rätt att för tillsynen enligt 5a kap. eller med stöd av 5a kap. utfärdade bestämmelser företa kontroller samt erhålla för kontrollen nödvändiga uppgifter, se nödvändiga handlingar, göra nödvändiga mätningar och undersökningar samt ta nödvändiga prover av skäliga storlek.

Innan åtgärderna vidtas skall ställets innehavare beredas tillfälle att bli hörd, om inte ändamålet med kontrollen förutsätter något annat. Kontrollen skall utföras så att verksamheten inte störs onödigt. Över kontrollen skall protokoll genast upprättas och de missförhållanden som iakttagits skall antecknas i protokollet. En kopia av protokollet skall delges innehavaren av det kontrollerade stället.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat gäller dock inte bostadslägenhet såframnt lägenhetsinnehavaren givit sitt samtycke till inspektionen.

Polismyndighet är skyldig att lämna det biträde som behövs för att de åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall kunna genomföras.

Tystnadsplikt

35 §. Den som vid utförandet av i denna lag förutsatta åtgärder erhållit uppgifter om annans ekonomiska eller personliga förhållanden eller om annans affärs- eller yrkeshemlighet skall hemlighålla dessa uppgifter, om inte vederbörande samtyckt till uppgifternas offentliggörande. Sådan uppgift får inte utnyttjas till egen eller annans fördel. (91/1998)

Vad i 1 mom. är föreskrivet utgör inte hinder för meddelande av upplysningar till åklagar- eller polismyndighet för utredning av brott eller till annan myndighet som behöver upplysningar vid utövandet av offentligt uppdrag.

Tillsynsmyndigheten har rätt att av annan myndighet få de handlingar och upplysningar som den behöver för sin verksamhet. Vad som bestäms i 1 mom. utgör inte hinder för sådan information. (91/1998)

Besvär

36 §. Renhållningsmyndighets beslut enligt denna lag kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom

besvär. Besvärstiden är 30 dagar räknat från dagen för delfående av beslutet. I fråga om beslut som avses i 20 § och 23 § 2 mom. räknas besvärstiden från utgången av den för framställande av anmärkning föreskrivna fristen. Har anmärkning framställts, räknas besvärstiden från dagen för delfäendet av det i anledning av anmärkningen fattade beslutet. (91/1998)

Oberoende av ändringssökande skall renhållningsavgift erläggas inom angiven betalningstid.

I hälsönämndens beslut i tillståndsärende kan ändring sökas på det sätt som framgår av 85 § landskapslagen om hälsovården. (91/1998)

Till hälsönämndens beslut i vilket ett rättelseyrkande får framställas fogas anvisningar om rättelseyrkande. Till hälsönämndens beslut som får överklagas fogas en besväransvisning. En sakägare skall per brev få protokollsutdrag jämte besväransvisning eller anvisning om rättelseyrkande. Sakägaren anses ha fått del av beslutet sju dagar efter den dag då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. (91/1998)

Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som bestäms i 25 och 26 §§ självstyrelselagen för Åland. (91/1998)

Straffbestämmelser

37 §. Den som underlåter att fullgöra förpliktelse som åvilar honom på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller som på annat sätt bryter mot lagen eller med stöd därav utfärdade föreskrifter skall för renhållningsförseelse dömas till böter.

Den som lämnat skrotfordon så att renhållningsmyndigheten med stöd av 25 § 2 mom. nödgats ombesörja flyttningen, skall för lämnande av fordon i omgivning dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

Den som eljest så skräpat ned eller osnyggat i miljön eller fört avfall till annan än för avfall i varje särskilt fall avsedd plats eller eljest försummat av denna lag härflytande skyldighet att anordna renhållning, att härav vållats fara för människors hälsa, avsevärt men för processerna i naturen, anmärkningsvärd minskning av trivseln, påtaglig förfullning av landskapsbilden eller betydande skada för annans egendom, skall för renhållningsbrott dömas till fängelse i högst två år eller till böter.

38 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

För genomförandet av EG-direktiv kan i landskapsförordning föreskrivas om skyldighet för den som tillverkar, importerar, introducerar på marknaden, förmedlar, säljer, överlåter, förpackar eller använder en produkt att antingen helt eller delvis sörja för anordnandet av avfallshanteringen eller svara för de kostnader som hanteringen medför. Samtidigt kan föreskrivas om rättighet eller skyldighet för avfallsinnehavaren att föra avfallet till avfallshantering som anordnas på detta sätt eller att på annat sätt delta i hanteringen. (91/1998)

38a §. (91/1998) Om det är nödvändigt för genomförandet av EG-direktiv kan landskapsstyrelsen i landskapsförordning utfärda bestämmelser om

1) särskilda slag av produkter som blir avfall och särskilda slag av avfall, inklusive klassificering, förpackning, märkning och annan information som skall fogas till produkten eller avfallet, pant och premier, förbud, begränsningar och villkor gällande handeln med produkten och

2) särskilda moment av avfallshanteringen, inklusive tekniska krav, åtgärder som behövs för att förhindra hälso- och miljörisiker, kontroll och tillsyn samt återvinningsgrader.

Samtidigt kan föreskrivas om skyldighet att lämna nödvändiga upplysningar om produkten eller avfallet och hanteringen av avfallet.

I landskapsförordning kan även ges närmare föreskrifter om byggnads- och rivningsavfall.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

39 §. (91/1998) Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Skyldigheterna enligt 28b och 28i §§ skall fullgöras senast inom ett år efter att denna lag trätt i kraft. Hän- syn till tekniska och ekonomiska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat som beror på att en anläggning uppförts eller annan teknik införts före denna lags ikraftträdande tas under en övergångsperiod fram till den 24 september 2007.

40 §. Upphävd 91/1998.

41 §. Upphävd 91/1998.

42 §. Upphävd 91/1998.

K 17 LF om förpackningar och förpackningsavfall 29.9.1998/93

Parlamentets och rådets direktiv 94/62/EG

1 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att förebygga uppkomsten av förpackningsavfall. I den mån avfall dock uppstår är målet att befrämja återvinning för att begränsa den mängd avfall som deponeras eller på annat sätt slutligt omhändertas.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på förpackningar som släpps ut på marknaden i landskapet Åland eller förbrukas här och på det förpackningsavfall som uppkommer av dem. På förpackningar och förpackningsavfall tillämpas även bestämmelser i annan lag.

3 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) *förpackningar*: alla produkter, oavsett material, som är avsedda att förvara och skydda en vara samt

möjliggöra transport och hantering av varan från producent till användare och konsument eller som används vid presentation av varan. Även engångsartiklar som används i detta syfte betraktas som förpackningar.

Med förpackningar avses dock endast produkter som är utformade på ett sådant sätt att de

a) på försäljningsstället utgör en säljenhet för den slutliga användaren eller konsumenten (konsumentförpackningar eller primära förpackningar),

b) på försäljningsstället omfattar en grupp av ett visst antal säljenheter, oavsett om dessa säljs som en sådan grupp till den slutliga användaren eller konsumenten eller om de endast används som komplement till inredningen (hyllorna) på försäljningsstället och de kan tas bort utan att detta påverkar produktens egenskaper (gruppförpackningar eller sekundära förpackningar),

c) underlättar hantering och transport av ett antal säljenheter eller gruppförpackningar så att de förhindrar skador vid fysisk hantering eller transportskador (transportförpackningar eller tertiära förpackningar).

Transportförpackningarna omfattar dock inte väg-, järnvägs-, fartygs- och flygfraktcontainrar.

2) *förpackningsavfall*: förpackningar och förpackningsmaterial som innehavaren tagit ur bruk, avser att ta ur bruk eller är skyldig att göra det. Som sådant avfall anses dock inte restprodukter från produktion

3) *förebyggande*: begränsning av mängden förpackningar och förpackningsavfall och begränsning av den skada och fara för miljö och människors hälsa som dessa förorsakar under hela sin livscykel. Förebyggande sker särskilt genom utveckling av produkter och tekniker som är renare för miljön,

4) *återanvändning*: varje förfarande varigenom förpackningar som är utformade för att användas på nytt minst ett visst antal gånger återfylls eller återanvänds i samma syfte som de är utformade för. Återanvändningen skall ske med eller utan stöd av de hjälpprodukter som finns på marknaden och som möjliggör återfyllning av förpackningen. Återanvända förpackningar blir förpackningsavfall när de inte längre kan återanvändas,

5) *hantering av förpackningsavfall*: insamling, förvaring, transport, återvinning och slutligt omhändertagande av förpackningsavfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag,

6) *återvinning*: verksamhet med syfte är att ta tillvara material och energi som ingår i avfallet som avses i Ålands landskapsstyrelsens beslut om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande (92/1998),

7) *materialutnyttjande*: en upparbetning i en produktionsprocess av avfallsmaterialet till det ursprungliga ändamålet eller till andra ändamål. I begreppet ingår biologisk behandling, men inte energiutvinning,

8) *energiutvinning*: användning av brännbart förpackningsavfall för att generera energi genom direkt förbränning. Vid förbränningen kan värmen utnyttjas med eller utan hjälp av annat avfall,

9) *biologisk behandling*: aerob (syrekrävande) eller anaerob (icke syrekrävande) behandling av de biolo-

giskt nedbrytbara delarna av förpackningsavfallet med hjälp av mikroorganismer under kontrollerade förhållanden, varvid stabiliserade organiska restprodukter eller metan produceras. Deponering av avfallet skall inte betraktas som en biologisk behandling.

10) *slutligt omhändertagande*: verksamhet i syfte att oskadliggöra avfallet eller slutdeponera det på det sätt som närmare föreskrivs i Ålands landskapsstyrelsens beslut om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande (92/1998),

11) *ekonomiska aktörer*: förpackare samt leverantörer av förpackningsmaterial, förpackningsproducenter, omvandlingsanläggningar för förpackningar, påfyllnadsanläggningar och användare, importörer, handlare och distributörer.

4 §. *Förebyggande*

Förpackningar skall framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till det minimum som krävs för att upprätthålla den säkerhets- och hygiennivå som är nödvändig för produkten och godtagbar för konsumenten.

Förpackningar skall utformas, framställas och saluföras på ett sådant sätt att de kan återanvändas eller återvinnas, och så att inverkan på miljön minskas så mycket som möjligt i samband med det slutliga omhändertagandet av förpackningsavfallet eller restprodukter från hantering av förpackningsavfall.

Förpackningar skall vidare framställas på ett sådant sätt att utsläppen av skadliga ämnen minimeras när förpackningarna, förpackningsavfallet eller restprodukterna från hanteringen deponeras eller förbränns.

Övriga väsentliga krav på förpackningars sammansättning för att de skall kunna återanvändas eller återvinnas anges i bilaga till denna förordning.

Om förpackningen motsvarar en harmoniserad standard, vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, eller någon annan standard som har anmälts till kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall och vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, anses förpackningen uppfylla de krav som anges i denna paragraf.

5 §. *Minimal mål för återvinning*

Målet med denna förordning är att före den 30 juni 2001 uppnå följande:

1) av allt förpackningsavfall återvinns årligen minst 61 viktprocent,

2) inom detta mål skall av allt förpackningsmaterial som ingår i förpackningsavfallet minst 42 viktprocent materialutnyttjas med minst 15 viktprocent för varje slag av förpackningsmaterial, samt

3) av avfallet från fiberförpackningar återvinns 75 procent och materialutnyttjas 53 procent, av avfallet från glasförpackningar materialutnyttjas 48 procent, av avfallet från metallförpackningar materialutnyttjas 25 procent och av avfallet från plastförpackningar återvinns 45 procent.

6 §. *Förpackares och andra ekonomiska aktörers skyldigheter*

Varje förpackare skall förebygga uppkomsten av förpackningsavfall och fullgöra skyldigheterna i 4 §.

Varje förpackare skall sörja för återanvändningen av förpackningar och materialutnyttjandet av förpackningsavfallet och svara för de kostnader som uppstår av det i förhållande till den mängd förpackningar vederbörande släppt ut på marknaden och deras beskaffenhet. Varje förpackare är ansvarig för att minimimålen för återvinning i 5 § uppnås.

Andra ekonomiska aktörer skall i alla avseenden handla så, att förpackaren kan fullgöra sina i 2 mom. nämnda skyldigheter.

7 §. *Dryckesförpackningar innehållande aluminium*

Varje distributör av dryckesförpackningar innehållande aluminium svarar jämsides med förpackaren för att konsumenter och användare kan inlämna dryckesförpackningarna för återanvändning eller återvinning till för konsumenten eller användaren lätt tillgängliga insamlingsställen. Konsumenten eller användaren kan för återlämningen av förpackningen erhålla pant. Såsom distributör räknas även var och en som i sin yrkesmässiga verksamhet möjliggör införsel av varan eller förpackningen i landskapet.

8 §. *Kommunens och avfallstransportörens skyldigheter*

Varje kommun och avfallstransportör skall ifråga om förpackningsavfall som kommit i deras besittning handla så, att minimimålen för återvinning i 5 § uppnås och övriga förpliktelser enligt denna förordning uppfylls.

9 §. *Rätt att överlämna förpackningar för återanvändning*

Varje konsument och slutlig användare av en förpackning har rätt att i enlighet med förpackarens anvisningar överlämna förpackningarna sorterade, och i förekommande fall rengjorda, till förpackaren för återanvändning.

10 §. *Rätt att överlämna förpackningsavfall för återvinning*

Återvinningsbart förpackningsavfall, som är sorterat och i förekommande fall rengjort enligt förpackarens anvisningar, kan återlämnas direkt till förpackaren eller inlämnas till insamlingsplats i anslutning till ett försäljningsställe där den förpackade produkten saluförs.

Förpackaren skall genom överenskommelse med kommunen ordna insamlingsplatser för förpackningsavfallet varifrån avfallet på förpackarens bekostnad vidarebefordras till förpackaren för återvinning.

11 §. *Förpackningsavfall som uppstått i hushåll*

Återvinningsbart förpackningsavfall som uppstått i hushåll kan sorterat inlämnas på kommunal återvinningsstation.

Kommunen har rätt att återlämna det återvinningsbara förpackningsavfallet direkt till förpackaren för återvinning enligt vad som överenskomms med denna. Transportör av avfall har samma rätt.

12 §. Skyldighet att ordna avfallshantering

När förpackningsavfallet i enlighet med denna förordning överlämnas till förpackaren för återvinning, antingen direkt eller till insamlingsplats som avses i 10 §, är förpackaren skyldig att ordna avfallshanteringen och svara för de kostnader som hanteringen medför. Avfallshanteringen skall uppfylla de krav som fastställts i landskapslagen om renhållning.

13 §. Märkning av förpackningsmaterial

Märkning av förpackning görs antingen på själva förpackningen eller på en etikett. Märkningen skall tydligt kunna ses och läsas även efter det att förpackningen har öppnats.

Om förpackningsmaterialet märks skall i första hand det identifieringssystem som anges i kommissionens beslut 97/129/EG om fastställandet av ett identifieringssystem för förpackningsmaterial i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall användas.

14 §. Tungmetallhalt

Förpackaren skall se till att den sammanlagda halten bly, kadmium, kvicksilver och sexvärdigt krom i förpackningar och förpackningskomponenter inte överstiger 600 ppm av vikten från och med den 1 juli 1998, 250 ppm av vikten från och med den 1 juli 1999 och 100 ppm av vikten från och med den 1 juli 2001.

De gränsvärden som nämns i 1 mom. tillämpas inte på förpackningar som är framställda uteslutande av kristallglas enligt definitionen i rådets direktiv 69/493/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kristallglas.

15 §. Uppgifter för uppföljning

Förpackare, vars skattepliktiga försäljning av förpackade produkter under kalenderåret uppgår till minst fem miljoner mark, skall årligen före utgången av juni månad meddela Ålands landskapsstyrelse uppgifter om föregående kalenderår med iakttagande av kommissionens beslut 97/137/EG om fastställande av tabellformat för databassystemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall.

Kommunen skall på det sätt som sägs i 1 mom. meddela beskaffenheten och mängden av det förpackningsavfall som återvinns. Även avfallstransportör, som transporterar förpackningsavfall för återvinning utanför landskapet, skall på samma sätt ge uppgifter om avfallets mängd och beskaffenhet.

Ålands landskapsstyrelse sammanställer de uppgifter som tillställts landskapsstyrelsen och vidarebefordrar dem till kommissionen inom 18 månader från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. De år som landskapsstyrelsen avger en sådan berättelse som avses i 17 §, ges uppföljningsuppgifterna samtidigt med berättelsen.

16 §. Information och rådgivning till allmänheten

Förpackaren, handeln, distributör som avses i 7 §, kommunen och avfallstransportören skall var och en för egen del och vid behov tillsammans ge allmänheten den information och rådgivning som krävs för att uppnå målen och fullgöra bestämmelserna i denna förordning. De skall i samma syfte sörja för anordnandet av en särskild informationskampanj, riktad till allmänheten och de ekonomiska aktörerna.

Informationen och rådgivningen skall säkerställa att alla som använder förpackningar och i synnerhet konsumenter får nödvändig information om

- 1) de retur-, insamlings- och återvinningssystem som finns att tillgå,
- 2) de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till återanvändning av förpackningar samt återvinning och materialutnyttjande av förpackningsavfall,
- 3) de märkningar som används på förpackningar.

Ålands landskapsstyrelse skall informera allmänheten om den del av den landskapsomfattande avfallsplanen som gäller förpackningar och förpackningsavfall.

17 §. Berättelse

Ålands landskapsstyrelse skall vart tredje år utarbeta och avge en berättelse om verkställigheten av denna förordning i landskapet Åland. Berättelsen utarbetas i enlighet med artikel 5 i rådets direktiv 91/692/EEG om att standardisera och rationalisera rapporteringen och genomförandet av vissa direktiv om miljön. Den första berättelsen omfattar åren 1998 - 2000.

18 §. Ålands landskapsstyrelsens beslut

Närmare anvisningar om verkställigheten av bestämmelserna i denna förordning kan ges av Ålands landskapsstyrelse.

19 §. Tvångsmedel och påföljder

Bestämmelser om tvångsmedel och påföljder som kan användas om någon skyldighet som föreskrivs i denna förordning har försumrats finns i landskapslagen om renhållning.

20 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Förpliktelseerna enligt 4 och 14 §§ gäller inte förpackningar som använts till förpackning av en produkt före den 31 december 1994 eller som tillverkats före detta datum och släppts ut på marknaden senast den 31 december 1999.

Förpliktelsen i 7 § skall fullgöras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Skyldigheten att lämna uppgifter för uppföljning gäller första gången för år 1998.

Den informationskampanj som avses i 17 § skall genomföras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

*Bilaga***Väsentliga krav på förpackningars återanvändbarhet och återvinningsbarhet****1) Krav på förpackningarnas återanvändbarhet**

Förpackningarna skall uppfylla följande krav samtidigt:

- förpackningarna skall ha sådana fysiska egenskaper att de tål att transporteras och användas flera gånger under normala användningsförhållanden,
- de använda förpackningarna skall kunna hanteras i enlighet med de krav som gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet,
- när förpackningarna inte längre återanvänds och därmed blir avfall skall kraven på förpackningarnas återvinningsbarhet uppfyllas.

2) Krav på förpackningarnas återvinningsbarhet*a) Förpackningar som kan återvinnas genom materialutnyttjande*

Förpackningarna skall framställas på ett sådant sätt att det är möjligt att in enlighet med gällande standarder inom Europeiska gemenskapen återvinna och använda som råvara en viss viktprocent av de använda materialen vid framställningen av produkter som släpps ut på marknaden. Denna procentsats kan variera beroende på vilken typ material förpackningen är framställd av.

b) Förpackningar som kan återvinnas genom energiutvinning

Förpackningsavfall som levereras för energiutvinning skall ha ett lägsta nedre värmevärde för att ge optimal energiåtervinning.

c) Förpackningar som kan återvinnas genom kompostering

Förpackningsavfall som levereras för kompostering skall vara biologiskt nedbrytbart i sådan grad att det inte hindrar separat avfallsinsamling av komposterbart avfall och den komposteringsprocess eller komposteringsaktivitet som avfallet underkastas.

d) Biologiskt nedbrytbara förpackningar

Biologiskt nedbrytbart förpackningsavfall skall nedbrytas fysiskt, kemiskt, termiskt eller biologiskt på ett sådant sätt att det mesta av den färdiga komposten slutligen bryts ned till koldioxid, biomassa och vatten.

K 18 Ålsb om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande 29.9.1998/92

1 §. Som avfall som avses i 2 § landskapslagen om renhållning klassificeras de föremål och ämnen som uppräknas i bilaga 1 i avfallsförordningen (FFS 1390/93).

Som farligt avfall som avses i 2 § landskapsförordningen om renhållning avses avfall som uppräknas i

bilagorna 2 och 3 i den tidigare nämnda riksförordning, om det har någon av de egenskaper som uppräknas i bilaga 4 till samma förordning med de ändringar som anges i detta beslut.

2 §. Miljöministeriets beslut om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall (FFS 867/1996) skall gälla i landskapet med de ändringar som anges i detta beslut.

Hänvisningen till definitionen av avfall i inledningens i miljöministeriets beslut skall i detta beslut avse 2 § 1 mom 1) i landskapslagen om renhållning. Undantagsmöjligheten i 3 momentet i inledningen skall i landskapet lyda ”om inte landskapsstyrelsen i enstaka fall har beslutat något annat”.

3 §. Begreppet problemavfall skall i landskapet lyda farligt avfall.

4 §. Återvinning enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som uppräknas i bilaga 1 till detta beslut. Slutligt omhändertagande enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som uppräknas i bilaga 2 till detta beslut.

5 §. Detta beslut träder i kraft den 1 november 1998. Genom detta beslut upphävs Ålands landskapsstyrelses beslut om problemavfall (10/1983).

*Bilaga 1***Återvinningsförfaranden**

R 1 Användning främst som bränsle eller som annan energikälla.

R 2 Tillvaratagande eller regenerering av lösningsmedel.

R 3 Återvinning eller tillvaratagande av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel, inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser.

R 4 Återvinning eller tillvaratagande av metaller och metallföreningar.

R 5 Återvinning eller tillvaratagande av andra oorganiska material.

R 6 Regenerering av syror eller baser.

R 7 Återvinning av komponenter som använts vid bekämpning av utsläpp.

R 8 Återvinning av komponenter från katalysatorer.

R 9 Omräffinerig eller annan återanvändning av olja.

R 10 Behandling i markbädd som medför agrikulturella eller ekologiska fördelar.

R 11 Användning av avfall som har uppkommit genom något av förfarandena R 1 - R 10.

R 12 Utväxling av avfall för tillämpning av något av förfarandena R 1 - R 11 på avfallet.

R 13 Lagring av avfall som skall bli föremål för något av förfarandena R 1 - R 12, utom tillfällig lagring på den plats där avfallet har uppkommit innan det transporteras bort.

*Bilaga 2***Förfaranden för slutligt omhändertagande**

D 1 Deponering i eller på marken, t.ex. på avfallsbehandlingsplats.

D 2 Behandling i markbädd, t.ex. biologisk nedbrytning av vätskeformigt eller slamartat avfall i jord.

D 3 Djupinjicering, t.ex. insprutning av pumpbart avfall i brunnar, saltgruvor eller naturligt förekommande formationer

D 4 Invallning, t.ex. placering av vätskeformigt eller slamartat avfall som fyllnadsmassor i gropar, dammar eller bassänger.

D 5 Deponering på särskilt planerade avfallsbehandlingsplatser, t.ex. placering i inklädda, separata förvaringsutrymmen som är täckta och avskilda från varandra och från den omgivande miljön.

D 6 Utsläpp till andra vatten än hav.

D 7 Utsläpp till hav, inklusive deponering under havsbotten.

D 8 Sådan biologisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till föreningar eller blandningar som behandlas med något av förfarandena D 1 - D 12.

D 9 Sådan fysikalisk-kemisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till föreningar eller blandningar som behandlas med något av förfarandena D 1 - D 12, t.ex. avdunstning, torkning eller rostning.

D 10 Förbränning på land.

D 11 Förbränning till havs.

D 12 Permanent lagring, t.ex. placering av behållare i en gruva.

D 13 Sammanslagning eller blandning innan något av förfarandena D 1 - D 12 tillämpas.

D 14 Omförpackning innan något av förfarandena D 1 - D 13 tillämpas.

D 15 Lagring innan något av förfarandena D 1 - D 14 tillämpas, utom tillfällig lagring på den plats där avfallet har uppkommit innan det transporteras bort.

**K 19 LF om PCB-avfall
12.11.1998/110**

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets beslut om tagande ur bruk av PCB och PCB-utrustning samt behandling av PCB-avfall (FFS 711/1998).

2 §. Hänvisas i statsrådsbeslutet till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Begreppet problemavfall skall på Åland vara farligt avfall.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsbeslutet ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen.

4 §. Ändringar av statsrådsbeslutet skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 1998.

**K 20 LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften
2.4.1991/32**

1 §. Med de avvikelser som anges i denna lag skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland: 1) luftvårdslagen den 25 januari 1982 (FFS 67/1982) och

2) luftvårdsförordningen den 24 september 1982 (FFS 716/1982).

Ändring av i 1 mom. avsedd författning gäller i landskapet, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Landskapsstyrelsen kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser, vilka med stöd av i 1 mom. angivna författningar utfärdats av riksmyndighet, skall vara gällande även i landskapet Åland i oförändrad lydelse eller med av landskapsstyrelsen beslutade ändringar.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § 1 mom. angivna författningar ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde. I landskapet förs ett register i vilket antecknas de uppgifter som i enlighet med 27 § luftvårdslagen behövs för planering, övervakning och forskning avseende luftföroreningar. Luftvårdsdelegation som avses i 28 § luftvårdslagen tillsätts inte i landskapet.

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. (66/1993) De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall i landskapet handhas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Upphävd 66/1993.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

K21 Ålsb om tillämpning i landskapet Åland av vissa statsrådsbeslut rörande åtgärder mot förorening av luften 31.10.1996/69

1 §. Med de avvikelser som anges i detta beslut eller som följer av landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften (32/1991) skall i landskapet Åland tillämpas följande statsrådsbeslut:

Regler om luftkvaliteten

1. Statsrådets beslut om riktvärden för luftkvalitet och målvärde för svavelnedfall (FFS 1996/480)
2. Statsrådets beslut om gränsvärden och tröskelvärden för luftkvalitet (FFS 1996/481)

Regler om utsläpp

3. Statsrådets beslut om allmänna anvisningar för begränsning av partikelutsläpp från kraftverk och pannanläggningar (FFS 1987/157)
4. Statsrådets beslut om begränsande av svaveldioxidutsläpp från kraftverk och pannanläggningar som använder stenkol (FFS 1990/256)
5. Statsrådets beslut om allmänna anvisningar för begränsande av kväveoxidutsläpp från pannor och gasturbiner (FFS 1991/527)
6. Statsrådets beslut om begränsning av svaveldioxidutsläppen från pannanläggningar som använder torv som bränsle (FFS 1994/367)
7. Statsrådets beslut om begränsning av partikelutsläppen från pannanläggningar (FFS 1994/368)
8. Statsrådets beslut om förebyggande av luftförorening från anläggningar som förbränner kommunalt avfall (FFS 1994/626)
9. Statsrådets beslut om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar vid upplagring och distribution av bensin (FFS 1996/468)

Regler om produkters sammansättning

10. Statsrådets beslut om svavelhalten för lätt brännolja och dieselolja (FFS 1987/158)
11. Statsrådets beslut om svavelhalten för stenkol (FFS 1987/888)
12. (56/1999) Statsrådets beslut om kvalitetskraven på motorbensin och dieselolja (FFS 1999/786)
13. Statsrådets beslut om begränsning av användningen av högsvavlig tung brännolja (FFS 1992/174)
14. Statsrådets beslut om svavelhalten i tung brännolja (FFS 1992/453)

2 §. Med nya kraftverk och pannanläggningar enligt 3. Statsrådets beslut om allmänna anvisningar för begränsning av partikelutsläpp från kraftverk och pannanläggningar (FFS 1987/157) avses sådana som tagits i bruk efter 1 mars 1987.

3 §. Ändring av de 1 § nämnda statsrådsbesluten skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. De förvaltningsuppgifter som enligt 1 § nämnda författningar ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen.

Hänvisas i de 1 § nämnda statsrådsbesluten till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

K 22 LF om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall 29.9.1998/94

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning eller som följer av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften (32/1991) skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets beslut om förbränning av problemavfall (FFS 842/1997).

2 §. Hänvisas i statsrådsbeslutet till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsbeslutet ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen.

4 §. Ändringar av statsrådsbeslutet skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998. Genom denna förordning upphävs Ålands landskapsstyrelsens beslut om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets beslut om förbränning av problemavfall (22/1998).

K 23 Djurskyddslag för landskapet Åland 29.9.1998/95

LS framst. nr 3/1997-98
Smu bet. nr 5/1997-98

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att säkerställa att djur skyddas mot lidande samt att främja djurs välbefinnande.

2 §. *Tillämpningsområde*

I denna lag finns bestämmelser om hur djur skall behandlas och hanteras. Lagen är tillämplig på alla djur.

Vid tillämpningen skall dessutom iakttas vad som bestäms särskilt om avel, artificiell reproduktion av djur, jakt, fiske, naturvård och hälsovård samt vad som bestäms om genteknik i rikslagstiftningen.

3 §. Grundläggande principer

Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurens hälsa skall främjas och hänsyn skall tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Djuren skall dessutom ges möjlighet till naturligt beteende.

Det är förbjudet att utsätta djur för onödigt lidande. Med onödigt lidande avses lidande som inte står i proportion till den nytta som erhålls. Med nytta avses endast nytta för djuret i fråga eller en godtagbar samhälls- eller miljönytta.

Djur får inte utsättas för sjukdom förutom vid försöksdjursverksamhet som bedrivs med landskapsstyrelsens tillstånd.

4 §. Uppsiktsskyldighet

Vårdnadshavare och andra som har uppsikt över barn som inte har fyllt 15 år ansvarar för att barnet inte behandlas på ett sätt som strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

2 kap. Djurhållning

5 §. Utrymmen för djur

Utrymmen där djur hålls skall ge djuren tillräckligt utrymme, ljus och skydd samt hållas rena och i övrigt vara anpassade till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som utsätter dem för onödigt lidande.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om utrymmen för djurhållning.

6 §. Tillsyn och skötsel av djur

Djur skall ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Djur som är i människans vård får inte överges. Djur som insjuknat skall ges ändamålsenlig vård.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på tillsynen och skötseln av djur.

7 §. Behandling av djur

Det är förbjudet att överanstränga djur, att dressera dem oskäligt strängt och att behandla dem alltför hårdhänt. Djur får inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Djur skall ges tillräcklig rörelsefrihet och möjlighet till vila.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om sådan behandling av djur som är förbjuden.

8 §. Operativa ingrepp m.m.

Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på djur såvida det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Operativa ingrepp på djur får endast utföras av veterinär. Detsamma gäller för annan behandling i syfte

att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur. Om det lidande som behandlingen vållar är obetydligt eller om behandlingen är så brådskande att veterinär inte hinner tillkallas kan den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om undantag från 1 och 2 mom. Undantag får dock inte medges för åtgärder vars syfte är att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. Landskapsstyrelsen kan förbjuda att djur används vid tävlingar eller förevisas om de har utsatts för operativa ingrepp som är förbjudna enligt denna lag.

9 §. Avel och genteknik

Vid avel skall djurs hälsa och andra djurskyddssynpunkter beaktas.

Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan utsätta djur för lidande eller som kan medföra betydande men för djurs hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om djurskyddskrav vid avel.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. är det förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurs hälsa eller välbefinnande. I övrigt gäller vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

10 §. Påverkande av djurs prestationsförmåga

Det är förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat. Det är också förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga genom att använda redskap eller anordningar på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande.

Vid misstanke om att sådana ämnen, preparat, redskap eller anordningar som avses i 1 mom. har använts har en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls samt att ta de prov som behövs. Djurens ägare eller innehavare är skyldig att bistå tjänstemannen vid provtagningen och att ge de upplysningar som behövs för tillsynen.

11 §. Ökande av djurs produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurs produktionsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande.

Vid misstanke om att sådana ämnen eller preparat som avses i 1 mom. har använts skall 10 § 2 mom. tillämpas.

12 §. Tvångsmatning av djur

Djur får inte tvångsmatas i gödningssyfte eller för att öka produktionen.

13 §. Redskap, anordningar och ämnen

Redskap, anordningar eller ämnen som är avsedda för djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onö-

diget lidande får inte införas till landskapet, tillverkas, säljas, överlätas eller användas.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka redskap, anordningar och ämnen som skall anses utsätta djur för onödigt lidande.

14 §. *Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning*

Vilda däggdjur och fåglar får inte tas ur sin naturliga omgivning för att hållas i fångenskap, såvida det inte är fråga om djur som skall hållas i djurgård, om farmuppfödning för att producera kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion eller om farmuppfödning i viltvårdssyfte. Vilda däggdjur och fåglar får dock tas om hand för tillfällig sjukvård eller annat godtagbart tillfälligt behov eller för vetenskapligt forskningsarbete med landskapsstyrelsens tillstånd.

Ett djur som tagits om hand tillfälligt skall återföras till sin naturliga omgivning då dess tillstånd möjliggör detta. Om djuret inte kan återföras till sin naturliga omgivning och vården av det inte kan ordnas, skall djuret avlivas.

15 §. *Sjuka eller skadade djur*

Då ett sjukt eller skadat djur överläts skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan.

Den som påträffar ett husdjur eller annat djur som är i människans vård och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall själv hjälpa djuret eller göra anmälan därom till djurets ägare eller skötare eller till polisen eller till djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Är det oskäligt svårt att göra en anmälan som avses i 2 mom. och är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får det avlivas. Om detta skall utan dröjsmål göras en anmälan som avses i 2 mom.

Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd bör hjälpas. Är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får djuret avlivas. Om avlivning av vilda däggdjur och fåglar som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd gäller vad som stadgas i jaktlagen för landskapet Åland (31/1985).

Se H 10.

16 §. *Tillvaratagna djur*

Polisen skall ordna förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa hundar, kattor och andra husdjur som tillvaratagits. Sådan förvaring och tillfällig skötsel skall ske i samråd med en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Tillvarataget husdjur skall förvaras minst 15 dagar, varefter djuret kan säljas, överlätas på annat sätt eller avlivas. Beslut om försäljning, överlåtelse och avlivning fattas av djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård, som också verkställer en eventuell avlivning.

Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att ersätta kostnaderna för förvaring, skötsel och eventuell avlivning av djur som tillvaratagits.

17 §. *Djurtävlingar*

Djur får inte användas i rollen som tävlande i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Om det finns risk för att djur vid en tävling kan utsättas för lidande, skall arrangören på egen bekostnad kalla en veterinär till tävlingen. Veterinären skall övervaka att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs vid tävlingen. Landskapsstyrelsen kan vid behov bestämma att en veterinär skall kallas till en tävling på arrangörens bekostnad.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om att viss tävlingsverksamhet alltid skall övervakas av veterinär såsom avses i 1 mom.

18 §. *Övervakning av djurtävlingar*

En veterinär som kallats till en tävling skall förbjuda användningen av ett djur i tävlingen om det finns grundad anledning att misstänka att djuret används i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om djurets ägare eller innehavare inte följer av veterinären meddelat förbud är tävlingsarrangören skyldig att förhindra att djuret deltar i tävlingen. Tävlingsarrangören kan i detta syfte avbryta tävlingen eller omhänderta djuret under den tid tävlingen pågår. Polisen skall vid behov ge tävlingsarrangören handräckning för verkställande av förbudet.

19 §. *Andra tillställningar där djur testas*

Med djurtävlingar likställs vid tillämpningen av 17 och 18 §§ tillställningar där djurs avelsvärde, bruksvärde eller andra egenskaper testas på ett sätt som kan utsätta djur för lidande.

20 §. *Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur*

Djur får inte användas vid fotografering, filminspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan landskapsstyrelsen på ansökan bevilja tillstånd att använda djur vid fotografering eller filminspelning om det finns särskilda skäl därtill och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Till sådant tillstånd kan fogas villkor som behövs med avseende på djurskyddet. Om villkoren inte iaktas kan tillståndet återkallas.

Närmare bestämmelser om fotografering och filminspelning som sker i vetenskapligt forskningssyfte eller därmed förknippat undervisningssyfte utfärdas vid behov med stöd av 41 §.

21 §. *Överlåtelse av djur som pris*

Det är förbjudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. Landskapsstyrelsen kan dock på ansökan bevilja tillstånd att överlåta djur som pris om det finns särskilda skäl därtill.

22 §. *Rörlig handel*

Det är förbjudet att idka rörlig handel med djur.

3 kap. Djurtransporter

23 §. Allmänna principer

Transport av djur skall ske på ett sådant sätt att djuren inte utsätts för onödigt lidande. Under transporten skall djuren skyddas mot skada och sjukdom. Djur som är i sådant tillstånd att transporten kan utsätta dem för onödigt lidande får inte transporteras.

24 §. Behandling av djur vid transport

Vid transport, inberäknat lastning och avlastning, skall djur behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid lastning och avlastning.

Djur skall stå under tillräcklig tillsyn under transport och deras välbefinnande skall tillgodoses. Djur skall ges vätska, lämplig föda och vila med lämpliga intervaller med beaktande av den djurart som transporteras, djurens ålder, transportmedlet, transportförhållandena och transporttiden samt andra faktorer som inverkar på djurens behov av vätska, föda och vila under transporten. Vid behov skall djur mjölkas under transporten.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om behandling av djur vid transport samt om den utrustning som används vid lastning och avlastning.

25 §. Djur som blir sjuka eller skadas under transport

Djur som blir sjuka eller skadas under transport skall ges hjälp så snart som möjligt. Vid behov skall de transporteras för erforderlig vård eller avlivas på ett sätt som inte utsätter dem för onödigt lidande.

26 §. Transportmedel

Transportmedel för djur skall vara trygga och rymnings säkra och de får inte vara så beskaffade att de utsätter djuren för onödigt lidande under transport. Transportmedel för djur skall dessutom vara tillräckligt rymliga och ha tillräcklig ventilation. De djur som finns i transportmedlet skall kunna kontrolleras och vid behov skötas utan svårighet.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som transportmedel för djur skall uppfylla.

27 §. Dokument

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 §. Särskilda villkor för transporter

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om sådana villkor för transport av djur som behövs för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser.

4 kap. Avlivning och slakt

29 §. Avlivning av djur

Avlivning av djur skall ske så snabbt och smärtfritt som möjligt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om avlivning av djur.

30 §. Slakterier och slaktplatser

Slakterier och slaktplatser skall vara konstruerade och utrustade så att verksamheten vid dem inte utsätter djur för onödigt lidande. Tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen skall finnas för förvaring av djur som inte slaktas omedelbart efter ankomsten till anläggningen. Dessutom skall det finnas ändamålsenliga utrymmen för slakt och blodavtappning av djur som är sjuka eller skadade.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på slakterier och slaktplatser i djurskyddshänseende.

31 §. Behandling av djur som skall slaktas

Djur som hålls vid slakterier eller slaktplatser i väntan på slakt skall ges lämplig skötsel och tillräcklig tillsyn.

Vid förflyttning av djur inom slakteriområde skall djuren behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid förflyttning.

Djur får inte i väntan på slakt hållas i det rum eller på den plats där slakten utförs.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om behandling av djur som skall slaktas.

32 §. Slakt och därtill hörande åtgärder

Djur får inte utsättas för onödigt lidande i samband med slakt. Vid slakt skall djur avlivas eller bedövas innan blodet tappas av. Inga andra åtgärder än bedövning och blodavtappning får vidtas innan djuret är dött.

Person som utför slakt och därtill hörande åtgärder samt sköter och hanterar djur som skall slaktas skall ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att vidta åtgärderna på ett vederbörligt sätt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på personer som avses i 2 mom. samt om särskilda djurskydds krav i samband med slakt.

5 kap. Anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet

33 §. Farmuppfödning av vilda djur i produktionssyfte

Endast de arter av vilda djur som anges i landskapsförordning får uppfödning i farm för att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion.

Innan farmuppfödning av vilda djur i syfte att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion inleds skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen. Skriftlig anmälan skall också göras innan sådan verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

34 §. Farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte

Innan farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte inleds, avslutas eller förändras väsentligt skall verk-

samhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen.

35 §. Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar saluföra, förmedla, hyra ut, föda upp, träna eller dressera andra husdjur än nyttodjur skall i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen. Skyldighet att göra skriftlig anmälan gäller också den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar ta om hand sådana djur för förvaring eller vård samt den som ämnar meddela undervisning i användning av sådana djur. Verksamhet som varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt anses ske i större omfattning. Skriftlig anmälan skall också göras innan ovan avsedd verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

36 §. Granskning av anmälan

Landskapsstyrelsen kan, efter att ha granskat en anmälan som avses i 33, 34 eller 35 §, meddela verksamhetsidkaren föreskrifter som är påkallade av djurskyddsskäl. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av den och om verksamhetsidkaren inte avhjälper bristfälligheter i verksamheten inom utsatt tid, kan landskapsstyrelsen besluta att verksamheten skall upphöra. Innan beslutet fattas skall verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig.

37 §. Förteckning

Den som bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall upprätthålla en förteckning enligt landskapsstyrelsens anvisningar över de djur som verksamheten omfattar. Förteckningen skall på begäran uppvisas för tillsynsmyndigheten.

38 §. Förevisning av djur för allmänheten

Förevisning av vilda djur för allmänheten, användning av djur vid cirkus eller därmed jämförbar föreställning samt ambulerande djurutställning får endast ske med landskapsstyrelsens tillstånd. Tillstånd beviljas inte beträffande sådana djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Tillstånd får beviljas endast i de fall där det står klart att djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett från djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

39 §. Transport av djur i förvärvssyfte

Transport av djur samt uthyrning eller annan överlåtelse av transportmedel för djur i förvärvssyfte får ske endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden har tillgång till transportmedel som är lämpligt för djurtransporter samt att sökanden eller en person som är anställd hos sökanden har erforderlig utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet av transport av djur samt hantering och skötsel av dem i samband med transporten. Kravet på utbildning eller erfarenhet be-

höver dock inte uppfyllas om verksamhetsidkaren endast avser att hyra ut eller överlåta transportmedel utan att själv transportera djur.

Den som har beviljats tillstånd enligt denna paragraf skall utan dröjsmål underrätta landskapsstyrelsen om förändringar som sker i fråga om transportmedlen, de personer som ansvarar för transporterna eller andra förutsättningar för tillståndet.

40 §. Register över djurtransportörer

Landskapsstyrelsen för ett register över de djurtransportörer som beviljats tillstånd enligt 39 §. Sådana uppgifter som behövs med tanke på tillsynen över djurtransporterna skall införas i registret. Verksamhetsidkaren är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som krävs för registret. Tillsynsmyndigheterna har rätt att i tillsynssyfte använda registret över djurtransportörer. I övrigt tillämpas vid utlämnandet av uppgifter ur registret landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/1977) och vad som bestämts med stöd av den.

Se C 21.

41 §. Försöksdjursverksamhet

Försöksdjursverksamhet som hänför sig till ryggradsdjur får bedrivas endast med landskapsstyrelsens tillstånd. Med försöksdjursverksamhet avses djurhållning för djurförsök samt utförande av olika experiment, test och undersökningar med försöksdjur eller med utnyttjande av försöksdjur.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden, eller person som är anställd hos sökanden, har erforderlig utbildning och kan anses lämplig att bedriva verksamheten samt att anläggningarna där verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid beviljande av tillstånd till djurhållning för djurförsök skall behovet av försöksdjur särskilt beaktas. Tillstånd till annan försöksdjursverksamhet än djurhållning för djurförsök får beviljas endast om verksamhetens betydelse kan anses uppväga det lidande djuren utsätts för. Tillstånd får inte beviljas om det är möjligt att få likvärdig kunskap genom att använda andra metoder.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om djurskyddskrav vid bedrivande av försöksdjursverksamhet.

42 §. Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd

Tillstånd som beviljas enligt 38, 39 eller 41 § kan förenas med villkor som är påkallade av djurskyddsskäl. Landskapsstyrelsen kan återkalla ett tillstånd om den som beviljats tillståndet inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tillståndet kan även återkallas om tillståndsvillkoren inte iakttas eller om verksamheten inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

43 §. Blanketter

Skriftliga anmälningar och ansökningar om tillstånd som avses i denna lag skall göras på blanketter som fastställts av landskapsstyrelsen.

6 kap. Förvaltning och tillsyn

44 §. Myndigheter

Förvaltningen av djurskyddet i landskapet handhas av landskapsstyrelsen som också leder den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag är Ålands hälso- och sjukvård samt polisen. Beträffande gränsveterinärens uppgifter inom gränsvakningen gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen.

45 §. Djurskyddsövervakare

Landskapsstyrelsen kan på villkor som den föreskriver bevilja en person med erforderlig utbildning eller erfarenhet rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner som avses i 46 § 1 mom. Djurskyddsövervakaren skall ha en försäkring för eventuella skador som uppstår vid inspektionerna.

Landskapsstyrelsen kan återkalla rätten att verkställa inspektioner om djurskyddsövervakaren inte följer de fastställda villkoren. Rätten kan också återkallas av annan grundad anledning.

46 §. Inspektion

Om det finns anledning att misstänka att djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndighet och djurskyddsövervakare rätt att utföra inspektion.

Landskapsstyrelsen får utföra inspektion vid djurtävlingar, tillställningar som avses i 17 §, förevisningar av vilda djur för allmänheten, cirkusar och därmed jämförbara föreställningar, ambulerande djurutställningar samt på platser där försöksdjursverksamhet eller verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § bedrivs oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Inom slakteri- eller slaktplatsområde har dessutom den som fungerar som besiktningsveterinär rätt att inspektera djurtransporter samt utrymmen där djur hålls oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Den som utför inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektion kan djuren, utrymmen där de hålls, transportmedel samt föda, dryck, utrustning och redskap för djuren inspekteras.

47 §. Råd

Den som utför inspektion skall genom råd till djurägaren eller -innehavaren främja djurens välbefinnande samt verka för att avhjälpa lindriga missförhållanden i djurskyddshänseende.

På ett slakteri- eller slaktplatsområde skall råd som avses i 1 mom. ges till den som bär ansvaret för att missförhållandena har uppkommit.

48 §. Anmälan

Om Ålands hälso- och sjukvård, polisen eller djurskyddsövervakaren vid en inspektion finner att

denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den överträtts, skall detta anmälas till landskapsstyrelsen som vid behov vidtar åtgärder enligt 49 och 50 §§.

49 §. Förbud och föreskrifter

Om det konstateras att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts får landskapsstyrelsen meddela djurägaren eller -innehavaren de förbud och föreskrifter som behövs för att förhindra att det lagstridiga förfarandet fortsätter eller upprepas. Vid meddelande av förbud och föreskrifter får djurägaren eller -innehavaren även åläggas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

50 §. Vite och hot om tvångsutförande

Landskapsstyrelsen kan förena ett förbud eller ett åläggande som meddelas med stöd av 49 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

51 §. Brådiskande åtgärder

Om det behövs av djurskyddsskäl, får tillsynsmyndighet med avvikelser från 48 och 49 §§ vidta omedelbara åtgärder för att trygga djurs välbefinnande. I detta syfte kan djuren ges skötsel, foder eller annat som är nödvändigt för deras välbefinnande. Djur kan även flyttas för vård på annan plats eller, om detta inte är möjligt eller ändamålsenligt, avlivas, sändas till slakt eller säljas till gängse pris. Om det är möjligt skall åtgärder enligt detta moment vidtas i samråd med en veterinär.

Om någon annan tillsynsmyndighet än landskapsstyrelsen vidtagit åtgärder enligt 1 mom. skall landskapsstyrelsen underrättas om åtgärderna.

52 §. Hörande

Innan beslut enligt 49 eller 50 § fattas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig. Innan åtgärder enligt 51 § vidtas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig endast om denne kan anträffas omedelbart. Djurägaren eller -innehavaren skall underrättas om beslutet.

53 §. Omhändertagande och förstöring

Tillsynsmyndighet har rätt att omhändertaga redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Innan beslut om omhändertagande fattas skall redskapets, anordningens eller ämnets ägare eller innehavare beredas möjlighet att yttra sig. Ägaren eller innehavaren skall underrättas om beslutet.

Om någon annan tillsynsmyndighet än polisen har verkställt ett omhändertagande enligt 1 mom. skall de föremål som omhändertagits omedelbart lämnas till polisen.

En anhållningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra redskap, anordningar och ämnen enligt 13 § som tas i beslag, om det är sannolikt att dessa skulle komma att dömas förverkade till staten och saknar betydande värde.

54 §. Undersökningar

För tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs får landskapsstyrelsen förordna veterinärer att utföra undersökningar i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring, i djurtransporter samt i slakterier och på slaktplatser. Samma rätt har landskapsstyrelsen när det gäller fullgörandet av ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller då Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

Den som utför undersökningen har rätt att få tillträde till de utrymmen där djur hålls samt till de förråd och andra utrymmen som hänför sig till djurhållningen. Djurhållningsenhetens ägare eller innehavare samt slakteriets eller slaktplatsens ägare eller innehavare är skyldig att bistå den som utför undersökningen samt att, vid behov skriftligen, lämna de uppgifter som begärs för undersökningen.

Vad som bestäms i 2 mom. gäller också för utländska inspektörer då ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

55 §. Utförande av inspektioner och undersökningar

Inspektioner och undersökningar enligt denna lag skall om möjligt utföras så att de inte medför olägenheter för djuren, djurhållningsenhetens ägare eller innehavare, djurtransporten eller djurhållningsenhetens verksamhet.

56 §. Handräckning

Polisen skall vid behov ge andra tillsynsmyndigheter samt veterinärer och inspektörer som utför undersökningar med stöd av 54 § handräckning vid tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs.

57 §. Tystnadsplikt

Den som vid tillsynen över att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs eller vid utförandet av en undersökning enligt 54 § har fått kännedom om en enskild persons eller ett företags ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller röja dessa uppgifter för utomstående eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. får dock upplysningar och dokument lämnas till

- 1) tillsynsmyndigheterna för utförande av uppgifter enligt denna lag,
- 2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheterna för utredande av brott,
- 3) en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag eller
- 4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för landskapet eller av Europeiska gemenskapens rättsordning, då avtalet eller rättsordningen förutsätter detta.

7 kap. Ansvarsbestämmelser**58 §. Djurskyddsförseelse**

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) inför till landskapet, tillverkar, säljer eller överlåter sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 §,

2) bryter mot förbud som avses i 8 § 3 mom., 14 § 1 mom., 17, 20 eller 21 § eller förbud som utfärdats med stöd av nämnda bestämmelser,

3) utan erforderligt tillstånd eller i strid med villkor som är förenat med sådant tillstånd idkar verksamhet som avses i 38, 39 eller 41 §,

4) inte iakttar den anmälningsplikt som föreskrivs i 33, 34 eller 35 § eller

5) försummar skyldighet som föreskrivs i eller med stöd av 4 §, 14 § 2 mom., 15, 17, 18, 37 eller 40 §

skall för *djurskyddsförseelse* dömas till böter, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

59 §. Djurplågeri

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) handlar i strid med 3, 5-7, 9-12, 23-25, 29, 31 eller 32 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem,

2) använder sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 § eller

3) gör eller låter göra operativt ingrepp som är förbjudet i enlighet med 8 §

skall för *djurplågeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

60 §. Djurhållningsförbud

Den som döms för djurplågeri kan samtidigt dömas att förverka sin rätt att hålla djur. Djurhållningsförbud kan också meddelas personer som av skäl som avses i 3 kap. 3 § strafflagen inte ådöms något straff. Djurhållningsförbud kan meddelas för viss tid eller så att det blir bestående och det kan gälla hållande av vissa arter eller djurhållning i allmänhet.

Djurhållningsförbud skall verkställas omedelbart även om ändring söks.

Om någon har meddelats djurhållningsförbud skall domstolen underrätta landskapsstyrelsen om detta.

61 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 57 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt djurskyddslagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal.

62 §. Förverkandepåföljd

Redskap, anordningar och ämnen som i strid med 13 § har införts till landskapet, tillverkats, sålts, överlåts eller använts skall dömas förverkade till staten

till den del förverkandepåföljden behövs för att trygga djurens hälsa eller välbefinnande eller för att förebygga brott mot djur.

Om redskap, anordningar eller ämnen som avses i 1 mom. inte kan dömas förverkade till följd av att de har gömts eller förstörts för att undvika förverkandepåföljd, kan i stället deras värde helt eller delvis dömas förverkat till staten. Vidare skall iaktas vad som i strafflagen bestäms om förverkande av den ekonomiska fördel som ett brott berett.

8 kap. Särskilda bestämmelser

63 §. Ändringsökande

Beslut som landskapsstyrelsen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polisen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Om sökande av ändring i beslut som Ålands hälso- och sjukvård fattat gäller vad som bestäms i landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/1993).

Besvär över beslut som fattats med stöd av denna lag skall behandlas i brådsökande ordning.

I beslut som fattats med stöd av 49-51 eller 53 § får föreskrivas att beslutet skall iaktas trots att ändring söks, såvida inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

64 §. Kostnader

Djurägaren eller -innehavaren skall betala de kostnader som föranleds av åtgärder enligt 49 och 51 §§. Om åtgärder som vidtagits enligt nämnda paragrafer har inbringat någon inkomst skall kostnaderna avdras från den erhållna inkomsten och återstoden betalas till djurägaren eller -innehavaren.

Kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 § kan av särskilda skäl i första hand betalas av landskapet. Djurägaren eller -innehavaren ansvarar dock för den slutliga betalningen av kostnaderna enligt 1 mom.

Kostnader som avses i denna paragraf får indrivnas utan dom eller beslut i den ordning som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg. Om kostnaderna inte kan indrivnas ersätts de av landskapsmedel.

65 §. Ersättning

I landskapsförordning kan föreskrivas om ersättning för inspektion av djur och transportmedel i samband med djurtransport.

66 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

67 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller tillämpningen i landskapet Åland, djurskyddslagen den 27 januari 1971 (FFS 91/1971) och förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968) samt de ändringar i dessa författningar som

tillkommit före den 1 januari 1993. Hänvisningar i andra lagar till den upphävda djurskyddslagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

68 §. Övergångsbestämmelser

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall inom ett år från ikraftträdandet anmäla verksamheten till landskapsstyrelsen.

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 39 § 1 mom. skall inom sex månader från ikraftträdandet ansöka om landskapsstyrelsens tillstånd för verksamheten.

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller föregående lagens ikraftträdande.

K 24 Djurskyddsförordning 29.9.1998/96

Rådets direktiv 88/166/EEG, 91/629/EEG,
91/630/EEG, 97/2/EEG

1 kap. Allmänt om skötsel och tillsyn av djur

1 §. Skötsel

Djur skall behandlas väl och med fasta skötselrutiner samt skyddas mot onödigt lidande, stress och sjukdom. De skall hållas och skötas i en god miljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. De får inte i onödan skrämmas eller skärras upp.

Djur får inte hållas bundna på ett plågsamt sätt eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet, vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind. Djur får inte avsiktligt skadas eller utsättas för våld. Det är förbjudet att sparka djur och att i tuktnings- eller dressyrsyfte eller i annat sådant syfte slå djur med ett tillhygge som skadar dem.

Djur får inte utom i nödfall släpas i hornen, benen, svansen, pälsen eller omedelbart i huvudet eller annars hanteras så att de åsamkas onödigt lidande.

Ett sjukt eller skadat djur skall snarast ges nödvändig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart.

Djurens tänder, klövar, hovar eller klor skall inspekteras tillräckligt ofta och vid behov åtgärdas.

Foder samt föremål och ämnen som kan skada djuren skall förvaras utom räckhåll för dem.

Djur skall hållas tillfredsställande rena.

2 §. Tillsyn

Djuren skall hållas så att tillsyn kan ske utan svårigheter och på ett betryggande sätt. Tillsynen skall normalt göras minst en gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt skall ses till oftare. Detsamma gäller för högdräktiga djur, särskilt vid tiden kring förlösningen och vid stora förändringar i vårdförhållandena. Tillsyn av djur på bete

skall ske så ofta att djuren inte riskerar att bli förvildade. Vid sammanslagning av grupper av djur eller när nya djur förs in i gruppen skall särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

En individuell inspektion av djuren skall göras om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Upp-täckts något onormalt skall åtgärder omedelbart vidtas för att utreda och avhjälpa situationen.

Djur som uppträder aggressivt mot varandra eller som annars löper en uppenbar risk att skada varandra skall hållas åtskilda.

3 §. Foder och vatten

Djur skall dagligen ges foder av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd och av lämplig struktur. Foder-givan skall garantera en tillräcklig, allsidig och väl-balanserad näringsstillförelse. Plötsliga förändringar i fö-dans sammansättning eller födomängder bör undvikas.

Djuren bör alltid ha fri tillgång till vatten. Om det inte är möjligt skall de få vatten minst två gånger per dygn.

Sjuka eller skadade djur skall hela tiden ha tillgång till vatten om inte veterinär ordinerar annat.

Det är förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymtom.

2 kap. Allmänna krav på stallar och förvaringsutrymmen för djur

4 §. Klimatet i stallar och förvaringsutrymmen för djur

Klimatet i stallet skall vara anpassat till djuren och till djurhållningsformen. I värmeisolerade stallar får den relativa luftfuktigheten under vintern inte annat än undantagsvis överstiga 80 procent. I oisolerade stallar får den relativa fuktigheten inte annat än undantagsvis överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter. Djuren får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

- 1) ammoniak: 10 ppm men 25 ppm i fjäderfästallar med ströbäddar,
- 2) koldioxid: 3 000 ppm,
- 3) kolmonoxid: 10 ppm,
- 4) svavelväte: 0,5 ppm och
- 5) organiskt damm: 10 mg/m³.

Stallar och andra utrymmen för djur skall ha tillräcklig ventilation. Om ett mekaniskt ventilationssystem används och ett avbrott i systemet kan leda till att djuren avlider eller skadas måste det vara försett med larm som varnar för temperaturavvikelser, strömvabrott och fel på larmanordningen. Slutar det mekaniska ventilationssystemet att fungera måste ventilationen ordnas på annat sätt.

Djuren får inte utsättas för ständigt buller över 65 dBA. Ett djurstall skall om möjligt vara försett med fönster för dagsljus och belysningen skall vara lämplig för inspektion och skötsel av djuren samt tillgodose djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Används elektrisk belysning skall den vara tänd och ge så mycket ljus att det uppfyller djurens ljusbehov.

5 §. Utformningen och skötsel av stallar

Stall och utrymmen för lösgående och uppbounda djur skall hållas i gott skick och vara utformade så att de inte skadar djuren. De skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt, röra sig obehindrat och bete sig naturligt. Inredning och övrig utrustning får inte otillbörligt inskränka djurens rörelsefrihet eller annars verka störande på dem.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall hållas rena. Stallutrymmen skall rengöras och utgödas minst en gång dagligen, om inte systemet för djurhållningen är uppbyggt för andra rutiner som också ger god hygien, t.ex. djupströbbädd. Ströbäddar och ströade liggplatser skall hållas torra och strömedlet skall ha god hygienisk kvalitet. Vid kontinuerlig uppfödning skall stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant minst en gång per år. Vid omgångsuppfödning skall noggrann rengöring ske före varje insättning av en ny omgång djur. Automatiska utfodrings- och vattningssystem skall ses till dagligen.

Ytbehandlingen i djurstallar, boxar och kättrar får inte bestå av ämnen som kan förgifta djuren. Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar skall vara placerade utom räckhåll för djuren eller försedda med lämpliga skydd.

För sjuka eller skadade djur skall det finnas en avskild ändamålsenlig box eller annat utrymme där djuret kan vårdas och varifrån det om möjligt har synkontakt med andra djur av samma art. Utrymmet skall kunna värmas upp.

Golv i stallar och båsfallar skall ha en jämn och halkfri yta och vara utformade så att träck avlägsnas på ett snabbt och effektivt sätt eller absorberas väl i ströet. Liggplatser skall vara torra och så stora att alla djur i samma inhägnad samtidigt kan ligga ner. Båsfallar utan spaltgolv skall vara försedda med strö. Dränerade golv får endast finnas i värmeisolerade stall och skall vara utformade så att de inte skadar djuren eller inverkar menligt på deras beteende.

Drivgångar och dörröppningar skall vara utformade så att djuren kan röra sig obehindrat och att risken för att djuren skadar sig är så liten som möjligt. Gnagare och skadedjur skall bekämpas i djurstall.

Vid en nödsituation skall djuren snabbt kunna utrymmas från stallarna.

6 §. Anordningar för utfodring och dricksvatten

Utfodrings- och vattningssystemen skall vara utformade, dimensionerade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt och så att det inte uppstår onödig konkurrens om foder eller dryck. Om djuren inte ständigt har tillgång till foder skall alla djur kunna äta samtidigt vid utfodringen.

Djurens dricksvattensanordningar och dricksvattenbehållare skall hållas rena. Urin och avföring får inte förorena dricksvattnet eller fodret och vattnet får inte heller frysa.

All automatisk utrustning som är avgörande för djurens hälsa och trivsel måste inspekteras med jämna mellanrum. Om fel upptäcks måste de rättas till omedelbart eller, om inte det är genomförbart, lämpliga

åtgärder vidtas för att säkra djurens hälsa och trivsel tills felet avhjälpes.

3 kap. Speciella krav på skötsel och miljö för vissa djurarter

7 §. *Nötkreatur*

Nötkreatur som hålls bundna skall inspekteras minst två gånger om dagen. Bindslen, klavar och tjuder skall hållas rena och i gott skick.

Elektriska kodressörer får inte användas.

Kor och kvigor som har mindre än två månader kvar till kalvning får inte stå på spaltgolv. Åtminstone främre hälften av bålet för en bunden kviga och tjur skall ha helt golv.

I lösdriftsstall för nötkreatur skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksvattensystem för varje påbörjat totalt djur.

Nötkreatur som är äldre än sex månader och som hålls för mjölkproduktion ska hållas på bete sommartid. De nötkreatur som inte hålls för mjölkproduktion ska också hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under sommaren. Kravet på utevistelse gäller inte för tjurar och inte för kalvar. Betesperioden ska vara minst tre månader sammanhängande och infalla under 1 maj-1 oktober. Mjölkkor ska under ett dygn minst hållas på bete under tiden mellan två mjölkningstillfällen. Beläggningen får inte vara högre än att ett växttäckte bibehålls på minst 80 % av betesarealen.

Nötkreaturens drivningsvägar och rasthagar skall vara så rymliga att uppkomsten av beteendeproblem på grund av den sociala rangskalan förhindras.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt skall alla nötkreatur i lösdriftsSTALLARNA kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I lösdriftsSTALLARNA skall foderbordets kant vara minst 70 cm långt per vuxet djur och minst 40 cm långt per ungdjur. Vid fri tillgång till foder skall foderbordets kant minst vara 40 cm respektive 30 cm långt per djur.

8 §. *Kalvar*

Med kalv menas ett nötkreatur som är högst sex månader gammalt.

Kalvar som hålls inomhus skall ses till minst två gånger om dagen.

Kalvar skall utfodras minst två gånger per dag. I kalvfodret skall det finnas tillräckligt med järn så att blodets genomsnittliga hemoglobinhalt är minst 4,5 mmol/liter.

För utfodring eller annan skötsel får kalvar under sex månader tillfälligt hållas bundna under högst en timme.

När det finns fler än fem kalvar i en besättning får en kalv inte hållas i ensambox efter åtta veckors ålder om det inte föreligger veterinärmedicinska skäl.

Kalvar bör inte flyttas till en annan besättning innan de uppnått en månads ålder.

9 §. *Hästar*

Hästar bör ges tillfälle till daglig utevistelse.

Hästar får inte tränas för eller användas vid tävling på

sådant sätt att de utsätts för lidande. De får inte heller utsättas för doping eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar deras prestationsförmåga eller temperament under träning eller tävling på tävlingsbana.

Vid uppbinding i spilta eller box skall grimma eller halsrem och löpande grimskäft användas. En grimma eller halsrem får inte bestå av material som kan skada hästen.

Bindslen, remmar och annan utrustning skall hållas hela och rena så att de inte skadar hästen.

Hästar får endast tillfälligtvis hållas bundna på bete och skall då ha särskild tillsyn. Vid sådan uppbinding får endast grimma eller halsrem användas.

Mellan spiltor eller boxar skall det finnas en avskiljningsanordning som hindrar hästar att skada varandra.

Om fölning sker i stall skall fölningsbox finnas.

10 §. *Svin*

Svin skall i sina utrymmen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt umgänge.

Svin får inte fixeras annat än tillfälligt.

Dräktiga suggor och gyltor som är betäckta för första gången måste vid behov behandlas mot in- och utvärtes parasiter. Betäckta suggor och gyltor skall vid behov rengöras innan de placeras i grisningsboxar.

I ett stall skall svinen ha tillgång till utrymme som ger dem möjlighet att utnyttja olika delar av utrymmet för att ligga, äta och gödsla. Liggplatsen får inte bestå av gödseldrainerande golv.

I grisningsboxen skall det finnas tillräckligt med plats bakom suggan för grisningen. Suggan skall utan svårighet kunna ge di åt smågrisarna och smågrisarna skall kunna komma i skydd för suggan. Smågrisarna skall ha en liggplats med helt och torrt golv där alla smågrisar kan ligga ner samtidigt samt vid behov en ändamålsenlig värmeapparat.

Utfodringshön per svin skall vara minst 15 cm lång för svin som väger mindre än 25 kg, minst 25 cm lång för svin som väger 25 men inte 50 kg och minst 30 cm lång för svin som väger mer än 50 kg. När suggor utfodras i bås skall de hållas åtskilda av båsavskiljare.

Svin skall beroende på den plats där de hålls ges halm eller annan för platsen lämplig stimulans varmed djuren kan tillfredsställa sina arttypiska beteendebövhov.

Smågrisar skall ha tillgång till tillräckligt med vatten eller annan lämplig vätska.

Smågrisar under fyra veckor får inte avvänjas om det inte är nödvändigt på grund av djurens hälsa eller välbefinnande. Grisarna skall i god tid före avvänjningen vänjas vid det foder de får efter avvänjningen. De avvanda grisarna skall födas upp i grupp.

Sammanföring av olika grupper under uppfödningen skall undvikas.

11 §. *Får och getter*

Får och getter får inte fixeras annat än tillfälligt.

Får och getter av ullras skall klippas minst en gång om året. Djuren får inte läggas på rygg under klippningen. De skall klippas försiktigt och noggrant av en

kunnig person. Sår som eventuellt uppkommit i samband med klippningen skall skötas omedelbart. Den utrustning som används vid klippningen skall hållas ren och funktionsduglig.

Får som nyligen klippts skall ha särskild tillsyn och får inte hållas utomhus om de där kan utsättas för ogynnsamma väderleksförhållanden.

I ett utrymme med golv med ströbädd skall en tacka jämte lamm ha ett utrymme med en golvyta på minst 2 m².

Används spaltgolv skall stavbredden vara minst 80 mm och spaltbredden högst 25 mm.

Utfodringsutrymmen för lamm (lammkammare) skall ha en yta på minst 0,2 m² per lamm.

Lamningsboxar får inte ha spalt eller gallergolv och skall vara försedda med riklig ströbädd.

Fårens foderhäck skall vara minst 35 cm per får vid användning av en rak foderhäck och 20 cm vid användning av en cirkulär foderhäck. Vid användning av en rak foderhäck skall kanten dock vara minst 45 cm per dräktig tacka. Vid fri fodertillgång skall kanten på foderhäcken vara minst 17 cm per får. I utrymmen för får skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksho per 30-tal får.

För getter gäller att kanten på foderhäcken skall vara minst 20 cm per killing, minst 33 cm per unget, minst 40 cm per fullvuxen get och minst 45 cm per dräktig get.

12 §. Fjäderfä

När fjäderfäna fångas skall de hanteras varsamt och hinder och redskap som kan skada dem skall ha avlägsnats. Extra varsamt hanteras fjäderfän som har slutat värpa.

Om fjäderfäna kan komma ut och röra på sig skall den gång som leder ut ur stallet vara tryggt för fåglarna.

Vid utfodring av slaktkycklingar skall särskild uppmärksamhet fästas vid näringens sammansättning så att uppkomsten av leddskador och skador på benstommen undviks.

Vid behov skall fjäderfänas foder kompletteras med mineraler.

Inredningen i hönsstall skall vara utformad så att hönsen inte utsätts för foder-, vatten- och gödselspill.

Utfodrings- och dricksvattenanordningarnas höjd skall justeras allt eftersom fågeln växer så att alla fåglar kan äta och dricka utan svårigheter. Kycklingar skall alltid ha tillgång till färskt dricksvatten och strö.

Fjäderfäna skall skötas av en tillräckligt stor och kunnig personal med erfarenhet av fjäderfän och det system som används.

Utrymmen som kommer i direkt beröring med fjäderfäna skall noggrant rengöras och desinficeras varje gång utrymmena töms, och innan en ny grupp fjäderfän tas in. Medan utrymmena används skall de och all övrig utrustning hållas rena på ett tillfredsställande sätt.

Gäss och ankor som föds upp inomhus skall hållas på ströbädd. Kalkoner som föds upp inomhus bör hållas på ströbädd.

13 §. Värphöns på golv

Hönsen skall rymmas att sitta på vagel, på galler eller på nät. Om hönsen går på nätgolv eller annat dränerande golv, skall minst en tredjedel av golvytan vara ströbädd. Utrymmena skall uppfylla hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad.

Om utfodringstråg används vid utfodring av höns skall längden vid utfodringstrågets kant vara minst 12,5 cm per fullvuxen höna. Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring: rak 40 mm per djur, rund 30 mm per djur.

Fullvuxna höns skall ha lämpliga utrymmen där de kan värpa. I ett stall i vilket värpande hönor finns, skall det per 4-5 hönor finnas minst ett rede. Används kollektivreden skall det finnas 1 m² rede per 100 hönor.

14 §. Värphöns i bur

Höns för äggproduktion (värphöns) får inte inhysas i andra burar än sådana som uppfyller hönsens behov av rede och sittpinne. Inhysningen skall ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå. Burarna skall vara rymnings-säkra samt konstruerade så att de förhindrar att djuren skadas så långt det är möjligt. Buröppningen skall vara så stor att det går att ta ut en vuxen höna ur buren utan att djuret utsätts för lidande eller skadas. Burarna får placeras i högst tre våningar.

En fullvuxen höna skall om hon är ensam i buren ha en burarea på minst 1000 cm². Om 2-3 höns hålls i samma bur skall utrymmet vara minst 600 cm² per höna. Om 4-5 höns hålls i bur skall utrymmet vara minst 480 cm² per höna. Högst 5 höns får hållas i samma bur. Deflektorplattor mot spill får inte inkräkta på denna yta. Det skall finnas ett fodertråg som fåglarna har oinskränkt tillgång till. Dess längd skall vara minst 12 cm per fullvuxen höna. Om inte dryckesnipplar eller dryckestråg finns, skall varje batteri vara försett med en sammanhängande dryckesränna av samma längd som fodertråget. Där dryckesnipplar eller dryckestråg används, skall minst två nipplar eller tråg vara tillgängliga från varje bur.

Burarna skall vara minst 40 cm höga över 65 % av burytan och de får inte vara under 38 cm på något ställe.

Burgolven skall vara konstruerade så att de ger tillräckligt stöd åt de främre klorna på varje fot. Lutningen får inte överstiga 14 % eller 8°. Trädens tjocklek i burens golvnät skall vara minst 2,0 mm.

15 §. Pälsdjur

En pälsdjursfarm skall placeras på sådan plats i terrängen att det är lätt att sköta djuren. Omgivningen skall vara störningsfri och området skall inhägnas.

I anslutning till en minkbur skall det finnas en lya där djuren kan söka skydd. Under den kalla årstiden skall lyorna vara försedda med strö.

Bottenytan i springburar avsedda för minkar och djur av motsvarande storlek skall vara minst 1800 cm² och burens höjd minst 38 cm. Hålls en hona med valpar eller ett vuxet handjur i bur skall bottenytan vara 2100 cm². Med undantag för iller får endast ett vuxet djur placeras i varje bur.

Maskstorleken på bottennät i minkbur får högst vara 8,8 cm² och tjockleken på tråden minst 1,8 mm. Under doperioden skall det finnas ett valpgaller på golvet.

Bosektioner för rävar och djur av motsvarande storlek skall minst ha följande mått: längd 240 cm, bredd 105 cm och höjd 60 cm. Bosektionen kan indelas i 2-4 lika stora avdelningar. Delas sektionen i två avdelningar får det finnas tre djur per avdelning. Delas sektionen i tre avdelningar får två djur finnas i vardera avdelning och delas sektionen i fyra delar får det finnas ett djur i varje avdelning. Burarna skall inte placeras så nära varandra att djuren kommer åt att skada varandra.

Maskstorleken på bottennät i rävbud får högst vara 11,5 cm² och tjockleken på tråden minst 2,1 mm. Bottennätet i bur för avelsdjur skall vara tillverkat av plastbeklädd metalltråd.

16 §. Reptiler och amfibier

Terrariets längd bör inte vara kortare än den marklevande ormens längd samt bredden och höjden inte kortare än halva längden. För trädlevande ormar skall istället höjden vara minst lika med ormens längd och kortaste sidan två tredjedelar av ormens längd.

För jätteormar (boa och pyton) kan ovanstående mått reduceras så att terrariets längd är minst tre fjärdedelar av ormens längd. Bredden och höjden bör inte understiga halva ormens längd.

17 §. Hjortdjur

Välbehållandet hos hjortarna skall kontrolleras regelbundet utan att djuren störs i onödan. Under tillskottsutfodringsperioden tillses hjortarna i samband med den dagliga utfodringen.

Minst 10 % av ytan i ett vilthägn för hjortdjur och mufflon skall bestå av skog eller buskmark.

18 §. Strutsfåglar

Strutsarna skall tillses minst två gånger per dag. Störning av djuren skall undvikas särskilt under fortplantningstiden. Störning av rangordningen inom fågelgruppen skall undvikas.

Ett djur får inte hållas åtskild från de andra djuren om inte djuret är sjukt, trakasseras av de andra eller beter sig aggressivt mot de andra djuren. En fågel som skilts från de övriga skall om möjligt hållas inom syn- eller hörhåll för de övriga fåglarna.

Över tre månader gamla strutsfåglar får inte vara inomhus kontinuerligt. Tiden inne i stallet får inte överstiga 10 dygn per månad. Strutsfåglar bör inte bli genomvåta.

Strutsfåglarnas kycklingar skall börja rastas så snart som möjligt efter kläckningen. Om vädret tillåter skall över tre dagar gamla kycklingar släppas ut dagligen. Är vädret ogynnsamt skall det sörgas för att kycklingarna rör på sig inne i stallet.

Transport av strutsfåglar skall i möjligaste mån undvikas.

Strutsfåglarna får inte användas i löptävlingar eller ridas på.

Det är viktigt med rätt sammansatt kost för att förhindra uppkomsten av ledsador och skador på benstommen. Strutsfåglarna skall redas som kycklingar ha tillgång till både grovt och färskt foder. Kycklingar under tre månader skall alltid ha tillgång till foder. Djuren skall hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

För matsmältningen skall över fem månader gamla djur ha tillgång till grus eller småsten. Veckogamla kycklingar ges endast små mängder grus.

Om kycklingarna präglas på sin skötare skall skötaren dagligen vara tillsammans med kycklingarna så mycket som möjligt.

Fjädrar får inte plockas från en levande strutsfågel. Fjädrar får endast klippas av ovanför fjäderns blodsträng och av fågelns ving och stjärtdelar får inga betydande delar klippas bort.

Höjden till stalllets innertak skall för vuxna strutsar vara minst 3 m och för vuxna nanduer och emuer minst 2,5 m.

Golvet i stallet skall vara grovt och lätt att rengöra. Golvet i utrymmen för kycklingar skall vara värmeisolerat eller försett med golvvärme. Fuktabsorberande strö av t.ex sand, sågspån eller hackad halm som fåglarna inte gärna äter av skall användas på golven med undantag för utrymmen för kycklingar under 3 veckor.

I stallet skall djurgrupperna hållas åtskilda från varandra så att kontakten mellan dem inte orsakar onödig stress.

I hägn för strutsfåglar skall omgivningarna vara lugna och jordmånen torr. Kontakten mellan avelsgrupper skall undvikas.

Innan fåglarna placeras i en tom farm skall föremål som fåglarna kan svälja avlägsnas. Farmen skall sedan kontrolleras dagligen. Vid farmen skall det finnas skyltar som förbjuder obehöriga tillträde samt anger att det är förbjudet att kasta in föremål i rasthagen.

I rasthagen skall det finnas ett område med ren sand för sandbad som är minst 1,5 m x 1,5 m stort och 15 cm djupt. I en rasthage för avelsgrupp skall det finnas ett lämpligt område för äggläggning.

Från rasthagen skall det finnas tryggt tillträde till stallet. Om marken i rasthagen är frusen, skall den sandas så att fåglarna inte halkar.

Rasthagar som ligger bredvid varandra skall skiljas från varandra för att förhindra konfrontationer mellan fåglarna.

19 §. Skötsel av nyfödda djur

Djur skall ges möjlighet att föda på ett så naturligt sätt som möjligt och så att avkomman inte kommer till skada.

Gödselrännan bakom en bunden ko eller kviga skall täckas före kalvningen.

Ett nyfött lamm och en nyfödd killing skall hållas tillsammans med tackan respektive geten i minst 24 timmar efter födseln om inte någon särskild orsak talar för att djuren skiljs åt. Nyfödda lamm och killingar skall övervakas för att man skall kunna försäkra sig om att det uppstår ett band mellan modern och avkomman. Vid behov skall det finnas en värmeapparat för

att trygga tillgången till tilläggsvarme för lammen och killingarna. Nyfödda djur som inte ges möjlighet att dia skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Nyfödda kalvar skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt senast inom sex timmar från födseln. Därefter skall djuren ha mjölk eller någon ersättande produkt fram till avvänjningen. Fr.o.m. en veckas ålder och fram till avvänjningen skall kalvar, lamm, killingar och föl ha fri tillgång till gräs, hö eller något annat fiberhaltigt foder.

20 §. Sällskapsdjur

Det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringa hundar som har extremt stor kamplust, blir lätt retade och biter, bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar.

I hundrastgården skall det finnas en från marken upphöjd liggplats samt en hundkoja som skydd mot väder och vind. En katts rastgård skall vara utrustad med klätter- och klösanordningar. Hundar ska, om de hålls bundna utomhus annat än tillfälligt, vara kopplade till en löplina. Inomhus får hundar endast tillfälligt hållas bundna och då inte längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till avsikten med åtgärden. Hundar som är yngre än ett år får endast tillfälligt hållas bundna.

Övriga sällskapsdjur skall ha ett förvaringsutrymme som är tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och ger de klättermöjligheter, grävmöjligheter, viloplats, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov.

4 kap. Allmänna krav på beten och hägn

21 §. Beten, fållor och rastgårdar

Betena skall vara lämpliga för de djur som finns där. Antalet djur skall stå i proportion till betenas storlek, terräng och växtlighet. Betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar skall vara fria från främmande föremål som kan skada djuren. Stängslet skall vara utformat så att djur under normala förhållanden inte skadas. I betet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn. Marken ska, i anlagda rastgårdar, utfodringsplatser och på andra av djur hårt belastade ytor utomhus, vara hårdgjord, dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

I fållor, rastgårdar och hagar för utegående djur skall det finnas skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden.

På utfodringsplatserna måste det finnas tillräckligt med utrymme så att alla djur i gruppen kan äta samtidigt såvida djuren inte har fri fodertillgång. Ett djur

högt upp på den sociala rangskalan får inte tillåtas dominera hela foderplatsen.

När ett djur hålls på bete får djurets rörelsefrihet inte begränsas genom att tyngder eller andra hindrande föremål fästs vid djuret eller genom att olika delar av djurets kropp binds samman eller genom att djuret binds samman med ett annat djur.

Bara sådana djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden får hållas ute året om under förutsättning att de yttre förhållandena, som terräng och markbeskaffenhet, är lämpliga för djurslaget och rasen. Djur som hålls ute året om skall ha tillgång till ligghall, hydda eller motsvarande, som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats som inte får frysa till och som är så stor att alla djur kan ligga ner samtidigt.

Djur som behöver särskild vård skall kunna tas om hand i ett närbeläget utrymme som kan värmas upp.

22 §. Vilthägn

Hägnen skall vara lämpliga för djurarten och så stora att ett djur längre ner på flockens rangskala har möjlighet att fly undan och gömma sig för djur högre upp på rangskalan. I hägnet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn.

I eller i anslutning till hägnet skall det finnas trygga och ändamålsenliga utrymmen där djuren kan undersökas, behandlas och skötas på annat sätt samt isoleras.

Stängslet skall vara tillräckligt kraftigt och högt för att under alla årstider hindra de inhägnade djuren från att komma ut och andra djur från att komma in. Nätet skall vara sträckt och förankrat i marken och lätt för djuren att upptäcka. Övriga regler avseende anläggande och underhåll av stängsel till vilthägn fastställs av landskapsstyrelsen i anslutning till ansökan enligt 36 § djurskyddslagen.

5 kap. Behandling av djur

23 §. Mjölknings

Mjölkningsutrustningen skall vara i gott skick och mjölkningsen bör utföras på ett sådant sätt att djurens juver inte kommer till skada.

Rikligt mjölkande kor skall mjölkas minst två gånger om dagen. Getter och tackor som mjölkas skall med hänsyn till deras mjölkproduktion mjölkas tillräckligt ofta.

24 §. Dressyr och användning

Djur får inte dresseras eller användas så att deras hälsa eller välbefinnande tar skada. Djur får inte tvingas att försöka anstränga sig på ett sätt som överstiger deras naturliga anlag eller krafter.

Vad 1 mom. stadgar om användning av djur gäller inte användning av hundar eller andra djur i myndighetsutövning i sådana uppgifter som anknyter till djurens användningsändamål och som på grund av uppgiftens art är förknippade med risk för att djuret skadas.

25 §. Åsamkande av onödigt lidande

Med onödigt lidande avses

1) att levande djur används som mål vid övnings- skjutning eller skyttetävling,

2) att taggsporrar, tagghalsband och taggbetsel används,

3) att levande fisk fjällas eller rensas samt att levande djur plockas eller flås,

4) att levande fåglar eller däggdjur eller andra ryggradsdjur ges som föda till ett djur i vård, om detta inte är nödvändigt för att det djur som vårdas senare skall kunna sättas ut i naturen eller i övrigt absolut nödvändigt för djuret,

5) att mer än skäligen människokraft används vid utdragning av foster ur födande djur,

6) att djur forslas upphängda vid någon kroppsdel,

7) att husdjur eller sådana djur som uppfötts i en farm i produktionssyfte dödas med skjutvapen vid drevjakt eller vid jakt med hund,

8) att djur görs orörliga med hjälp av elektricitet, samt

9) annan verksamhet och andra åtgärder som riktar sig mot djuret och åsamkar det onödigt lidande, onödig smärta eller onödig plåga.

6 kap. Operativa ingrepp, avel m.m.**26 §. Tillåtna operativa ingrepp**

Utan hinder av 8 § 1 och 2 mom. djurskyddslagen är följande åtgärder på djur tillåtna:

1) perforation, klippning och tatuering av öronen hos svin, nötkreatur, får, getter och andra animalieproduktionsdjur samt fästande av öronmärke och inoperering av mikrochips på djuren och märkning av ovan nämnda djur på något annat sätt när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

2) borttagande av vargtänder på häst när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hästar när åtgärden vidtas av en veterinär eller under tillsyn av en sådan, inoperering av mikrochips på hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt frysmärkning av hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

3) tatuering av katter när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt inoperering av mikrochips på katter och hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

4) märkning av andra djur än de som avses i 1-3 punkten när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

5) kastring av svin som är yngre än fyra veckor genom en öppen kirurgisk metod när åtgärden vidtas av en kompetent person, kastring av får som är yngre än sex veckor med Burdizzotång när åtgärden vidtas av en kompetent person samt kastring av getter, hästar och nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär,

6) kastring eller sterilisering av katter, hundar och andra sällskaps- eller hobbydjur när åtgärden vidtas av en veterinär,

7) avhorning av nötkreatur, får och getter genom kirurgi när åtgärden vidtas av en veterinär under bedövning samt förstöring av hornanlaget hos kalvar som är yngre än fyra veckor när åtgärden vidtas av en kompetent person,

8) klippning eller slipning av vassa tandspetsar hos grisar som är yngre än åtta dagar med hjälp av en ändamålsenlig tång eller slipapparat när åtgärden vidtas av en kompetent person, om skador på saggornas spenar förekommer,

9) insättning av nosring hos nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär, samt

10) kapning av bakåt eller inåt pekande tår fram till första leden hos avelstupper under de 72 första levnadstimmarna när åtgärden vidtas av en kompetent person.

Med en kompetent person avses i 1 mom. en person som har tillräckliga kunskaper i den teknik som används för vidtagande av åtgärden och tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden.

De redskap och anordningar som används vid åtgärder på djur skall vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

27 §. Förstöring av kalvars hornanlag

Förstöring av hornanlaget hos en kalv som är yngre än fyra veckor är tillåtet endast genom bränning. Hornanlaget får inte förstöras med lut eller annat frätande ämne. De instrument eller anordningar som används vid bränningen skall hållas rena och funktionsdugliga. När varmbränning används skall brännjärnet vara glödande hett under hela bränningen. Varje hornämne får brännas endast en gång under högst 20 sekunder. Under bränningen skall man se till att kalven inte kan röra på huvudet.

28 §. Avel

Sådan naturlig eller artificiell reproduktion och en sådan avelsmetod som åsamkar eller kan åsamka djur lidande eller skada får inte användas.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgående från deras fenotyper eller genotyper rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att det är till men för djurens hälsa eller välbefinnande.

29 §. Farmuppfödning av vilda djur

Följande vilda däggdjurs- och fågelarter är tillåtet att hålla för farmuppfödning för produktion av kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion: hjortdjur, skogshare, vildsvin, mufflon, hönsfåglar, gräsand, struts, emu och vanlig nandu.

För skinn- och pälsproduktion är det tillåtet att hålla mink, iller, räv och mårhund i farm.

30 §. Djurtävlingar

Vid offentlig tävling av djur skall det finnas en veterinär som förordnats av landskapsstyrelsen. Med offentlig tävling avses alla former av tävlingar som sker med djur och som genom annonsering eller på annat sätt bekantgjorts eller till vilka anmälan skall ske.

Veterinären skall före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts eller kan antas bli utsatt för skada eller lidande skall veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen.

Vid nedanstående offentliga tävlingar får tävlingsveterinärens medverkan inskränkas till besiktning av de deltagande djuren och tävlingsområdet varje tävlingsdag före tävlingen:

1) hopptävling med svårighetsgrad t.o.m. lätt A för ponny och hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. 1,20 för övriga hästar,

2) precisionskörning vid körtävlingar med häst,

3) hästplöjning,

4) skogskörning med häst,

5) brukskörning med häst och vagn,

6) bruksridning,

7) ridtävling med islandshästar,

8) voltigetävling,

9) gymkhanatävling med häst,

10) tornerspel med häst,

11) draghundstävling, inbegripet nomekörning och tävling i nordisk stil, i sprintklass på en sträcka av längst 30 kilometer, samt

12) hundkapplöpning på rakbana.

Följande offentliga tävlingar får genomföras utan någon medverkan av tävlingsveterinär:

1) dressyrtävling med häst,

2) dressyrprov vid fälttävlan med häst,

3) dressyr vid körtävling med häst,

4) klubbtävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

5) lokaltävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

6) agilitytävlingar och liknande tävlingsformer med hund,

7) lokala vallhundstävlingar,

8) jaktprov med hund, samt

9) tävling med andra små sällskapsdjur än hundar och katter.

31 §. Cirkusdjur

På cirkus och vid annan jämförbar föreställning får inte apor, rovdjur, vilda idisslare, hovdjur, pungdjur, säldjur, noshörningar, flodhästar, rovfåglar, strutsfåglar eller krokodildjur användas.

Utän hinder av vad som stadgas i första mom. får dock hundar, tamkatter, sjölejon, tamhästar och tama åsnor användas.

7 kap. Storleken på boxar och båsar m.m.

32 §. Storleken på boxar och båsar

De mått som anges i detta kapitel är minsta mått för normal inredning. I ett befintligt stall kan mindre avvikelser från måttbestämmelserna accepteras, om det är djurskyddsmässigt acceptabelt för det enskilda djuret. Detsamma gäller vid ombyggnad, under förutsättning att planlösningen i stallet är god.

33 §. Ensambbox

Djurslag	Boxens minsta mått i m ²	Övriga krav
Kalv 0 - 4 veckor	längd: 1,20 m, bredd: 1,00 m	Välströad bädd. Boxens väggar skall tillåta ögonkontakt och beröring med andra nötkreatur om inte veterinärmedicinska skäl kräver avskildhet.
Kalv 4 - 8 veckor	längd: 1,40 m, bredd: 1,10 m	
Fullvuxet får eller get	1,4	Djuret skall obehindrat kunna vända sig runt.
Galtbox	6	Galten skall obehindrat kunna vända sig runt. Om boxen används för betäckning skall det finnas tillräckligt utrymme för betäckningen.
Betäckningsbox	10	Boxen skall ha riklig ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolvs.

Båsar för bundna nötkreatur skall vara tillräckligt långt och brett så att djuret kan stå och ligga ner på ett jämnt underlag.

34 §. Box för flera djur

Djurslag	Boxens minsta mått i m ²	Övriga krav
Kalv under 150 kg	1,5	Djuren skall kunna vända sig runt och ligga ner utan svårigheter. Välströad bädd för djur under 2 veckor. Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med spaltgolv för djur över 150 kg.
Ungdjur 150-220 kg	1,7	
Ungdjur 220 - 400 kg	1,9	
Ungdjur > 400 kg	2,3	
Dikor	4,5	
Mjölkkor	6,0	Har boxen dränerat golv skall det finnas en ströad liggplats för varje ko.
Svin under 10 kg	0,15	Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med andra golv.
Svin 10-20 kg	0,20	
Svin 20-30 kg	0,30	
Svin 30-50 kg	0,40	
Svin 50-85 kg	0,55	
Svin 85-110 kg	0,65	
Svin över 110 kg	1,00	
Killing	0,25	
Ungget	0,5	
Get	1,20	
Get med killingar	2	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm under 15 kg	0,25	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm 15-30 kg	0,50	
Lamm över 30 kg	0,75	
Får upp till 55 kg	1,0	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 0,8 m ²
Får över 55 kg	1,4	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,0 m ²
Dräktig tacka upp till 55 kg	1,3	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,1 m ²
Dräktig tacka över 55 kg	1,7	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,3 m ²

35 §. Utrymme för hästar

Hästar i spiltor skall ha följande utrymmen:

	Spilta			Utfodringsspilta	
	längd, m	bredd, m	skiljeväggens höjd exkl. galler, m	längd, m	bredd, m
Ponny A (längd <1,60 m, mankhöjd 1,07 m)	1,80	1,15	0,95	1,75	0,50
Ponny B (längd 1,95 m, mankhöjd 1,08-1,30 m)	2,15	1,40	1,15	2,10	0,55
Ponny C (längd 2,10 m, mankhöjd 1,31-1,40 m)	2,35	1,50	1,25	2,30	0,60
Ponny D (längd 2,20 m, mankhöjd 1,41-1,48 m)	2,45	1,60	1,30	2,40	0,65
Liten häst (längd 2,35 m, mankhöjd 1,49-1,60 m)	2,65	1,75	1,40	2,60	0,70
Stor häst (längd 2,50 m, mankhöjd 1,61-1,70 m)	2,85	1,85	1,50	2,75	0,75
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	1,7 x mankhöjd	1,1 x mankhöjd	0,9 x mankhöjd	1,65 x mankhöjd	0,45 x mankhöjd

Hästar i box skall ha följande utrymmen:

	Enhästsbox		Fölningsbox	
	area, m ²	kortaste sida, m	area, m ²	kortaste sida, m
Ponny A	4,0	1,60	4,5	1,90
Ponny B	5,0	1,90	6,5	2,30
Ponny C	6,0	2,10	7,5	2,50
Ponny D	7,0	2,20	8,5	2,60
Liten häst	8,0	2,35	10,0	2,80
Stor häst	9,0	2,50	11,0	3,00
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	(1,8 x mankhöjd) ²	1,5 x mankhöjd	(2,0 x mankhöjd) ²	1,8 x mankhöjd

Takhöjden i stallet skall vara 1,5 x mankhöjden, dock lägst 2,2 m. I boxväggar och spiltorsväggar skall avstånd mellan vägg och tak vara mindre än 150 mm eller mer än 450 mm och avståndet mellan vägg eller boxdörr och golv mindre än 35 mm.

Fria öppningar i galler för stor och liten häst bör för stående galler vara mindre än 25 mm eller 65-85 mm och för liggande galler mindre än 85 mm eller 160-200 mm eller mer än 450 mm.

36 §. Utrymmeskrav för kycklingar och värphöns på golv

Kycklingarnas ålder	Antal kycklingar/m ²	Längden vid utfodringstrågets kant per kyckling	Längden vid vattenstrågets kant per kyckling	Antal kycklingar per rund vattenbehållare
0-6 veckor	25	2 cm	0,5 cm	150
7-12 veckor	15	5 cm	0,65 cm	100
13-18 veckor	10	5 cm	0,65 cm	100

I utrymmen för fullvuxna värphöns får det högst finnas 30 kg värphöns/m².

37 §. Utrymmeskrav för övriga fjäderfå på golv

Avelsdjur skall ha följande utrymmen:

	Golvarea		Vårprede			
	Enbart inomhus, djur/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, djur/m ²	Längd, m	Bredd, m	Höjd, m	Foderautomat/100 djur
Kalkoner	2		0,5	0,4	0,6	2
Gäss	1	2	0,6	0,6	0,6	3
Ankor	2	4	0,4	0,4	0,5	2

En rastgård bör vara minst dubbelt så stor som vad som föreskrivs som minsta mått för inomhusutrymme.

Slaktdjur skall ha följande utrymme:

	Ålder, veckor	Golvarea		Foderautomat/100 djur	Vattenbehållare/100 djur
		Enbart inomhus, kg/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, kg/m ²		
Slaktkyckling	fullvuxen	30		1	1
Kalkoner	0-12	30		1,5	1
Kalkoner	13-18	30		3,0	2
Gäss ^{1,2}		14	18	4,0	4
Ankor ¹		16	20	3,0	3

Runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring), rakt vattenstråg 9 mm/djur.

¹Under första uppfödningssveckan får beläggningen var högst 15 djur/m². Beläggningen skall därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.

²Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård: golvarea i liggshall 32 kg/m², rastgård 10 ggr liggallsarea.

38 §. Utrymmeskrav för strutsfåglar

Fågelart och ålder	Max antal fåglar	Djurstall Fällans minsta yta (m ²)	Rasthage	
			Minsta yta/fågel (m ²)	Rasthagens minsta yta (m ²)
Struts, emu och nandu (Rhea Americana) < fyra dagar	40	1		
Struts > 4 dagar - 3 veckor	40	5	10	100
Emu och nandu > 4 d - 3 v	40	5	5	75
Struts > 3 v - 6 mån	40 ³	15	10-40	100-1000 ⁴
Emu och nandu > 3 v - 6 mån	40 ³	10	20	100-500 ⁴
Struts > 6 mån - 1 år		30	800/3	1000
Emu och nandu > 6 mån - 1 år		20	150	500
Struts > 1 år - köns mogen		30	1000/3	1000
Emu och nandu > 1 år - köns mogen		20	200	500
Vuxen struts	⁵	30	2000/3	1000
Vuxen emu och nandu	1+1 ⁵	30	250	500

³ Om kycklingarna är av samma storlek.

⁴ Utrymmet skall ställas i relation till fågelns ålder.

⁵ Om mer än en avelsgrupp finns inom samma område är det viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra.

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Bestämmelsen i 7 § 5 mom gäller från den 1 januari 2005.

K 25 Djurtransportförordning 29.9.1998/97

Rådets direktiv 91/628/EEG, 95/29/EG

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på transport av alla typer av djur inom landskapet Åland, mellan landskapet och riket samt mellan landskapet och ett annat land. Med undantag av 1-7 §§ tillämpas inte denna förordning på transporter där resans totala längd är högst 50 km. Inte heller vid transport av djur i icke-kommersiellt syfte och av något enskilt djur som ledsagas av en fysisk person som ansvarar för djuret under transporten eller vid transport av sällskapsdjur som följer sin ägare på en privat resa tillämpas ovannämnda paragrafer.

Då en boskapsuppfödare med eget fordon flyttar djur från en betesmark till en annan utan att det sker i förvärvssyfte tillämpas endast 1-3 §§ samt i tillämpliga delar 4-7 §§.

2 §. Förberedelser och förutsättningar för transport

Djurens välbefinnande skall tillgodoses under transporten och de skall ges vatten, föda och vila med lämpliga intervall.

Djur får inte transporteras om de inte är i tillräckligt bra kondition för att klara resan. Mer än lindrigt sjuka eller skadade djur får inte transporteras annat än till slakt eller avlivning eller till veterinär, om transporten inte utsätter dem för ytterligare lidande. Större allvarligt sjuka hovdjur får endast transporteras efter tillstånd av en veterinär.

Djuren skall transporteras till bestämmelseorten utan onödiga dröjsmål.

3 §. Person som ansvarar för transporten

Djuren skall under transporten åtföljas av en skötare såvida inte transportören utför skötarens uppgifter eller djuren transporteras i ett väl ventilerat fordon och vid behov har tillgång till foder och vatten.

4 §. Allmänna krav på transportfordon

Transportfordonen skall vara trygga och säkra och anpassade till djurarten som transporteras. Dörrarna till transportutrymmet skall vara konstruerade så att djuren inte riskerar att falla ut när dörrarna öppnas. I utrymmet får det inte finnas några vassa kanter eller utskjutande föremål som kan skada djuren. Skiljeväggar, skrank eller bommar som används för att skilja djuren åt eller stödja dem under transporten skall vara anpassade till djurens storlek.

Golven skall vara halksäkra och öppningar i perforerade golv skall ha släta kanter och vara så små att djuren inte riskerar att skada sig under transporten. På golvet skall det finnas tillräckligt med strö för absorbering av sekret om inte avlägsnandet av sekretet kan ordnas på något annat lika effektivt sätt. I fordonets lastutrymme skall det finnas tillräcklig belysning så att djuren kan lastas och skötas på bästa sätt. Ventila-

tionen skall vara tillräcklig och förhindra uppkomsten av kondens inne i lastutrymmet. Avgaser får inte komma in till djuren. I fordonet skall det finnas nödslaktutrustning.

Djur som normalt hålls åtskilda skall även transporteras åtskilda från varandra.

Djur får inte transporteras i en personbils bagageutrymme såvida inte bagageutrymmet har en öppen förbindelse med bilens passagerarutrymme och djuren inte utsätts för onödigt lidande.

Framgår det inte av transportemballaget att det innehåller levande djur skall det på emballaget finnas en märkning med innehåll och en upplysning att djuren skall hållas i upprätt ställning.

Fordon som lastats med djur skall köras så försiktigt att djuren inte löper risk att skadas.

5 §. Lastning och avlastning

Innan djuren lastas skall fordonet vara rent och vid behov desinficerat. Broar, ramper och lastningshissar skall ha halksäkra golv och vid behov tillräckligt höga och kompakta sidoskydd för att undvika att djuren faller av. Lutningen på ramperna skall vara så liten som möjligt. Ämnen som används för att förhindra frysning av lastnings- och avlastningsutrustningen får inte vara farliga eller giftiga för djuren.

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varsamhet och om möjligt genom att utnyttja djurens naturliga flockinstinkt. Djuren får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödig smärta. Elektriska påfösare får endast användas på fullvuxna nötkreatur och svin om det är absolut nödvändigt och bara när djuren kan röra sig utan hinder. Stötarna får inte ges onödigt tätt och endast under en sekund mot bakpartiets muskulatur.

I fordonet skall djuren placeras så att de inte trängs, smutsar ned eller skadar varandra. Djuren skall vid behov skyddas mot fordonets rörelser genom stödjande skiljeväggar, skrank eller bommar. Burar, lådor och andra transportemballage skall fästas så att de inte kan förskjutas, och placeras så att alla djuren får tillräckligt med luft och inte smutsar ned varandra. Djuren skall lastas så att fordonet inte blir instabilt. Under transport och hantering skall transportbehållarna hållas upprätta, och de får inte utsättas för kraftiga krängningar eller skakningar.

Om djur hålls tjuvrade under transporten, skall de rep eller fästnanordningar som används vara så starka att de inte går av under resan. Repen och fästnanordningarna skall avpassas och regleras så att djuren inte kvävs eller skadas på något annat sätt eller hindras från att lägga sig ned, äta eller dricka. Djur får inte transporteras med sammanbundna ben, utom om det är absolut nödvändigt på grund av att djuret lider av en sjukdom eller är svårhanterligt. Djur får inte bindas vid hornen eller vid nosringen.

Transporteras utöver djur också annan last i ett fordon skall lasten säkras så att risken för att djuren skadar sig elimineras. På fordonet får inte varor som kan äventyra djurens välbefinnande lastas.

Djur som har dött under transporten samt använt strö och sekret skall avlägsnas så snart som möjligt.

6 §. Sjötransport

Djurtransportutrymmena på fartyg skall vara försedda med adekvat dränering om inte djuren transporteras i ett fordon som lastas på fartyget. Det skall finnas obehindrat tillträde till djurens utrymmen så att de kan skötas under resan. När fordon som innehåller djur lastas på ett fartyg skall det ses till att ventilationen är tillräcklig under hela resan. Fordonen skall fästas stadigt i fartyget. På fartyget skall det finnas möjlighet att isolera och hjälpa eller nödslakta djur som insjuknat eller skadats.

7 §. Lufttransport

Vid lufttransport av djur skall Internationella lufttransportorganisationens (International Air Transport Association, IATA) bestämmelser följas. Extremt höga eller låga temperaturer eller förändringar i lufttrycket får inte förekomma under flygningen.

2 kap. Tillstånd att transportera djur och register över djurtransportörer**8 §. Ansökan om tillstånd att transportera djur**

För att få transportera djur eller hyra ut eller på annat sätt överlåta djurtransportfordon i förvärvssyfte krävs tillstånd av landskapsstyrelsen. I transportansökan, som skriftligen lämnas till landskapsstyrelsen, skall följande uppgifter finnas med:

- 1) sökandens namn och fullständiga adress,
- 2) den firma som eventuellt kommer att användas i verksamheten,
- 3) inom vilket område transportverksamheten i huvudsak skall bedrivas och vilka djur verksamheten i huvudsak gäller,
- 4) vilka fordon som kommer att användas för transporterna,
- 5) när verksamheten skall inledas, samt
- 6) andra upplysningar som landskapsstyrelsen kräver.

Till ansökan om tillstånd skall fogas

1) en kopia av bolagsordningen eller stadgarna samt registerutdrag, om sökanden är ett bolag, ett andelslag eller någon annan sammanslutning, och

2) en utredning om den personal som ansvarar för transporten och om personalens behörighet.

När ansökan om tillstånd för uthyrning eller annan överlåtelse av djurtransportfordon i förvärvssyfte görs, iakttas ovanstående i tillämpliga delar.

Tillstånd krävs inte av en djurtransportör som är etablerad i en stat utanför Europeiska gemenskapen om transportören lämnar landskapsstyrelsen en skriftlig förbindelse om att stadgandena och bestämmelserna om djurskydd iakttas vid djurtransporterna samt bifogar ett intyg om att de personer som ansvarar för transporterna har den utbildning eller praktiska erfarenhet som krävs för transport av djur samt för hantering och skötsel av djuren i samband med transporten.

9 §. Register över djurtransportörer

Landskapsstyrelsen för ett register över de djurtransportörer som har beviljats tillstånd att idka verk-

samheten. I registret antecknas följande uppgifter:

1) namn och adress på den som har beviljats tillstånd att transportera djur,

2) namn och adress på de personer som ansvarar för djurtransporterna,

3) den typ av transportmateriel som används och materielens registreringsnummer eller andra uppgifter som behövs för identifikation av transportmaterielen eller transportmedlen,

4) uppgifter som gäller beviljande och återkallande av tillståndet samt andra åtgärder som hänför sig till det, samt

5) uppgifter om den förbindelse som en djurtransportör som är etablerad i en stat utanför Europeiska gemenskapen har lämnat.

Landskapsstyrelsen lämnar de uppgifter ur sitt register som avses i 1 mom. 1-4 punkten till jord- och skogsbruksministeriet.

10 §. Beviljande och återkallande av tillstånd

Tillstånd beviljas, om

1) sökanden eller någon som är anställd hos honom har den utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet som behövs för transport av djur samt för hantering och skötsel av dem i samband med transporten; denna behörighet krävs dock inte, om en verksamhetsidkare utan att själv transportera djur endast hyr ut eller annars överlåter transportfordon för djurtransport till någon annan, och

2) sökanden har tillgång till transportfordon som är lämpliga för djurtransporter.

Landskapsstyrelsen kan återkalla ett tillstånd, om den som beviljats tillståndet inte följer bestämmelserna i djurskyddslagen eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser eller de villkor som ställs i tillståndet, eller om någon av de förutsättningar för beviljande av tillstånd som nämns i 1 mom. inte längre föreligger.

11 §. Anmälan om förändringar

Den som beviljats tillstånd att transportera djur är skyldig att meddela landskapsstyrelsen då någon förändring sker avseende någon av de uppgifter som har lämnats enligt 8 § eller andra förutsättningar för tillståndet ändras.

12 §. Djurtransportörens uppgifter

Djurtransportören ansvarar för transporten och skötseln av djuren under transporten. Djurtransportören ansvarar för att eventuell färdplan upprättas, visas för tjänsteveterinären för utfärdande av ett hälsointyg samt fylls i under transporten. Beroende på djurarten och transportsättet skall djurtransportören dessutom se till att de maximala transporttider och viloperioder för djuren som stadgas i 4 kap. iakttas under transporten. Djurtransportören skall se till att djuren utan dröjsmål transporteras till sin bestämmelseort och att de vattnas, utfodras och vid behov mjölkas på ett lämpligt sätt och med lämpliga mellanrum under transporten.

3 kap. Handlingar som medföljer djurtransporter

13 §. Identifikation av djuren

En transport skall åtföljas av en handling som anger djurens ursprung och ägare eller innehavare, avsändningsorten och bestämmelseorten samt datum och klockslag för avfärden. Handlingen skall på begäran visas för de tillsynsmyndigheter som anges i djurskyddslagen.

14 §. Färdplan

En färdplan skall upprättas för över åtta timmar långa transporter av nötkreatur, hovdjur, får, getter och svin. Färdplanen skall göras upp för hela resan och inkludera eventuella mellan- och omlastningsstationer samt andra uppgifter som landskapsstyrelsen bestämmer. Om ett hälsointyg dessutom krävs för transporten skall hälsointygets nummer antecknas på färdplanen, som skall stämpas av den tjänsteveterinär som har utfört kontrollen. Färdplanen skall under resan förvaras som bilaga till hälsocertifikatet och på begäran uppvisas för de tillsynsmyndigheter som anges i djurskyddslagen.

Efter transporten skall djurtransportören lämna färdplanen i original till tjänsteveterinären på avsändningsorten. En kopia av planen skall förvaras i ett år från det att resan upphört.

4 kap. Transporttidens längd, med undantag av flygtransporter, för nötkreatur, hovdjur, får, getter och svin

15 §. Maximal transporttid

Transporttidens längd vid vägtransporter och sjötransporter av animalieproduktionsdjur får inte överstiga åtta timmar såvida inte fordonet uppfyller följande krav.

I fordonet skall det vara möjligt att använda flyttbara skiljeväggar, skrank eller bommar för att bilda bås och det skall vara möjligt att direkt komma fram till de inlastade djuren. Lastutrymmet skall vara försett med luftkonditionering och ett vattningssystem som kan kopplas in under pauserna. På golvet skall det finnas så mycket strö som transporttiden förutsätter och i fordonet måste det finnas för djurarten lämpligt foder i tillräckliga mängder.

Djuren skall dessutom få vila, äta och dricka så som stadgas i detta kapitel.

16 §. Förlängning av transporttiden vid vägtransport

Icke avvanda kalvar, lamm, killingar och föl, vilka utfodras med mjölk, samt icke avvanda spädkrisar får transporteras i högst nio timmar utan viloperiod. Efter detta måste de få vila minst en timme, under vilken de skall få dricka och vid behov utfodras. Efter viloperioden får transporten fortsätta i högst nio timmar.

Svin får transporteras i högst 24 timmar utan viloperiod. Under resan skall de hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

Hovdjur, med undantag av de registrerade hästar som avses i rådets direktiv om djurhälsovillkor vid rörelse och import av hästdjur från tredje land (90/426/EEG),

får transporteras i högst 24 timmar utan viloperiod. Under resan skall djuren vattnas och vid behov utfodras med åtta timmars mellanrum.

Andra djur som avses i detta kapitel, utom de som nämns i 1-3 mom. får transporteras i högst 14 timmar utan viloperiod. Efter detta måste de få vila i minst en timme, under vilken de skall vattnas och vid behov utfodras. Efter viloperioden får transporten fortsätta i högst 14 timmar.

Efter de maximala transporttider som anges i 1-4 mom. skall djuren lastas ur, vattnas och utfodras samt få en vilotid på minst 24 timmar innan de lastas på nytt.

17 §. Förlängning av transporttiden vid sjötransport

Utan hinder av vad som stadgas om transporttidens längd får transporttiden förlängas vid sjötransport, om fordonet uppfyller de särskilda krav som anges i 15 §. Vid sjötransport skall då, beroende på djurarten, stadgandena i 16 § iaktas, med undantag av den maximala transporttiden och viloperioderna.

Om sjötransporten sker mellan två platser inom Europeiska unionens område, på en direkt och regelbundet trafikerad linje så, att fordonet lastas på fartyget utan att djuren lastas ur, skall djuren lastas ur fordonet i bestämmelsehamnen eller i närhet av den och ges vila.

18 §. Förlängning av den maximala transporttiden i djurens intresse

När djurens intresse förutsätter detta, får den maximala transporttid som anges i 16 § förlängas med högst två timmar vid vägtransporter och de transporter som anges i 17 § 2 mom., i sådana fall där bestämmelseorten är nära när den maximala transporttiden löper ut.

5 kap. Transport av tama hovdjur, nötkreatur, får, getter och svin

19 §. Transport

Djur får inte transporteras omedelbart före eller efter nedkomst och nyfödda djur får inte transporteras förrän naveln är helt läkt.

Efter en transport över åtta timmar skall djuren hållas under uppsikt med beaktande av djurens hälsotillstånd under 4-5 dagar om de inte skall slaktas snart efter transporten.

Särskilda bestämmelser för vissa djurslag

20 §. Tama hovdjur

Hovdjur får inte transporteras i fordon med mer än ett plan. Vid transport av hästar skall utsatta kroppsdelar vid behov skyddas med kroppsskydd. Hovdjur skall transporteras i individuella spiltor eller bås om de är aggressiva mot varandra. Transporteras de i grupp skall djurens bakhovar vara oskodda. Hovdjur med undantag av oskolade föl skall bära grimma när de transporteras i grupp.

21 §. Nötkreatur

Mjölkkande kor skall mjölkas två gånger per dygn och inte med mer än 15 timmars mellanrum.

22 §. Svin

Vid transport av svin skall temperaturen och ventilationen i transportutrymmet kontrolleras med jämna mellanrum. Vid behov skall svinen kylas ner med en lätt vattendusch.

6 kap. Transport av fjäderfä, andra tamfåglar, tama kaniner samt hundar och katter**23 §. Fjäderfä och andra tamfåglar**

Fåglarna skall lastas i dämpad belysning. Vid hanteringen av fåglar och transportemballage som innehåller fåglar skall särskild försiktighet iakttagas. Vid lastning av burhöns skall transportlådor, burar eller liknande placeras så nära hönsburarna som möjligt. Fåglarna tas försiktigt ur burarna med en hand under bröstet och en hand över vingarna för att skydda fågeln från skador. De transportemballage som används skall vara så konstruerade att fåglarna inte kan sticka ut huvud eller ben ur transportemballaget.

Fjäderfä samt andra tamfåglar och tama kaniner skall ha tillgång till vatten och lämplig föda under resan, om den inte pågår mindre än 12 timmar när lastnings- och avlastningstiden inte inräknas. Fågelungar behöver dock inte ha tillgång till vatten eller föda, om resan pågår mindre än 24 timmar och fullgörs inom 72 timmar efter kläckningen.

24 §. Tama hundar och katter

Om hundar transporteras i en släpvagn efter ett fordon skall höjden på det utrymme som hunden har till sitt förfogande vara 5 cm högre än höjden till hjässan när hunden står upp, 20 cm längre än hunden är lång från nos till svanskota och dubbelt så bred som hundens bringa. Hunden skall transporteras i ett transportemballage som lastas i transportutrymmet. Släpva- gen skall dessutom vara försedd med fönster eller lämplig belysning. Under löptiden transporteras han och hondjur åtskilda från varandra.

Tama hundar och tama katter skall under resan vattnas med minst 12 timmars och utfodras med minst 24 timmars mellanrum.

7 kap. Andra än ovan nämnda däggdjur samt fiskar och växelvarma djur**25 §. Allmänna regler**

Vid transport av dessa arter är det extra viktigt att temperaturen är den rätta och att ventilationen fungerar. Ventilationshål får inte vara så stora att djuret kan komma i kontakt med människor som hanterar transportemballaget. Djur som kan vara farliga för varandra skall transporteras åtskilda. På transportemballaget skall det finnas en upplysning om att transportemballaget innehåller vilda, skygga eller farliga djur. Är djuret giftigt skall det också anges. Transportemballaget skall ha en sådan höjd att djuret kan stå i naturlig ställning men inte resa sig på bakbenen. Transportemballagets tak skall madrasseras. Med transporten skall

följa skriftliga instruktioner om djurets skötsel samt uppgifter om eventuella lugnande läkemedel som har använts, dosering och den tidpunkt då läkemedlet gavs. Djur som tagits upp i konventionen om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, CITES-konventionen), skall transporteras i enlighet med CITES bestämmelser för transport och förberedelse för avsändning av levande vilda djur och växter.

26 §. Hornbärande djur

Hornbärande djur med basthorn får inte transporteras om inte transporten är absolut nödvändig för djurets välbefinnande. Man skall då se till att hornen inte kan fastna i transportemballaget. Mufloner skall transporteras åtskilda från varandra.

27 §. Vildsvin

Transporter av vildsvin under sex månader får ske i grupper om högst 15 svin. Vildsvin som är äldre än sex månader skall transporteras åtskilda från varandra.

28 §. Pälsdjur

Fullvuxna pälsdjur skall transporteras åtskilda i var sitt transportemballage. Transportemballaget skall minst ha följande inermått:

	Räv	Mink och iller
Längd	70 cm	49 cm
Bredd	40 cm	17 cm
Höjd	50 cm	15 cm

Pälsdjur skall vattnas under en transport som varar längre tid än tre timmar och utfodras under en transport som varar längre tid än 24 timmar.

29 §. Strutsfåglar

Ungar till struts, emu och vanlig nandu (*Rhea Americana*) skall transporteras i uppvärmda transportemballage så att temperaturen motsvarar ungarernas värmebehov.

30 §. Fiskar

Vid transport av fiskar skall vattnets temperatur och syrehalt vara, och hållas på en lämplig nivå för fiskarten i fråga.

31 §. Fåglar

Fåglar skall transporteras i halvskygning och får inte utsättas för drag eller för mycket ljus. I transportutrymmet för burfåglar skall det finnas sittpinnar som är anpassade till fåglarnas storlek. Samtliga fåglar måste få rum på pinnarna samtidigt. Stora papegojor transporteras åtskilda från varandra. Vid transport av oroliga fåglar skall transportemballagets tak vara madrasserat.

32 §. Kräl och groddjur

Vid transport av dessa arter är det viktigt att temperaturen och luftfuktigheten är den rätta för arten. Transportemballage för ormar och ödlor skall madrasseras med lämpligt material.

8 kap. Utrymmeskrav för vissa djurarter

33 §. Vägtransporter

Djur	Yta, m ² / djur	Anmärkningar
Fullvuxna hästar	1,75	Dessa siffror kan variera med högst 10 % för fullvuxna djur och med högst 20 % för föl och ungdjur beroende på djurens vikt och storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid. *2,4 om resan är längre än 48 tim. Föl och ungdjur skall kunna ligga ner under långa resor.
Unghästar 6-24 månader	1,2*	
Ponnyer (max 143 cm)	1,0	
Föl 0-6 månader	1,4	
Kalvar medelvikt 50 kg	0,30-0,40	Dessa siffror kan variera beroende på djurens vikt och storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid.
Kalvar medelvikt 110 kg	0,40-0,70	
Kalvar medelvikt 200 kg	0,70-0,95	
Boskap medelvikt 325 kg	0,95-1,30	
Boskap medelvikt 550 kg	1,30-1,60	
Boskap medelvikt >700 kg	>1,60	
Lamm och klippta får <55 kg	0,20-0,30	Dessa siffror kan variera beroende på djurens ras, storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid. För lamm under 26 kg kan beläggningsgraden vara under 0,20
Lamm och klippta får >55 kg	>0,30	
Oklippta får <55 kg	0,30-0,40	
Oklippta får >55 kg	>0,40	
Högdräktiga tackor <55 kg	0,40-0,50	
Högdräktiga tackor >55 kg	>0,50	
Getter <35 kg	0,20-0,30	
Getter 35-55 kg	0,30-0,40	
Getter >55 kg	0,40-0,75	
Högdräktiga getter <55 kg	0,40-0,50	
Högdräktiga getter >55 kg	>0,50	
Svin		Grisarna måste kunna ligga ner och stå upp i sin naturliga ställning. Beläggningsgraden för grisar på ca 100 kg bör därför inte överskrida 235 kg/m ² . Grisarnas ras, storlek och fysiska tillstånd kan göra det nödvändigt att öka ovannämnda minsta golvyta. Ytan kan också variera med upp till 20 % beroende på väderleksförhållanden och transporttid.

34 §. Luftransporter

	Yta, m ² / djur	Anmärkning
Hästar 0-100 kg	0,42	
100-200 kg	0,66	
200-300 kg	0,87	
300-400 kg	1,04	
400-500 kg	1,19	
500-600 kg	1,34	
600-700 kg	1,51	
700-800 kg	1,73	
Kalvar medelvikt 50 kg	0,23	
Kalvar medelvikt 70 kg	0,28	
Boskap medelvikt 300 kg	0,84	
Boskap medelvikt 500 kg	1,27	
Får och getter medelvikt 25 kg	0,20	
Får och getter medelvikt 50 kg	0,30	
Får och getter medelvikt 75 kg	0,40	
Svin medelvikt 15 kg	0,13	Beläggningsgraden bör vara relativt hög för att undvika skador på djuren vid start, landning eller tur-bulens. Dock måste alla djuren kunna ligga ner samtidigt. Hänsyn tas även till klimatet, den totala transporttiden och ankomsttiden vid bestämning av beläggningsgraden.
Svin medelvikt 25 kg	0,15	
Svin medelvikt 50 kg	0,35	
Svin medelvikt 100 kg	0,5	

35 §. Sjötransporter

Djurslag levande vikt i kg	Yta, m ² / djur	Anmärkningar
Hästar 200-300 kg	1,0-1,2	
300-400 kg	1,2-1,5	
400-500 kg	1,5-1,75	
500-600 kg	1,75-2,0	
600-700 kg	2,0-2,25	
Nötkreatur 200-300 kg	0,85-1,1	
300-400 kg	1,1-1,35	
400-500 kg	1,35-1,55	
500-600 kg	1,55-1,8	
600-700 kg	1,8-2,1	
Får och getter 20-30 kg	0,24-0,27	
30-40 kg	0,27-0,29	
40-50 kg	0,29-0,32	
50-60 kg	0,32-0,34	
60-70 kg	0,34-0,39	
Svin 10 kg eller mindre	0,20	
20 kg	0,28	
45 kg	0,37	
70 kg	0,60	
100 kg	0,85	
140 kg	0,95	
180 kg	1,10	
270 kg	1,50	

<i>Fjäderfä i container</i>	<i>Yta, cm²/kg</i>	<i>Anmärkning</i>
Fjäderfä <1,6 kg	180-200	Dessa siffror kan variera beroende på fåglarnas vikt och storlek, deras fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttiden. Gäller alla färdsätt.
Fjäderfä 1,6-3,0 kg	160	
Fjäderfä 3,0-5,0 kg	115	
Fjäderfä <5,0 kg	105	
Dagsgamla kycklingar	21-25 cm ² /djur	

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

K 26 LF om slakt och avlivning av djur 29.9.1998/98

Rådets direktiv 93/119/EG

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning gäller vid förflyttning, uppställning, fasthållning, bedövning, slakt och avlivning av djur som föds upp för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter samt för avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning. Förordningen gäller inte jakt av vilda djur samt försöksdjursverksamhet som utförs under tillsyn av landskapsstyrelsen.

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med
förflyttning: avlastning av djur eller drivande av djur från avlastningsplattformen, spiltor eller fällor till den lokal eller plats där de ska slaktas,
uppställning: hållande av djur i spiltor, fällor, på övertäckta ytor eller i hagar som används av slakterier för att möjliggöra nödvändig tillsyn av djuren (vatten, foder, vila) innan de slaktas, samt
bedövning: en metod som omedelbart försätter djuret i ett tillstånd av medvetlöshet som varar tills döden inträder.

2 kap. Behandling av djur i slakterier

3 §. Förflyttning och uppställning av djur i slakterier

Slakterier och slaktplatser skall ha lämplig utrustning och hjälpmedel tillgängliga för avlastning och förflyttning av djur.

Djuren skall avlastas så snabbt som möjligt efter ankomsten. Om dröjsmål inte kan undvikas skall de skyddas från extrema väderleksförhållanden och ha tillräcklig ventilation.

Djur som kan skada varandra på grund av art, ålder, kön och ursprung skall hållas och uppställas åtskilda.

Djuren skall skyddas från ogynnsamma väderleksförhållanden och om de varit utsatta för höga temperaturer i fuktigt väder ska de avkylas på lämpligt sätt.

Djurens hälsotillstånd skall kontrolleras minst varje morgon och kväll.

Djur som skadats eller insjuknat under transporten eller uppställningen, liksom inte avvanda djur, slaktas omedelbart. Är detta inte möjligt skall de skiljas åt och slaktas snarast eller inom två timmar. Djur som inte kan gå får inte släpas till slaktplatsen utan skall avlivas där det ligger eller, om det inte förorsakar djuret onödigt lidande, transporteras till platsen för nödslakt på en vagn eller liknande.

Utrustning för avlastning av djur, ramper, broar och lastningshissar skall ha halksäkra golv samt lämpliga sidoskydd för att förhindra att djur faller av.

Utgångs- och ingångsramper skall ha minsta möjliga lutning och vid behov förses med tvärlåar.

4 §. Behandling av slaktdjur

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varsamhet. Djuren får inte skrämmas, hetsas, vältas omkull eller behandlas illa. De får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödigt smärta.

Under avlastning och förflyttning skall djuren ha tillräcklig tid på sig att förflytta sig samt fri sikt framåt och fri passage så att stickningar inte uppstår. Drivgångarna skall konstrueras så att risken för att djuren skadas är så liten som möjligt och vara inrättade så att deras flockinstinkt utnyttjas. Vid behov skall djuren förflyttas ett i sänder. Drivning och tvång av djur som vägrar röra på sig skall vara så lindrig som möjligt. Elektriska påfösare får endast användas på fullvuxna nötkreatur och svin om det är absolut nödvändigt och bara när djuren kan röra sig utan hinder. Stötarna får inte ges onödigt tätt och endast under en sekund mot bakpartiets muskulatur.

Man får inte utdela slag, sparkar eller trycka på särskilt ömma delar på djurets kropp. Djurens svansar får inte krossas, vridas eller brytas och djurens ögon får inte gripas.

5 §. Uppställning

Djur som inte omedelbart efter ankomsten förs till slakt skall hela tiden ha dricksvatten tillgängligt. Djur som inte har slaktats inom 12 timmar efter ankomsten skall utfodras och därefter ges måttliga mängder mat med lämpliga mellanrum. Djur som hålls på *slakterier* i mer än 12 timmar skall uppställas och i förekommande fall tjudras på ett sådant sätt att de utan svårigheter kan lägga sig ned. Djur som inte tjudras skall utfodras på ett sådant sätt att de kan äta ostörda. Uppställningsplatserna skall vara trygga och tillräckligt rymliga för de djur som hålls där samt i övrigt uppfylla de krav som ställs på stall och utrymmen för djur enligt djurskyddsförordningen. I utomhusfällor skall lämpligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden finnas.

Djur får inte föras till *slaktplatsen* om det inte omedelbart skall slaktas.

6 §. Djur i containrar

Containrar och andra transportemballage som innehåller djur skall hanteras med varsamhet och avlastas

horisontellt. Djur som levereras i containrar med perforerade golv skall avlastas med särskild varsamhet för att undgå skador. Vid behov skall djuren avlastas från containrarna ett och ett. Djur som har transportrats i containrar skall slaktas så snabbt som möjligt. I annat fall skall de, om nödvändigt, vattnas och utfordras med lämpliga mellanrum. Fjäderfä som hämtats till slakt skall hållas torra.

7 §. *Fasthållning av djur före bedövning, slakt eller avlivning*

Djur skall hållas fast på ett lämpligt sätt som inte utsätter dem för onödig smärta, lidande eller skador. Djurens ben får inte bindas ihop och djur får inte hängas upp före bedövning eller avlivning. Fjäderfän och kaniner får dock hängas upp före slakt under förutsättning att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuren, vid tidpunkten för bedövning, befinner sig i ett tillräckligt avslappnat tillstånd för att bedövningen skall kunna utföras effektivt och utan onödiga dröjsmål.

Fasthållning av djur i fasthållningsutrustning skall under inga omständigheter avse upphängning.

Djur som bedövas eller avlivs genom att ett mekaniskt instrument eller elektrisk ström används mot huvudet skall hållas fast i en ställning som gör att utrustningen kan användas enkelt och exakt under en lämplig tidsrymd.

Elektrisk bedövningsutrustning får inte användas som ett sätt att fasthålla eller immobilisera djuren, eller för att förmå dem att flytta på sig.

För att begränsa djurens rörelseförmåga får mekaniska transportanordningar, burar, bedövningsbåsar eller någon annan motsvarande inhängnad där djuret kan stå upprätt användas. Djurens huvudrörelser får inte begränsas innan bedövaren är klar att bedöva djuret. För att begränsa nötkreaturs och hovdjurs huvudrörelser får halsrem, gramma eller betsel användas.

Den utrustning som används för bedövning av djur skall vara sådan att bedövningen kan utföras snabbt och effektivt. Utrustningen skall hållas ren. I slakterierna och på slaktplatserna skall det även finnas ett reservbedövningsinstrument som kan användas om det ordinarie bedövningsinstrumentet av någon anledning inte fungerar.

Djuret får inte drivas till bedövning förrän bedövaren är klar att omedelbart bedöva djuret. Ett djur får inte bedövas om det inte är möjligt att tappa djuret på blod omedelbart efter bedövningen. Om slakten avbryts får ett levande djur inte lämnas i bedövningsbåset eller på annan plats där bedövningen utförs.

Besiktningsveterinären ansvarar för att bedövaren vet när djuret är lämpligt bedövat.

3 kap. *Bedövning eller avlivning av djur med undantag för pälsdjur*

8 §. *Skjutning och mekanisk anordning som tränger in i hjärnan (bultpistol)*

Alla djur som skall slaktas får bedövas genom skjutning.

Skjutvapnet och den mekaniska anordningen som tränger in i hjärnan skall vara tillräckligt effektiva med tanke på djurets storlek och djurart.

Bultpistol får användas vid bedövning av hovdjur som hålls som husdjur, nötkreatur, får, getter, svin samt strutsfåglar och kaniner.

Bultpistolen skall placeras så att projektilen drivs in i hjärnbarken. Bedövaren skall kontrollera att bulten återgår till utgångsläget efter varje skott. Om den inte gör detta får instrumentet inte användas igen förrän det har lagats.

9 §. *Bedövningspunkten hos nötkreatur*

Vid bedövning av nötkreatur med undantag av tjuurar och kalvar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan mitt emellan hjässan och ögonen och i rätt vinkel mot pannbenet.

Bedövningspunkten hos tjuurar ligger en cm på sidan om bedövningspunkten hos övriga nötkreatur medan bedövningspunkten hos kalvar ligger något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen.

10 §. *Bedövningspunkten hos svin*

Vid bedövning av svin med undantag av galtar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan 2,5 cm ovanför ögonnivån och i en rätt vinkel mot pannbenet. Bedövningspunkten hos galtar ligger 5 cm ovanför ögonnivån på sidan om kraniets mittlinje.

11 §. *Bedövningspunkten hos får och getter*

Vid bedövning av hornlösa får och getter skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot huvudets högsta punkt och i kindbenets riktning.

Vid bedövning av killingar och lamm skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen och i en rätt vinkel mot pannbenet.

Hornbärande får och getter får bedövas med skjutvapen eller bultpistol som riktas mot nacken om hornen hindrar skott genom hjässan. Bedövningspunkten finns genast bakom den kam som löper mellan hornen. Skjutvapnet eller bultpistolen skall riktas mot munnen.

12 §. *Bedövningspunkten hos hästar*

Vid bedövning av hästar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan ovanför skärningspunkten mellan de fiktiva linjer som löper från ena sidans öga till andra sidans öra och i en rätt vinkel mot pannbenet.

13 §. *Bedövningspunkten hos kaniner*

Kaniner bedövas genom att skjutvapnet eller bultpistolen placeras på huvudets högsta punkt och riktas i kindbenets riktning.

14 §. *Bedövning genom slag (concussion stunning)*

Alla djur som skall slaktas får bedövas med ett mekaniskt instrument som utdelar ett icke-penetrerande slag mot huvudet. Användaren skall säkerställa att in-

strumentet placeras i ett lämpligt läge och att rätt patronstorlek används i enlighet med tillverkarens anvisningar för att uppnå en effektiv bedövning utan frakturering på kraniet.

Vid slakt av en liten mängd kaniner kan djuren även bedövas genom slag mot huvudet med något annat lämpligt instrument. Användaren skall försäkra sig om att djuret bedövas effektivt.

15 §. *Bedövning med elektrisk ström*

Nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfä och kaniner som skall slaktas får bedövas med elström.

Elektroder skall placeras så att de omsluter djurets hjärna så att strömmen kan passera genom den och djuret omedelbart förlorar medvetandet. Lämpliga åtgärder skall också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.

När djuren bedövas ett och ett skall utrustningen vara försedd med en anordning som mäter impedansen och förhindrar att apparaten används om kraven på minsta tillåtna strömstyrka inte kan uppnås. Instrumentet skall vidare avge en ljud- eller ljussignal under den tidsrymd som strömmen passerar genom djuret och vara kopplad till en anordning som anger spänning och strömstyrka, vilken skall placeras så att den lätt kan avläsas.

16 §. *Bedövning i vattenbad*

Fjäderfä, med undantag av strutsfåglar, får bedövas i vattenbad.

Vattenbaden skall vara tillräckligt stora och djupa för den typ av fjäderfä som skall slaktas, och får inte svämma över vid ingången. Den elektrod som är nersänkt i vattnet skall löpa längs hela vattenbadets längd. Vattennivån i bedövningsbadet skall kunna regleras för att säkerställa att vattnet väl täcker huvudet på varje fågel som skall bedövas.

Fågelns huvud skall få kontakt med vattnet före vingarna. Fågeln skall hängas stadigt men utan att fågelns fötter kläms åt för mycket i framforslingsmekanismens upphängningskrok. Beröringspunkten mellan fågelns fötter och upphängningskroken skall vid behov fuktas för att säkerställa en god strömgenomgång. Framforslingsmekanismens hastighet skall inte vara större än att fågeln utsätts för elektrisk ström i minst fyra sekunder. Spänningen i bedövningsbadet skall hela tiden vara så stor att den totala strömstyrkan i bedövningsbadet motsvarar den strömstyrka som behövs för att bedöva en fågel multiplicerad med det antal fåglar som samtidigt finns i bedövningsbadet.

Om nödvändigt skall det vara möjligt att ingripa manuellt.

17 §. *Bedövning av svin med koldioxid*

Svin som skall slaktas får bedövas med koldioxid. Koldioxidkoncentrationen i den gas som används skall vara minst 70 volymprocent. Den kammare i vilken svinen kommer i kontakt med gasen och utrustningen som transporterar svinen igenom kammaren skall vara utformad och konstruerad så att svinen inte skadas,

bröstkorgen inte pressas ihop och svinen kan stå upp tills de förlorar medvetandet. Det skall finnas tillräckligt med belysning i framforslingsmekanismen och kammaren för att svinen skall kunna se omgivningen eller andra svin. Kammaren skall vara utrustad med en gashaltmätare som mäter gaskoncentrationen där den är som störst och som avger en tydlig ljud- eller ljussignal om gaskoncentrationen sjunker under den nivå som krävs.

Svinen skall placeras i fallor eller containrar där de kan se varandra och forslas in i kammaren inom 30 sekunder efter det att de kommit in i anläggningen. De skall forslas så snabbt som möjligt från ingången till den plats där gaskoncentrationen är som störst och vara i kontakt med gasen så länge att de med säkerhet förblir medvetslösa fram till dess att de avlivas.

18 §. *Avblödning*

Avblödningen, som skall vara snabb, ymnig och fullständig, får inte påbörjas om djuret verkar vara vid medvetande.

Avblödningen skall påbörjas senast 60 sekunder efter bedövningen om djuret har bedövats genom skjutning eller med en mekanisk anordning som tränger in i hjärnan. På hornbärande får och getter som bedövats med ett skott i nacken skall avblödningen påbörjas inom 15 sekunder efter bedövningen. Om ett djur har bedövats med elström eller genom slag mot huvudet skall avblödningen påbörjas inom 20 sekunder. Har djuret bedövats med koldioxid skall avblödningen påbörjas inom 60 sekunder från det att djuret har avlägsnats från bedövningskammaren.

Avblödningen skall utföras på ett sådant sätt att åtminstone den ena halspulsådern eller det blodkärl från vilken halspulsådern utgår öppnas. Avblödningen är genomförd när minst 30 sekunder gått sedan blodkärlen öppnades och alla hjärnbarkens reflexer har upphört.

Om samma person ansvarar för bedövning, upphissning och avblödning av djuren skall denna person utföra alla dessa åtgärder innan följande djur bedövas.

Om fjäderfä tappas på blod med automatisk halsavskärningsmaskin skall det finnas någon till hands som kan ingripa så att djuren kan slaktas omedelbart i fall utrustningen inte fungerar.

4 kap. *Avlivning av pälsdjur*

19 §. *Med elektrisk ström*

Alla pälsdjur får avlivas med elström. Elektroderna skall placeras på ett sådant sätt att strömmen passerar genom djurets hjärna och med en tillräckligt hög strömstyrka för att orsaka omedelbar medvetslöshet och hjärtstillestånd. På rävar och mårdhundar där elektroderna placeras i mun och rektum skall ström av ett medelvärde på 0,3 ampere användas under minst tre respektive 15 sekunder.

20 §. *Med kolmonoxid*

Alla pälsdjur får avlivas med kolmonoxid. Den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kom-

mer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får föras in i kammaren först när kolmonoxidkoncentrationen är minst en volymprocent. Gaskoncentrationen upprätthålls genom att kolmonoxid kontinuerligt tillförs kammaren via en cylinder.

Utströmningssgas från en motor som är avsedd för detta ändamål får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor om gasen är tillräckligt avkyld, filterrad och fri från irriterande ämnen eller gaser.

Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

21 §. Med koldioxid

Mårddjur och chinchillor får avlivas med koldioxid. Kammaren i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får inte föras in i kammaren förrän luften innehåller minst 20 volymprocent koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

22 §. Med skjutvapen och mekaniska instrument med penetrerande bult

Alla pälsdjur får avlivas med skjutvapen eller med ett lämpligt instrument med penetrerande bult som drivs in i hjärnan. Används ett instrument med penetrerande bult skall djuret därefter omedelbart avblödas. Pälsdjur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

23 §. Med narkosmedel

En veterinär får avliva ett pälsdjur med lämpligt narkosmedel på sådant sätt och i sådana doser att djuret omedelbart försätts i medvetslöshet och avlider.

5 kap. Avlivning av övriga animalieproduktionsdjur

24 §. Tillåtna avlivningsmetoder

Animalieproduktionsdjur får avlivas med skjutvapen. Djur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

Fjäderfä får avlivas genom halsavskärning.

25 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar och embryon i kläckningsavfall med mekanisk utrustning

Dagsgamla kycklingar skall avlivas med en utrustning som har snabbt roterande knivar, stift eller en kross. I anläggningen får inte fler djur placeras än vad den är dimensionerad för. För att omedelbart avliva levande embryon skall allt kläckningsavfall behandlas i den mekaniska utrustning som avses ovan.

26 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar med koldioxid

Dagsgamla kycklingar skall föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i utrymmet tills de avlidit. Nya djur får inte placeras i utrymmet förrän de tidigare djuren har dött.

6 kap. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

27 §. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

Vid avlivning av djur för bekämpning eller diagnostisering av djursjukdomar får varje metod som tillåts ovan användas om den garanterar en säker död. En veterinär kan även ge tillstånd till någon annan avlivningsmetod om det är nödvändigt för att bekämpa eller diagnostisera en djursjukdom. Om den avlivningsmetod som används inte omedelbart leder till döden skall nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuret avlivas så snabbt som möjligt och under alla omständigheter innan det återfått medvetandet.

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

K 27 LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål 10.9.1998/99

Rådets direktiv 86/609/EEG

1 §. Syfte

Föreskrifterna i denna förordning meddelas med anledning av rådets direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

2 §. Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges.

a) *Djur*: om inget annat anges, varje levande ryggradsdjur (annan än människa), däribland fritt levande larvformer och/eller larvformer som kan fortplanta sig, med undantag av foster- eller embryonala former.

b) *Försöksdjur*: djur som används eller är avsedda att användas för försök.

c) *Uppfödda djur*: djur som fötts upp i speciellt syfte att användas i anläggningar som godkänts av eller registrerats av landskapsstyrelsen.

d) *Försök*: varje användning av djur för försök eller andra vetenskapliga ändamål som hos djuret kan vålla smärta, lidande, ångest eller bestående skada, däri inräknat varje handling som är avsedd att eller sannolikt kan medföra födsel av ett djur i ett sådant tillstånd, men med undantag för de mest skonsamma metoder-

na för avlivning eller märkning av djur (d.v.s ”humana” metoder) som upptagits i modern praxis. Ett försök inleds i det ögonblick ett djur första gången förbereds för användning och avslutas när inga fler observationer skall göras under det aktuella försöket. Eliminering av smärta, lidande, ångest eller bestående men hos djuret med hjälp av framgångsrik användning av anestesi eller analgesi eller andra metoder medför inte att användningen av djuret skall anses vara något annat än ett försök. Veterinärverksamhet som inte är försök omfattas inte av denna förordning.

e) *Behörig person*: en person som anses vara kvalificerad att utöva den relevanta funktion som beskrivs i denna förordning.

f) *Anläggning*: en anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler och däri inbegripet ett utrymme som inte är helt slutet eller under tak jämte flyttbara anläggningar.

g) *Uppfödning*: en anläggning där djur föds upp i syfte att användas vid försök.

h) *Leveransanläggning*: varje annan anläggning än en uppfödning anläggning, från vilken djur levereras för att användas vid försök.

i) *Användaranläggning*: en anläggning där djur föds upp för försök.

3 §. Tillämpningsområde

Denna förordning gäller för användning av djur vid försök som företas i något av följande syften.

a) Utveckling och tillverkning av läkemedel, livsmedel och andra substanser eller produkter, kontroll av deras kvalitet, effekt och säkerhet

i) för undvikande, förebyggande, diagnostisering eller behandling av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet eller därav orsakade verkningar hos människor, djur eller växter,

ii) för värdering, påvisande, justering eller förändring av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.

b) Skydd av den naturliga miljön för främjande av människors och djurs hälsa eller välbefinnande.

4 §. Försök med utrotningshotade djur

Djurförsök där djur utnyttjas som är att anse som utrotningshotade i enlighet med bilaga I i konventionen om internationell handel med utrotningshotade vilda djur och växter och bilaga C, del I i förordning (EEG) nr 3626/82 tillåts endast på villkor att de står i överensstämmelse med den förordningen och att avsikten med försöken är forskning i syfte att bevara den berörda arten, eller tillgodoseendet av viktiga medicinska syften där den arten i rena undantagsfall visar sig vara den enda som kan användas för dessa ändamål.

5 §. Den allmänna tillsynen och vården av djuren

Alla försöksdjur skall uppställas i en lämplig miljö som erbjuder åtminstone en viss rörelsefrihet samt ha tillgång till foder, vatten och den tillsyn som krävs för deras hälsa och välbefinnande. Försöksdjuren skall i

största möjliga utsträckning ha möjligheter att tillfredsställa sina fysiologiska och etologiska behov.

De miljöbetingelser under vilka försöksdjur uppföds, hålls eller används skall kontrolleras dagligen och försöksdjurens välbefinnande och hälsotillstånd skall hållas under uppsikt av en behörig person för att förebygga smärta eller onödigt lidande, ångest eller bestående men och vidta åtgärder för att säkerställa att iakttagen skada eller lidande avhjälpas så snabbt som möjligt.

För att uppfylla bestämmelserna i 1 mom. skall de riktlinjer som angivits i bilaga 2 till direktiv 86/609/EEG följas.

6 §. Tillsyn

Tillsynen av att bestämmelserna i denna förordning följs ankommer på landskapsstyrelsen.

7 §. Förutsättningar för försök

Försök får endast utföras av behöriga personer med tillstånd av landskapsstyrelsen.

Ett försök skall inte genomföras om det avsedda syftet kan uppnås med hjälp av någon annan vetenskapligt tillfredsställande metod som inte inbegriper användning av djur men ter sig rimlig och praktiskt genomförbar.

När ett försök skall genomföras bör valet av djurart nogt övervägas och om så krävs förklaras för landskapsstyrelsen. Vid valet av försöksmodeller skall väljas de som kräver minsta antalet djur, som tar i anspråk djur med den lägsta graden av neurofysiologisk känslighet, som förorsakar minst smärta, lidande ångest eller bestående men och som har de största utsikterna att ge tillfredsställande resultat.

Försök på djur som infångats i naturen får inte utföras annat än när försök på andra djur inte skulle vara tillfyllest för att uppnå syftena med försöket.

Alla försök skall utformas på ett sådant sätt att försöksdjuren inte utsätts för ångest eller förorsakas onödigt smärta och lidande. Bestämmelserna i 8 § skall iaktas. De åtgärder som föreskrivits i 9 § skall vidtas i samtliga fall.

8 §. Bedövning

Alla försök skall utföras under allmän eller lokal anestesi så vida inte anestesi bedöms vara mera traumatisk för djuret än försöket i sig eller anestesi är oförenlig med försökets syfte. Försök utan anestesi får endast utföras efter beslut av landskapsstyrelsen och endast då det inte finns några andra möjligheter.

Anestesi bör användas när det är fråga om allvarliga lesioner som kan vålla svår smärta.

Om anestesi inte är möjlig, bör analgetika eller andra lämpliga metoder användas för att se till att smärta, lidande, ångest eller skada såvitt möjligt begränsas och att djuret i varje fall inte utsätts för svår smärta, ångest eller lidande.

Om det är förenligt med försökets syfte skall ett bedövat djur som får svåra smärtor när bedövningen upphört behandlas i tid med smärtstillande medel eller, om detta inte är möjligt, omedelbart avlivas på ett humant sätt.

9 §. *Behandlingen av försöksdjur efter avslutat försök*

När ett försök avslutas skall en veterinär eller annan behörig person besluta om djuret skall leva vidare eller avlivas på ett humant sätt, varvid skall beaktas att det inte bör hållas vid liv om det sannolikt riskerar bestående smärta eller ångest även om det i alla andra avseende återvunnit sitt normala hälsotillstånd.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök skall tillåtas leva vidare, skall det ha den vård som dess hälsotillstånd kräver, placeras under tillsyn av en veterinär eller annan behörig person och hållas under betingelser som svarar mot kraven i 5 §. Bestämmelserna i detta mom. behöver inte tillämpas i de fall djuret enligt veterinärens mening inte orsakas lidande till följd av ett sådant undantag.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök inte bör få leva vidare eller inte kan dra fördel av bestämmelserna i 5 § vad gäller dess välbefinnande, skall det avlivas på ett humant sätt snarast möjligt.

10 §. *Användande av samma djur i flera försök*

Ett djur bör inte användas mer än en gång för försök som medför stark smärta, ångest eller likvärdigt lidande.

11 §. *Frisläppande av försöksdjur*

Oavsett övriga bestämmelser i denna förordning kan landskapsstyrelsen, om syftet med försöket kräver det, tillåta att det berörda djuret släpps fritt, under förutsättning att den övertygat sig om att största möjliga ansträngningar gjorts för att sörja för djurets välbefinnande och förutsatt att dess hälsotillstånd tillåter det och det inte utgör någon fara för folkhälsan eller miljön.

12 §. *Plågsamma djurförsök*

Om ett djur skall användas till försök under vilka det kommer att eller kan förväntas få starka smärtor som förväntas bli långvariga, måste en särskild motiverad anmälan lämnas in om försöket och dess berättigande till landskapsstyrelsen eller detta i särskild ordning godkänns av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen skall inte ge tillstånd till försöket om landskapsstyrelsen inte anser att försöket är av tillräcklig vikt för att tillgodose de grundläggande behoven hos människor eller djur.

13 §. *Statistik om gjorda försök*

Med ledning av ansökningarna om tillstånd, de mottagna anmälningarna och på basis av gjorda rapporter skall landskapsstyrelsen samla in och så långt möjligt regelbundet offentliggöra statistiska uppgifter om användningen av djur för försök, som utvisar

a) antalet djur och djurslag som använts för försök, b) antalet djur uppdelade på kategorier som använts i de försök som avses i 3 §,

c) antalet djur uppdelade på kategorier som använts till försök som erfordras enligt lagstiftningen.

Landskapsstyrelsen skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att sekretessen för kommersiellt känslig information som lämnats på grund av denna förordning skyddas.

14 §. *Kompetensen hos personer som utför eller deltar i försök*

Personer som utför försök eller deltar i sådana liksom personer som svarar för tillsynen och övervakningen av djur som används för försök skall ha lämplig teoretisk och praktisk erfarenhet. I synnerhet skall de personer som utför eller övervakar utförandet av försök ha utbildning i en vetenskaplig disciplin som är relevant för det försöksarbete som utförs och kunna hantera och sköta försöksdjur. De skall dessutom inför landskapsstyrelsen ha tillfredsställande visat att de har den utbildning som krävs för att utföra sina arbetsuppgifter.

15 §. *Uppfödning- och leveransanläggningar*

Uppfödning- och leveransanläggningar skall godkännas eller registreras hos landskapsstyrelsen och uppfylla kraven i §§ 5 och 14, såvida inte dispens utfärdats i enlighet med 18 § 4 mom. eller 20 §. En leveransanläggning skall anskaffa sina djur enbart från en uppfödninganläggning eller en annan leveransanläggning såvida inte djuret har importerats lagenligt och inte är vilt eller herrelöst. Ett generellt eller särskilt undantag från den sistnämnda bestämmelsen kan medges en leveransanläggning enligt en ordning som bestämts av landskapsstyrelsen.

Det godkännande eller den registrering som avses i 1 mom. skall ange den behöriga person som har ansvaret för anläggningen och som har till uppgift att utöva eller sörja för en tillfredsställande tillsyn av de djur som uppföds eller inhyses på anläggningen och som skall ansvara för att bestämmelserna i §§ 5 och 14 följs.

16 §. *Förteckning över djuren*

Uppfödning- och leveransanläggningar skall föra förteckning över antalet och arten av de djur som säljs eller levereras, datum för försäljningen eller leveransen, mottagarens namn och adress samt antalet och arten av djur som dött under vistelsen på uppfödning- och leveransanläggningen.

Landskapsstyrelsen skall utfärda föreskrifter om de register som skall föras och hållas tillgängliga för landskapsstyrelsen av den person som är ansvarig för de anläggningar som avses i 1 mom. Sådana register skall arkiveras under minst tre år räknat från dagen för det sista införandet och skall regelbundet granskas av representanter för landskapsstyrelsen.

17 §. *Märkning av vissa djur*

Varje hund, katt eller primat (annan än människa) på en uppfödning-, leverans- eller användaranläggning skall, innan den är avvänjd, ges en individuell identifieringsmarkering på det minst möjligt smärtsamma sättet, utom i de fall som avses i 3 mom.

När en omärkt hund, katt eller primat (annan än

människa) tas emot första gången av en anläggning efter avvänjningen skall den märkas snarast möjligt.

När en hund, katt eller primat (annan än människa) före avvänjningen överförs från en anläggning som avses i 1 mom. till en annan och det av praktiska skäl inte är möjligt att märka den dessförinnan skall en fullständig journal föras av mottagaranläggningen, med särskilt angivna av djurets moder intill dess att märkningen av djuret kan företas.

Alla anläggningar skall i sina förteckningar föra in uppgifter om identiteten av varje hund, katt eller primat (annan än människa) som levererats dit.

18 §. Användaranläggningar

Användaranläggningar skall registreras hos landskapsstyrelsen eller godkännas av denna. Åtgärder skall vidtas för att se till att användaranläggningarna disponerar installationer och utrustning som är lämplig för de använda djurarterna och för utförande av de försök som förlagts dit. De skall vara utformade, uppförda och fungera på ett sätt som säkerställer att försöken utförs så effektivt som möjligt med avseende på syftet att uppnå homogena resultat med minsta antal djur och samtidigt i mesta möjliga mån undvika att orsaka smärta, lidande, ångest eller bestående men.

På varje användaranläggning skall

a) en eller flera personer utses som har det administrativa ansvaret för djurens tillsyn och för att utrustningen fungerar tillfredsställande,

b) det finnas en tillräckligt stor utbildad personalstyrka,

c) lämpliga åtgärder vidtas för att garantera tillgång till veterinärrådgivning och behandling, samt

d) en veterinär eller annan behörig person anlitas för rådgivning med avseende på djurens välbefinnande.

Försök kan efter tillstånd från landskapsstyrelsen utföras utanför användaranläggningar.

På användaranläggningar får endast djur som levererats från uppfödning- och leveransanläggningar användas såvida inte en generell eller speciell dispens utfärdats genom bestämmelser som fastställts av land-

skapsstyrelsen. Såvitt möjligt skall uppfödda djur användas. Herrelösa husdjur får inte användas för försök.

Användaranläggningar skall föra förteckningar över samtliga använda djur och ställa dem till förfogande närhelst landskapsstyrelsen begär så. Förteckningarna skall innehålla uppgifter om antal och djurart för samtliga anskaffade djur, från vem de anskaffats, samt datum då djuren togs emot. Förteckningarna skall arkiveras under minst tre år. Användaranläggningar skall regelbundet kontrolleras av landskapsstyrelsen.

19 §. Djuruppfödning i användaranläggningar

När användaranläggningar föder upp djur för försök inom de egna lokalerna krävs registrering eller godkännande i enlighet med 15 och 18 §§ endast en gång. Verksamheten skall dock uppfylla de relevanta bestämmelser i denna förordning som rör uppfödning- och användaranläggningar.

20 §. Uppfödda djur

När djur tillhörande de arter som räknas upp i bilaga 1 till direktiv 86/609/EEG används för försök, skall de vara uppfödda, såvida inte landskapsstyrelsen i beslut gett en generell eller speciell dispens.

21 §. Tillvaratagande av andra länders data

För att undvika onödig dubblering av försök i syfte att uppfylla nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning som rör hälsa och säkerhet skall data som härrör från försök som utförts inom en annan stats territorium godkännas på Åland såvida inte ytterligare prövningar krävs till skydd för folkhälsa och säkerhet.

Kommissionen skall, från jord och skogsbruksministeriet och i den mån det är möjligt, få uppgifter om Ålands administrativa praxis i fråga om djurförsök, däribland vilka krav som skall uppfyllas innan produkterna får säljas samt konkreta uppgifter om alla de försök som utfört på Åland och tillstånd och andra administrativa enskildheter som rör dessa försök.

Denna förordning träder omedelbart i kraft.